REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2020

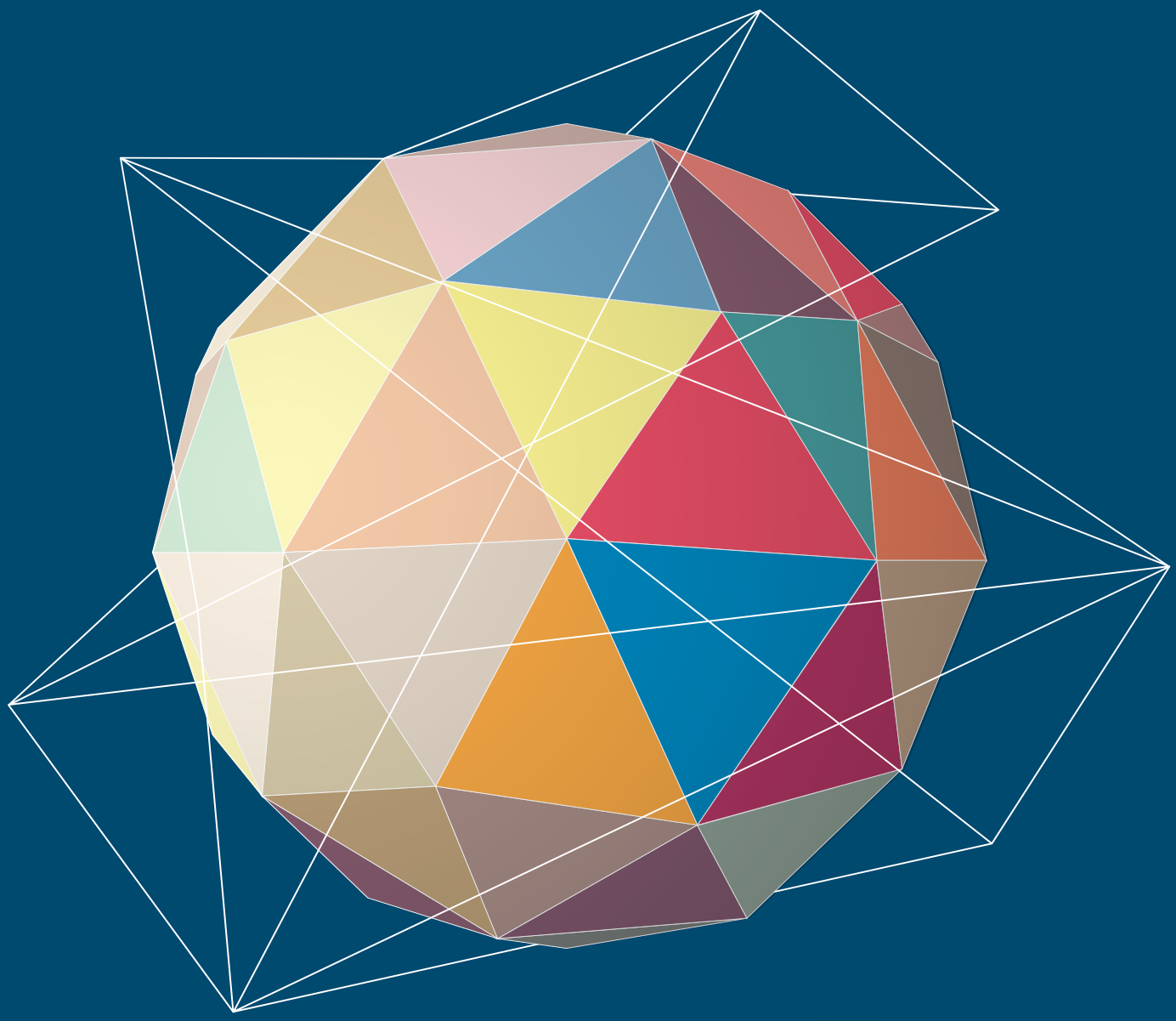

2020 METŲ ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ
APSAUGOS
INSPEKCIJA

ŽURNALISTŲ ETIKOS
INSPEKTORIAUS
TARNYBA

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2020

2020 METŲ ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA

2021 VILNIUS, LIETUVA

LT

Lietuvoje asmens duomenų apsaugos priežiūros veiklą vykdo dvi institucijos – Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos arba akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. Atsižvelgiant į tai 2020 metų asmens duomenų apsaugos priežiūros Lietuvoje apžvalgoje pateikiama abiejų institucijų informacija.

EN

Personal data protection supervision activities in Lithuania are carried out by two institutions – the State Data Protection Inspectorate and the Office of the Inspector of Journalist Ethics when personal data are processed for the purposes of journalistic, academic, artistic or literary purposes. According to this, The Review of the Personal Data Protection Supervision in Lithuania in 2020 contains information from both institutions.

TURINYS / CONTENT

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2020 BY THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE 6

WORD OF THE HEAD OF THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE 7
CONTEXT ANALYSIS 8
PRIORITIES OF ACTIVITY IN 2020 10
IMPLEMENTATION OF STRATEGIC OBJECTIVES 12
PROGRAMME IMPLEMENTATION RESULTS 13
ACHIEVEMENT OF THE EVALUATION CRITERIA 13
OVERVIEW OF ACTIVITIES 14
SUPERVISION OF ECONOMIC ENTITIES AND OTHER DATA CONTROLLERS 14
INSPECTIONS 15
PERSONAL DATA BREACHES 15
Rainfall disturbed operation of the Centre of Register 16
PRIOR CONSULTATIONS 16
EXAMINATION OF COMPLAINTS 17
Imposed sanctions 18
A fine for improperly processed personal data of the parents of an adopted child was imposed according to the GDPR 18
2020 court judgements concerning the cases of the persons' complaints investigated by the Inspectorate 19
INTERNATIONAL ACTIVITY 20
RAISING PUBLIC AWARENESS, EDUCATION AND CONSULTATION 21
SolPriPa project 22
"ADA gidas" is a free mobile application on personal data protection accessible to everyone 22
CONSULTATIONS 23
METHODOLOGICAL INFORMATION 23
Guidelines on Data Protection by Design and by Default 24
Guidelines for the Evaluation of Requests for Provision of Personal Data 24
Guidelines on Assessment of Personal Data Security Measures and Risk 24
Assistance provided by the Inspectorate to people and organisations in processing of personal data during the period of COVID-19 pandemic 25
Instruction to temporarily suspend the application "Karantinas" (Quarantine) due to possibly improper personal data processing 26
PUBLIC AWARENESS RAISING 26
Cooperation with other organisations with a view to raising awareness of personal data protection 26
What Residents of Lithuania Think about Personal Data Protection 27
LAW-MAKING IN THE AREA OF PERSONAL DATA PROTECTION 28
APPOINTMENT OF DATA PROTECTION OFFICERS IN LITHUANIA 29
PLANNED IMMEDIATE-TERM ACTIVITY PRIORITIES 29

2020 m. VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA 30

VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS VADOVO ŽODIS 31
KONTEKSTO ANALIZĖ 32
2020 m. VEIKLOS PRIORITETAI 34
STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS 36
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REZULTATAI 37
VERTINIMO KRITERIJŲ PASIEKIMAS 37
VEIKLOS APŽVALGA 38
ŪKIO SUBJEKTŲ IR KITŲ DUOMENŲ VALDYTOJŲ PRIEŽIŪRA 38
PATIKRINIMAI 39
ASMENS DUOMENŲ SAUGUMO PAŽEIDIMAI 39
Liūtis sutrikdė Registrų centro veiklą 40
IŠANKSTINĖS KONSULTACIJOS 40
SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS 41
Skiriamos sankcijos 42
Pagal BDAR skirta bauda dėl netinkamai tvarkomų įvaikinto vaiko tėvų asmens duomenų 42
2020 m. teismų sprendimai, kuriuose nagrinėti atvejai dėl Inspekcijos tirtų asmenų skundų 43
TARPTAUTINĖ VEIKLA 44
VISUOMENĖS INFORMAVIMAS, ŠVIETIMAS IR KONSULTAVIMAS 45
„SolPriPa" projektas 46
„ADA gidas" – kiekvienam nemokamai prieinama mobilioji aplikacija apie asmens duomenų apsaugą 46
KONSULTACIJOS 47
METODINĖ INFORMACIJA 47
Gairės dėl pritaikytosios ir standartizuotosios duomenų apsaugos 48
Prašymų dėl asmens duomenų teikimo vertinimo gairės 48
Gairės dėl asmens duomenų saugumo priemonių ir rizikos įvertinimo 48
Inspekcijos pagalba žmonėms ir organizacijoms tvarkant asmens duomenis COVID-19 pandemijos laikotarpiu 49
Nurodyta laikinai sustabdyti programėlę „Karantinas" dėl galimai netinkamo asmens duomenų tvarkymo 50
VISUOMENĖS INFORMAVIMAS 50
Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis informuotumui apie asmens duomenų apsaugą skatinti 50
Ką apie asmens duomenų apsaugą galvoja Lietuvos gyventojai 51
TEISĖKŪRA ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS SRITYJE 52
DUOMENŲ APSAUGOS PAREIGŪNŲ SKYRIMAS LIETUVOJE 53
PLANUOJAMI ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETAI 53

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2020 BY THE OFFICE OF THE INSPECTOR OF JOURNALIST ETHICS 54

INTRODUCTORY REMARKS BY THE INSPECTOR OF JOURNALIST ETHICS 55
CONTEXT 56
COMPLAINTS 57
BREACHES OF PERSONAL DATA PROTECTION 58
CONSULTING 59

2020 m. ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBOS ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA 61

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS ĮŽANGINIS ŽODIS 62
KONTEKSTAS 63
SKUNDAI 64
ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PAŽEIDIMAI 65
KONSULTAVIMAS 66

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2020 BY THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE

WORD OF THE HEAD OF THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE

The year 2020 was exceptional to the State Data Protection Inspectorate (hereinafter referred to as the "Inspectorate") as one of personal data protection supervisory authorities of Lithuania (like to many other organisations) due to the outbreak of the global coronavirus COVID-19 pandemic. After declaration of the quarantine in Lithuania in March, the Inspectorate not only had to organise its activities for remote work but also had to assist and advice public authorities and representatives of the private sector how to organise their activities by remote communication means with a view to maintaining high personal data and privacy protection standards. The pandemic which started at the beginning of the year and was still continuing raised new personal data processing challenges.

In 2020, personal data protection did not lose its importance but became even more relevant. The pandemic situation in the country has contributed to this; taking into account the personal data safety requirements, numerous related legal acts had to be adopted, a significant number of activities were digitalised, a lot of people, private and public sector organisations moved to remote communication and operation platforms namely due to the pandemic. We regularly attended remote meetings, events, coordinated agendas, provided official and methodological assistance, communicated with the media, exchanged information and even spent out leisure, i.e. enjoyed sports, travelled, visited museums, celebrated birthdays, by virtue of digital equipment. The scope of processed personal data has suddenly increased and the new reality is likely to survive.

Meanwhile, a leap of digitalisation has raised a lot of challenges and risks to personal privacy and personal data protection; thus, the arising risks had to be managed from the outset ensuring application of personal data protection principles in further sustainable development of digitalisation processes. To that end, the European Data Protection Board (hereinafter referred to as the "Board") uniting the supervisory authorities of all European Union (hereinafter referred to as the "EU") Member States was also very active, as it immediately responded to the changes in the situation and pooled the Member States in order to make common operational decisions.

In principle, the extraordinary situation prevailing in the year 2020 not only not decreased the scope of activities but even expanded its scope of activities and called for urgent decisions and works. Thus, in 2020 the Inspectorate fulfilled its personal data protection supervision mission, namely, to defend the human right to personal data protection.

Director of the State Data Protection Inspectorate
Raimondas Andrijauskas

CONTEXT ANALYSIS

Personal data protection means a set of legal, technical and organisational measures aimed at protecting personal data against unlawful, accidental or improper personal data processing. The right to personal data protection is one of fundamental human rights classified as modern rights which are typically exercised in the developed countries, in particular, in the digital age when technologies provide unlimited possibilities for processing large quantities of personal data. In a democratic legal society, the balance between public and private interests, the human right to receive and disseminate information and the right to personal data protection is of major importance.

On 27 April 2016, Directive (EU) 2016/680 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA (hereinafter referred to as "Directive (EU) 2016/680") was adopted. The provisions of Directive (EU) 2016/680 were implemented by the Republic of Lithuania Law on Legal Protection of Personal Data, Processed for the Purposes of Prevention, Investigation, Detection or Prosecution of Criminal Offences, or the Execution of Criminal Penalties, or National Security, or Defence.

The GDPR has been applied since 25 May 2018. The earlier data protection system has been substantially reformed under the GDPR: the functions fulfilled by personal data protection authorities (in the Republic of Lithuania, the Inspectorate is one of such authorities) have been reconsidered and restated, cooperation among data protection supervisory authorities of the EU Member States has been extended, new duties of data controllers and new rights of data subjects in the field of data protection have been established. Furthermore, it should be noted that other international and EU legal acts the amendments to which and entry of force of which are associated with the GDPR and the personal data protection reform in the EU provide for specific supervisory functions of data protection supervisory authorities which must be reviewed and properly implemented. Some aspects relevant to Lithuania are set forth in the new version of the Republic of Lithuania Law on Legal Protection of Personal Data adopted on 16 July 2018.

Following the Regulations of the Inspectorate approved by Resolution No 1156 of the Government of the Republic of Lithuania of 21 September 2001 "On the Approval of the Regulations of the State Data Protection Inspectorate", the Inspectorate is an institution of the Government of the Republic of Lithuania involved in framing of the national policy on personal data protection management and implementing it.

The purpose of the Inspectorate shall be supervision of protection of fundamental rights and freedoms of natural persons when processing personal data and creation of more favourable conditions for a free movement of personal data in the EU. The main objectives of activity of the Inspectorate shall be as follows:

- To be involved in formation of the national policy on personal data protection;
- To carry out monitoring of the GDPR and other personal data protection legal acts and ensure compliance with them;
- To control personal data processing;
- To comply with the provisions of Council of Europe Convention for Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No 108) executed on 28 January 1981 in Strasbourg and protocols to the Convention.

In 2020, the activities of the Inspectorate were organised in accordance with the Strategic Activity Plan for 2020–2022 approved by Order No 1R-73 of the Minister of Justice of the Republic of Lithuania of 6 March 2020 and the Annual Operational Plan approved by Order No 1T-40(1.12.) of the Director of the Inspectorate of 6 April 2020.

The functions of the Inspectorate are not limited only to supervision of application of the GDPR. The EU legal acts provide for that that a supervisory authority must carry out audits in different information systems, for example, an audit of data processing operations in the national Schengen Information System, the Visa Information System etc.

In 2020, public sector organisations, just like the Inspectorate, continued to opened the data processed by them. To this end, Order No 1T-86(1.12.) of the Director of the Inspectorate of 1 September 2020 "On the Approval of the Description of the Procedure for Opening of Data of the State Data Protection Inspectorate" was adopted. In the light of the increasing scope of the afore-mentioned activities in recent years, the Inspectorate helped other organisations to deal with more than one issue arising out of opening of data. Some uncertainties in this area still exist; therefore, the Inspectorate will take further actions to help to find a balance between the need for opening data and personal data protection.

The Inspectorate is also one of the authorities implementing the cyber security policy. It contributed to building of the cyber security system in Lithuania by adoption of the Law on Cyber Security, further contributes to its improvement and ensuring through involvement in the activities of the Cyber Security Council. The Inspectorate, in cooperation with other responsible authorities such as the Ministry of National Defence of the Republic of Lithuania, the National Cyber Security Centre, the Lithuanian Police, the Communications Regulatory Authority, draw up the National Cyber Security

Status Report. Cyber security is directly related to the activities of examination of personal data breaches carried out by the Inspectorate where, if necessary, in the course of investigation of personal data breaches it cooperated with the National Cyber Security Centre.

In 2020, the Inspectorate continued to face the challenge of fulfilment of new functions and extended existing functions covered by the European personal data protection reform implemented in 2018. According to the data of a representative Lithuanian population survey on personal data protection carried out in 2020, 73 per cent of the Lithuanian population are aware of the requirements for organisations and rights grated to people by the GDPR. 65 per cent of population know the Inspectorate as a supervisory authority. 78 per cent of residents consider that the services provided by the Inspectorate are good and very good. Even 81 per cent of population of Lithuania find information on who and how processes their personal data and what personal data is processed important. Public awareness of personal data protection and understanding that personal data protection is a fundamental right and value gradually increase in Lithuania. High indicators of public awareness of personal data protection and supervisory activities have been achieved by virtue of considerable efforts. Although in 2020 the Inspectorate did not yet start to fully fulfil its new functions provided for in the GDPR and other legislation because the Board has not made the steps which would be generally applied by all EU personal data supervisory authorities, lack of human resources was a problem which was constantly felt in everyday activities of the Inspectorate. After optimisation of the operation processes, the majority of the performance indicators of the Inspectorate has significantly increased and the scope of activities has remained high. Furthermore, as the scope of digital services has increased due to COVID-19 pandemic, ensuring of personal data security has become even more relevant. In order to stabilise the situation, the Inspectorate has expressed the need for 10 additional posts excluding the posts necessary for fulfilment of the functions it has not started yet. At the end of 2019, only 6 additional posts were allocated to the Inspectorate (all posts were established till the end of the year). According to the data available on 31 December 2020, the Inspectorate has 38 posts for performance of its activities including 31 posts which were filled and in 2020 6 persons left their positions and 7 new employees were employed. The communication of the European Union adopted in 2020 emphasises the importance of more human and financial resources in carrying out personal data protection supervision activities[1]. This is also approved by 25 March 2021 Resolution of the European Parliament[2].

The process of recruitment of new employees is carried out on a centralised basis and the efforts of the Inspectorate do not significantly influence it. As the Inspectorate has faced the problem of long process of recruitment of new employees, current employees have increased workload, often exceeding the limits of their capacities; thus, this has become one of the main reasons for which employees decide to leave their office. Furthermore, there is a lack of personal data protection specialists in the market because as the GDPR has become applicable, a lot of organisations must appoint not a data protection officer but they also employ other personal data protection professionals in order to meet the requirements of the GDPR.

Financial and human resources of the Inspectorate

	Before entry into force of the GDPR	After entry into force of the GDPR		
	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Budget (thous. EUR)	729.3	1,111.0	1,118.0	1,201.0
Including for wages (thous. EUR)	443.4	521.0	805.0	919.0
Number of allocated posts	32	32	38	38

[1] 24 June 2020 Communication from the Commission to the European Parliament and the Council COM(2020) 264 "Data protection as a pillar of citizens' empowerment and the EU's approach to the digital transition - two years of application of the General Data Protection Regulation" (hereinafter referred to as the "Communication") states that he majority of Member States equipped data protection authorities with the necessary human, technical and financial resources. In general, the number of employees of almost all national data protection institutions (2016–2019) increased by 42 per cent and the budget increased by 49 per cent. Nevertheless, differences between Member States are evident. The relatively highest increase in the number of employees was in the authorities of Ireland, Netherlands, Luxembourg and Finland.

[2] 25 March 2021 Resolution of the European Parliament "On Resolution on the Commission evaluation report on the implementation of the General Data Protection Regulation two years after its application" (2020/2717(RSP)) states that many supervisory authorities do not have sufficient human, technical and financial resources, premises and infrastructure to effectively perform their tasks and exercise their powers; furthermore, they lack of dedicated technical staff in most supervisory authorities across the EU, which makes fulfilment of the assigned functions difficult. Besides, the resolution notes that supervisory authorities are under strain given the growing mismatch between their responsibilities to protect personal data and their resources to do so. It points to the importance of EU supervisory authorities as well as the EDPB having sufficient financial, technical and human resources in order to be able to deal swiftly but thoroughly with an increasing number of resource-intensive and complex cases, and to coordinate and facilitate cooperation between national DPAs, to properly monitor the application of the GDPR, and protect fundamental rights and freedoms.

PRIORITIES OF ACTIVITY IN 2020

In 2020, the Inspectorate implemented the envisaged three priorities of activity.

PRIORITY 1. Improvement of the Personal Data Processing Supervision Activities Carried Out by the Inspectorate

In implementation of the afore-mentioned priority, the Inspectorate reviewed and sought to improve personal data procession supervision activities in the context of new legal regulation:

- The procedure for provision of prior consultations was reviewed and necessary amendments to the Rules on Provision of Prior Consultations approved by Order No 1T-84 (1.12.E) of the Director of the Inspectorate of 29 August 2018 "On the Approval of the Rules on Provision of Prior Consultations", were made. The binding form of the application for provision/termination of prior consultation was drawn up.
- The procedures for performance of audits and investigations carried out in the form of a data protection audit were developed (Order No 1T-93(1.12.E) of the Director of Inspectorate of the State Data Protection Inspectorate of 11 September 2020 "On the Approval of the Description of the Procedure for Performance of Audits and Investigations Carried out by the State Data Protection Inspectorate in the Form of a Data Protection Audit") in fulfilment of international obligations (for example, in the Lithuanian National Visa Information System, the Lithuanian national second generation Schengen information system and other information systems in which, according to the EU legislation, the authorities of Lithuania are competent to process personal data in fulfilment of their functions). Furthermore, the Plan for Audits and Monitoring by the Inspectorate for 2020–2025 has been approved.
- The draft order of the Directorate of the Inspectorate "On the Approval of the Description of the Procedure for Accreditation of the Institutions Carrying Out Supervision of Compliance with the Code of Conduct" which will be presented to the Board in the first half of 2021 for opinion was drawn up.
- The draft Order of the Directorate of the Inspectorate "On the Approval of the Model Form of the Agreement on Processing of Personal Data According to the Standard Contractual Clauses" which will be presented to the Board at the beginning of 2021 for opinion was drawn up.
- The draft Description of the Procedure for Accreditation of Certification Bodies which sets forth the requirements for accreditation of certification bodies and will be provided to the Board for opinion in the first half of 2021 was prepared.
- Thus, the draft Description of the Procedure for Approval of the Certification Criteria Prepared by the Certification Bodies was drawn up.
- Upon review of the process of examination of personal data breaches, the works of improving efficiency of such activities were carried out. Software tools for management of the process of evaluation of personal data breaches were programmed and installed. Typical, automatically generated personal data breach evaluation reports were drawn up. Transfer of the statistical information concerning personal data breaches to MySql database service was carried out.
- A repeated analysis of the processes of carried out complaint examination activities was carried out; therefore, the draft Description of the Procedure for Examination of the Complaints Examined by the Inspectorate was prepared. In 2021, proposals for improvement of the processes of complaint examination activities will be put forward to the Ministry of Justice with a view to adopting necessary amendments to the legal acts.
- The procedures of examination of the rules binding upon a company and approval thereof (Order No 1T-94(1.12.E) of the Director of the Inspectorate of 17 September 2020 "On Approval of the Description of the Procedure for Approval of the Rules Binding upon a Company") were reviewed.

PRIORITY 2. Raising Public Awareness about Personal Data Protection

Developing legal regulation of the right to personal data protection and changes in the practice of its application have led to the need for education of the society and raising public awareness about personal data protection. In the light of the fact that in 2020 the Inspectorate drew up 15 methodological documents useful both to the organisations seeking to properly fulfil the duties in processing of personal data set forth in the Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (hereinafter referred to as the "GDPR") and to people so that they could clearly and properly understand the content of the rights guaranteed for them and possible remedies of such rights. In 2020, particular attention was paid to drawing up of social methodological documents aimed at adapting to processing of personal data under the conditions of COVID-19 pandemic.

In 2020, a two year project "Promotion of High Standards of Personal Data Protection SolPriPa" was completed. During the project, the representatives of the Inspectorate in cooperation with their partners from Mykolas Romeris University carry out the activities of raising awareness in the field of personal data protection for such target groups as representatives of small and medium-sized business, healthcare sector, start-ups, media outlets, youth and elderly people. In 2020, 12 seminars in different places of Lithuania, i.e. Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Mažeikiai, Anykščiai, Kaišiadorys, Panevėžys, for the target groups were organised. People were familiarised with their rights in the area of personal data and privacy protection and the representatives of different organisations deepened their knowledge about the duties related to personal data protection and exercise of the rights of the data subjects. Furthermore, 7 guidelines, 7 leaflets were prepared, a video competition for youth was organised, the free mobile application "ADA gidas" in which all information prepared during the project was created. Besides, articles in the scientific publication "Jurisprudencija" (Jurisprudence) were published, podcasts and articles in popular media portals were created and the project was finished with the remote conference "High Personal Data Protection Standards: Reality and Objectives" which was attached exclusive interest, i.e. even 1,500 unique spectators at the same time.

PRIORITY 3. Strengthening of International Cooperation in the Area of Personal Data Protection

In the light of the fact that one of the factors which has determined adoption of the GDPR is the established potential risk arising when personal data is provided to third countries; therefore, the objective is uniformity of personal data processing rules in transfer of personal data to other countries and development of effective such personal data transfer supervision mechanisms one of the essential elements of which is cooperation between national personal data protection supervision authorities of the EU Member States in carrying out of investigations in relation to international major personal data processing, the so-called one-stop-shop procedure. It is to be noted that in 2020 the Inspectorate was a managing supervisory authority in 5 international cases and 3 times addressed the managing supervisory authority for determination of another supervisory authority.

The Board i.e. an independent EU institution which helps to ensure consistent application of data protection rules throughout the EU and brings together the personal data protection supervision authorities of the EU Member States, started its activities. The Inspectorate as the national personal data protection supervision authority also is a member of the Board contributing to the activities of the Board itself and its subgroups (4 of 14 groups are actively involved). Particular attention should be paid to the role of the Board in the area of personal data protection, since the GDPR has granted the right to it to officially interpret the provisions of the GDPR; thus, ensuring uniform application of the afore-mentioned legal act throughout the EU. One of the most important elements of activity of the Board is presentation of examples of guidelines, recommendations and best practice to the society. In 2020, the pandemic did not prevent the Board from the activities in the form of meetings and subgroups and cooperation among the EU institutions. As the afore-mentioned activities turned into remote cooperation, the issues relevant to all Member States were expeditiously dealt with; this new reality of cooperation will be likely adapted and used in the future. In 2020, 27 meetings of the Board in which not only issues concerning processing of personal data during COVID-19 pandemic were dealt with but also scheduled works were continued were held.

IMPLEMENTATION OF STRATEGIC OBJECTIVES

Strategic objective: To ensure protection of data subjects' rights in the area of personal data protection

Use of appropriations approved by the programme implementing the strategic objective and the Republic of Lithuania Law on the Approval of Financial Indicators of the State Budget and Municipal Budgets for the Respective Year

Code of the programme	Title of the programme	Use of appropriations (EUR thous.)			
		Plan for appropriations	Plan for appropriations including adjustments during the reporting period	Amount of used appropriations	Percentage of used appropriations from the appropriations indicated in the plan for appropriations including adjustments for the reporting period
1	2	3	4	5	6
01 01	Data Protection Management	1,201	1,201	1,175.6	97.9

Effect evaluation criterion: percentage of persons who positively assess the activities of the Inspectorate

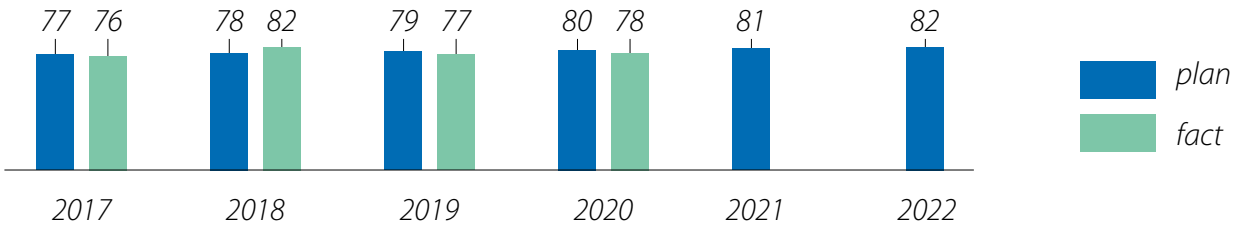

In implementation of the strategic objective of the Inspectorate "To ensure protection of data subjects' rights in the area of personal data protection", the effect evaluation criterion "Percentage of persons who positively assess the activities of the Inspectorate" was sought. The criterion is calculated by summing up the persons who assessed the activities of the Inspectorate as good and very good on the basis of the survey data obtained by surveying the persons who addressed the Inspectorate or to whom the Inspectorate has provided its services, for example, provided consultations, harmonised legal acts, organised events in which reports were delivered, examined complaints etc.

In 2020, taking into account the possible tolerance thresholds, in principle, the Inspectorate achieved the planned indicator of positive evaluation of its activities, i.e. 78 per cent (planned indicator – 78 per cent).

PROGRAMME IMPLEMENTATION RESULTS

In 2020, the Inspectorate implemented the programme "Data Protection Management". The criterion R-01-01-01-01 "Percentage of the persons who are aware of their rights granted and the duties set in the laws in the area of personal data protection" was chosen for evaluation of the programme implementation results. The afore-mentioned criterion is calculated on an annual basis when the Inspectorate carries out an on-demand representative survey of the Lithuanian population on public awareness in the field of personal data protection. According to the data of the representative survey of the Lithuanian population carried out in 2020, 73 per cent of residents of Lithuania (the planned indicator – 69 per cent) are aware of the GDPR, i.e. the legal act setting forth the personal data processing requirements for organisations and rights granted to people.

The managers and specialists and servants are best informed of personal data protection in Lithuania, whereas students and schoolchildren are those who heard about the GDPR the least. The analysis of the survey has also shown that the respondents who earn higher income and have higher education are more familiar with the personal data protection requirements and rights. High indicator of awareness of personal data protection and good knowledge of the legal principles applicable in this area is an aspiration of the supervisory authority. Due to a new breakthrough in the society digitalisation processes, in the face of the pandemic, the knowledge has become even more relevant. Nevertheless, the results of the survey also suggest that it is important to enhance the knowledge of youth about personal data protection. In the long term, inclusion of the topics of personal data and privacy protection in the context of cyber security not only in university curricula but also in school curricula is expected. Promotion of the importance of personal data protection among the members of the public, proper digital literacy, cyber security culture level are essential in the modern digital society. Furthermore, fostering of talented persons who have knowledge in the afore-mentioned area would help to fill the gap of personal data protection specialists in the market.

ACHIEVEMENT OF THE EVALUATION CRITERIA

P-01-01-01-01 Percentage of scheduled inspections according to the check-lists. In 2020, the planned indicator was 90, the achieved indicator was 90. During the reporting period, the scheduled inspections were carried out in accordance with the plan for preventive inspections for the year 2020 approved by 24 January 2020 Order No 3R-65(1.41.) of the Directorate of the Inspectorate and all inspections except for repeated inspections were carried out by virtue of check-lists.

P-01-01-01-02 Increase in the number of examined complaints as compared with the previous year, per cent. In 2020, the planned indicator was 5, the achieved indicator was 0. In 2020, the Inspectorate examined 971 complaints and did not achieve the planned indicator because the number of examined complaints was 24 lower than in 2019 (995). In 2020, the complaint examination activities was influenced by rotation of employees and slower complaint examination processes as the activities were reorganised for remote work due to the pandemic situation.

P-01-01-01-03 Percentage of the draft legal acts assessed within the time limits set forth in the legislation. In 2020, the planned indicator was 85, the achieved indicator was 83. Taking into account the thresholds of statistical tolerance and the fact that a major part of draft legal acts were presented for harmonisation as a matter of urgency, there were delays; however, in 2020 the indicator of harmonisation of draft legal acts within the set time limits was achieved.

P-01-01-01-04 Number of employees of the Inspectorate who attended the in-service courses and trainings. In 2020, the planned indicator was 35, the achieved indicator was 26. In 2020, the planned in-service indicator was not achieved due to rotation of employees and the pandemic situation in the country. However, after adaptation to the existing situation, some employees successfully improved their qualification remotely.

OVERVIEW OF ACTIVITIES

SUPERVISION OF ECONOMIC ENTITIES AND OTHER DATA CONTROLLERS

Personal data protection supervision activity

Activities	Before entry into force of the GDPR	After entry into force of the GDPR		
	2017	2018	2019	2020
Carried out inspections	91	141	112	104
Received and examined notifications on personal data breaches	7	100	175	181
Received complaints of persons	480	859	880	1,083
Examined complaints of persons	490	619	995	962

Performance indicators and assessment of the Inspectorate in 2020

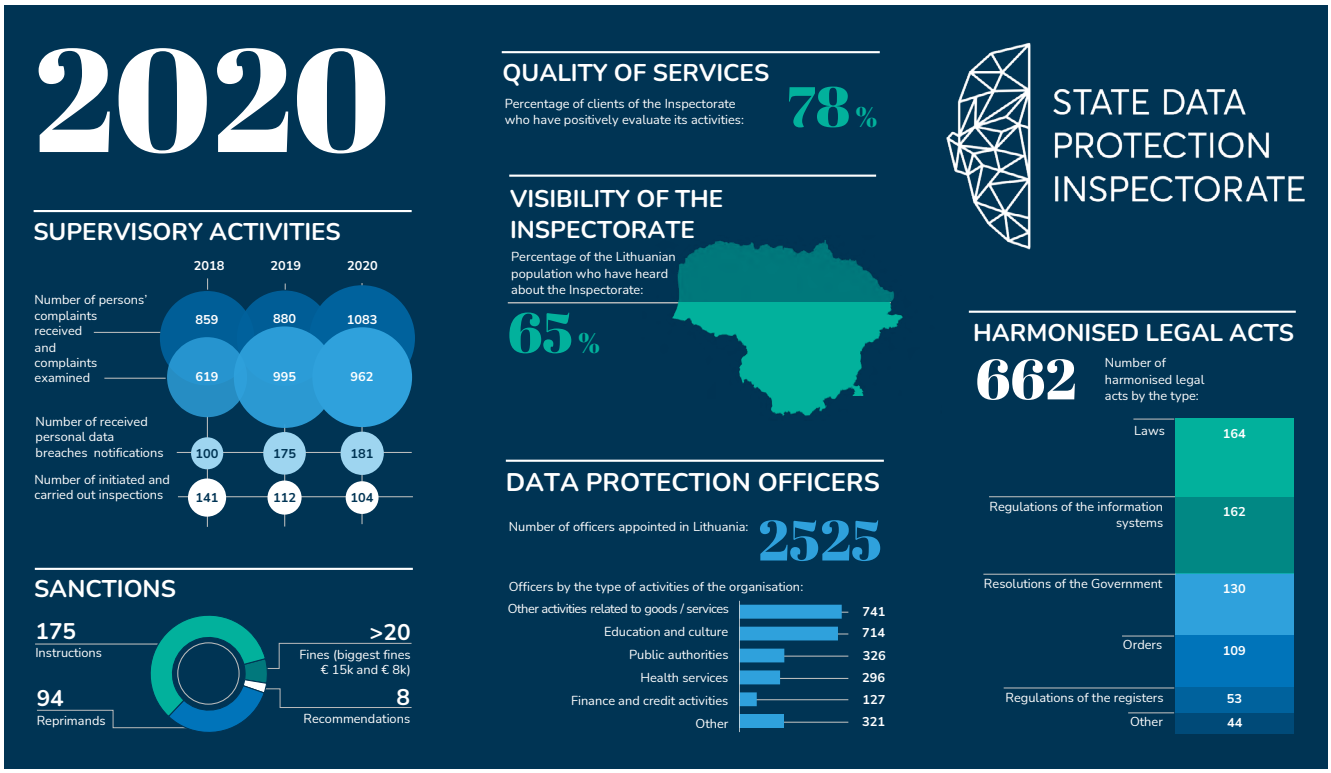

INSPECTIONS

In 2020, the Inspectorate carried out 104 inspections. Some of them were carried out in accordance with the Plan for Preventive Inspections of the Inspectorate for the Year 2020 approved by 24 Order 2020 Order No 3R-65(1.41.). In 2020, major attention was paid to unscheduled inspections initiated in response to the events related to data security incidents in different public or private information systems, in case of any suspicions as to unsafe processing of personal data etc. They are carried out when the Inspectorate receives information from the media, anonymous notifications of personal data breaches. Unscheduled investigations may also be carried out on own initiative upon receipt of notifications of personal data breaches.

The majority of the inspections finished in 2020 was inspections of activity related to goods and services (25), educational and cultural activities (24), activity of state and municipal institutions (15), processing of personal data carried out by natural persons (11), health activities (6).

In order to help other representatives of the sector to familiarise with the problematic aspects of personal data processing and, on its own initiative, start eliminating the shortcomings, in 2020 after sector inspectors, the Inspectorate provides recommendations, instructions etc. not only to the companies but also provides the prepared summaries of the results of inspections which may be independently used by them for evaluation of their activities.

In 2020, 3 sector inspections were carried out:

- Inspections of educational establishments in relation to data processed to justify the reasons for non-attendance;
- Inspections of public registers and information systems in relation to the scope of processed personal data;
- Inspections of suppliers of goods and service providers in relation to the implemented personal data security measures.

Inspectors of the initiation services provided by financial institutions in relation to the scope of personal data in provision of payment initiation service were carried forward to the year 2021.

PERSONAL DATA BREACHES

In the event of a personal data breach (hereinafter referred to as the "PDB"), organisations must take every action to suspend the breach. Less serious or more serious breaches occur regularly. In all cases, organisations must document such breaches and observe other procedures set forth in the GDPR. If it is determined that a breach poses a risk to the rights and freedoms of natural persons, the persons whose data could be affected and the Inspectorate must be notified without undue delay but not later than within 72 hours.

In 2020, the largest number of PDBs were reported by organisations the main activities of which were related to "Finance and credit activity" (37 notifications), "Activity of state and municipal institutions" (27 notifications) and "Law enforcement and law and order" (16 notifications), "Health services" (13 notifications), "Provision of electronic communications or networks" (8 notifications) and "E-stores" (9 notifications). Nevertheless, this does not mean that PDBs mainly occur in the organisations belonging to the afore-mentioned sectors. This may be determined by such circumstances as more stringent requirements of legal acts and/or compliance with such requirements, for example, the financial sector reports PDB due to rather strict sector requirements and state and municipal institutions or law enforcement authorities are used to stricter observance of the established requirements.

The Inspectorate evaluates the received notifications of personal data breaches and, if necessary, carries out an investigation. In 2020, breaches were detected only in 10 cases of 181 notifications. In 2020, more significant events related to personal data breaches were as follows:

- Unauthorised persons logged in to user accounts on the e-store platform of a company without the knowledge of the users by virtue of the login data which leased on other websites (not related to the company). Around 19 thousand persons could have been affected.
- Flooding of the server station of the State Enterprise Centre of Registers in July has resulted in disruption of operation of more than 20 registers and public information systems, the maximum number of potentially affected persons is around 3 million.

In 2020, the majority of personal data breaches occurred on websites or in information systems. According to the nature of personal data breaches, there are no doubts that in Lithuania confidentiality breaches (165 cases) prevail; in 16 cases, breaches were related to lost data integrity;

in 18 cases, breaches were related to data accessibility/ availability breaches. The majority of breaches occurred due to human error. Namely this is a signal that employees must be regularly instructed and trained on work with personal data.

According to the categories of personal data the security of which was breached, personal data confirming the identity of a person (name, surname, e-mail etc.) prevail (in 2020, in total 94 cases), login data and/or person identification numbers were affected 12 times, special categories of personal data were affected 7 times, other data (financial, credit history data or a combination of personal data of several categories) were affected 57 times.

The activities of the Inspectorate are directly related to cyber security where cyber incidents directly related to personal data and privacy breaches are investigated. In 2020, 24.6% of personal data breaches assessed by the Inspectorate were also cyber incidents. In the light of the fact that the Inspectorate is one of authorities implementing the cyber security policy in Lithuania, the Inspectorate contributed to preparation of the National Cyber Security Status Report 2020.

Part of cyber incidents from all personal data breaches in 2020

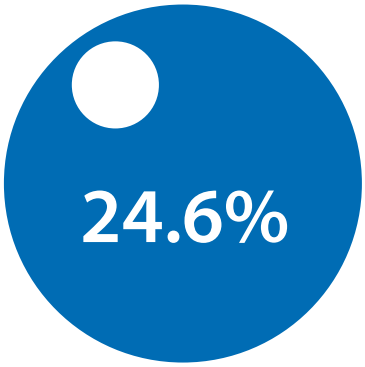

Rainfall disturbed operation of the Centre of Register

In 2020, one of the most serious personal data breaches in Lithuania occurred in the State Enterprise Centre of Registers when water pervaded through cracked structures of the building and flooded the server stations on the lower floor of the building and resulted in a long-lasting disruption of operation of the equipment in the server station and non-accessibility of data in the servers and a threat to its integrity.

Restoration of the activities and data of other registers and information systems except for e-health system by the State Enterprise Centre of Registers did not exceed the allowed time of non-operation set forth in the legislation. Nevertheless, in the course of restoration of operation and data of the e-health system major difficulties and technical problems were faced because the Centre of Registers was not properly prepared for ensuring the importance and criticality of data stored in the registers and information systems corresponding to the personal data security level.

The premises (server stations) did not meet the requirements for high reliability and protection against physical threats applicable to the data centres; therefore, as there were no reliable backup systems, it was impossible to ensure such reliability level which would enable uninterrupted operation of registers and information systems and ensure resistance to disturbances.

At the beginning of 2021, the investigation was finished and the Inspectorate imposed a fine amounting to EUR 15 thousand on the State Enterprise for the detected breaches of Article 32(1)(b) and Article 32(1)(c) of the GDPR, i.e. a failure to ensure continuous integrity, accessibility and resistance of data processing systems and services and a failure to restore the conditions and possibilities for use of data in case of a physical or technical incident within the time limit set forth in the legislation.

PRIOR CONSULTATIONS

In 2020, greater activity of data controllers in addressing the Inspectorate for a prior consultation was noticed. In 2020, in total 8 requests were received and 6 decisions on the requests were taken in 2020 and, in two cases, decisions were taken in 2021. In one case, examination of a request for prior consultation was terminated; in one case, a request for prior consultation was refused; in 4 cases, after examination of requests, the Inspectorate provided recommendations.

The refusal to accept the request for prior consultation was determined by the amended Rules for Provision of Prior Consultations providing for the duty to submit a request

of the binding form when addressing the Inspectorate[3]. It is often noted that data controllers do not see a difference between the duty to address for a prior consultation and the right to consult the Inspectorate; therefore, before applying for prior consultations, they do not analyse the personal data processing process for which the Inspectorate is address in relation to a prior consultation in detail, do not obtain an opinion of the data protection officer etc. In one case, the Inspectorate was addressed for a prior consultation on the personal data processing jointly carried out by police institutions and municipalities; in other cases, the Inspectorate was addressed for use of biometrical data, video surveillance. Besides, as in 2020 COVID-19 pandemic was declared in Lithuania, the Inspectorate was also addressed for a prior consultation on use of thermal imaging cameras. The Inspectorate did not prohibit such processing but provided recommendations allowing to harmonise personal data processing with the requirements of the GDPR (recommended that a thermal imaging camera should operate only in real time, i.e. collected and displayed on the monitor only such persons (their images and temperature indicator) whose body temperature indicator is higher in real time without saving such data in read-only memory; it also recommended to enable a person with higher body temperature to use additional temperature measuring measures; in case of engagement of a data processor, the Inspectorate recommended to conclude a data processing agreement meeting the requirements of Article 28(3) of the GDPR with him; it recommended to discontinue personal data processing by a thermal imaging camera in the country if an emergency or quarantine is not declared in the country). The above example shows that the prior consultation procedure requires considerable human resources of the supervisory authority for expert evaluation; besides, the process lasts rather long.

EXAMINATION OF COMPLAINTS

The number of complaints received by the Inspectorate constantly increases (see Table 3). In 2020, 1,083 complaints were received, 962 complaints were examined. Breakdown of complaints by the data controller against whom the complaint is lodged is provided in the table.

Breakdown of the number of received complaints and breaches detected after examination of the complains by the area of activity of the person against whom the complaint is lodged

Areas	Breakdown of the number of complaints received in 2020	Distribution of the number of breaches detected in 2020
Attorneys-at-law, notaries public, bailiffs	50	6
Accommodation service providers	2	0
Insurance service providers	15	6
Electronic communication service providers	34	4
E-stores	12	5
Finance and credit institutions	49	6
Natural persons	260	34
Tourism service providers	2	0
Other suppliers of goods and service providers	286	57
Debt collection companies	28	4
Health institutions	28	1
Education and culture establishments	26	11
Law enforcement and law and order institutions	19	4
State and municipal institutions and bodies	137	32
Other	117	17

[3] Paragraph 4 of the Rules on Provision of Prior Consultations approved by 29 August 2018 Order No 1T-84(1.12.E) of the Director of the Inspectorate (new version of the Order: 3 September 2020 Order No 1T-88(1.12.E)).

The data of the Lithuanian population survey suggests that that people better understand their rights in the area of personal data protection and tend to defend them. Even 81 per cent of residents of Lithuania find information on who, how process their personal data and what personal data is processed. Nevertheless, it is to be noted that persons often immediately address the Inspectorate even without exercising the right and sometimes the duty to first apply to the data controller for exercise of their rights. In the light of the fact that some complaints received by the supervisory authority are related not to systematic breaches but only to processing of personal data of individual data subjects and the fact that such breaches are often related to the human error, the Inspectorate analysed the possibilities for establishment of the right of the supervisory authority to reconcile the person who has lodged the complaint and the person against whom the complaint is lodged taking into account the circumstances specified in the complaint and other related circumstances, thus, ensuring quick complaint examination process and the principle of economy of the activities of the supervisory authority.

In 2020, the highest number of breaches detected after examination of complaints lodged by persons were related to:

- Collection of personal data from public registers and information systems – 144;
- Disclosure of personal data – 57;
- Video surveillance – 36;
- Right to access data – 32;
- Collection of personal data – 28;
- Direct marketing – 28;
- Personal data of debtors – 11;
- Right to object to data processing – 9;
- Right to be forgotten – 7.

Imposed sanctions

In 2020, after detection of breaches, the Inspectorate issued 8 recommendations, 175 instructions, 94 reprimand, drew up 2 records of administrative offences, imposed more than 20 fines (25) the majority of which was imposed for a failure to cooperate with the Inspectorate during the investigations carried out by the Inspectorate on organisations. Organisations failed to provide or attempted to conceal information necessary for investigation.

In 2020, a fine in the amount of EUR 15,000 was imposed on a public sector institution for breaches of Article 5 of the GDPR, i.e. inability to implement appropriate technical and organisational measures, i.e. ensure accuracy of processed personal data when processing personal data of the parents of an adopted child.

In 2020, a fine in the amount of EUR 8,000 was imposed on a company for recording a video record in public transport buses breaching Articles 5, 13, 24 and 35 of the GDPR.

A fine for improperly processed personal data of the parents of an adopted child was imposed according to the GDPR

Inspectorate imposed an administrative fine in the amount of EUR 15 thousand on Vilnius City Municipality Administration (hereinafter referred to as the "Municipality Administration") for for improperly processed personal data of the parents of an adopted child, i.e. for infringements of the GDPR. The fine was imposed for infringements of Articles 5(1)(d) and 5(1)(f) of the GDPR, i.e. a failure to implement appropriate technical and organisational measures, thus, failing to ensure the accuracy of processed personal data when processing personal data of the parents of the adopted child.

Having carried out an investigation, the Inspectorate has determined that when filling in an application for education of the adopted child in the Centralised Application Submission and Population Information System (hereinafter referred to as the "IS") of the Municipality Administration, the applicant indicated his data; nevertheless, according to the agreement between the Municipality Administration and the State Enterprise Centre of Registers providing for that the data in the IS shall be automatically updated on a monthly basis, when the data in the IS was automatically updated, the contact personal data of the applicant was updated and replaced with the contact data (e-mail address)

of one of the biological parents of the child available in the Population Register of the Republic of Lithuania (hereinafter referred to as the "Population Register").

Inspectorate in its decision whereby a fine was imposed on the Municipality Administration has pointed out that, in a particular case, such contact personal data as e-mail address irrespective of whether it is indicated in the Population Register or not and, if such data is indicated in the Population Register, such data may at any time be changed by the person and only the data subject should change it and the data controller should not arbitrarily update the data on the basis of information available at the State Enterprise Centre of Registers. Even more so, in this case, there were no grounds for concluding that after update of data, namely the contact data of the applicant has been obtained from the Population Register, since data was updated not even on the basis of the applicant's data indicated in the State Enterprise Centre of Registers but on the data of the child although it is not the child but the applicant who is a party to the education agreement. Thus, when processing the e-mail address of the third party (one of the biological parents of the child) as the contact data of the applicant, the Municipality Administration has failed to implement appropriate organisational and technical measures; thus, failing to ensure the principle of accuracy of processed personal data and breached Articles 5(1)(d) and 5(1)(f) of the GDPR. More information>>

2020 court judgements concerning the cases of the persons' complaints investigated by the Inspectorate

The Inspectorate summarised the court judgements examining the cases concerning the persons' complaints investigated by the Inspectorate. A summary of 21 court judgements which became final till 31 December 2020 including 10 judgements of Vilnius Regional Administrative Court which were not appealed against under appellate procedure and 11 judgements of the Supreme Administrative Court of Lithuania was provided.

15 cases resulting in declaration of the judgements unlawful and upholding them by the Inspectorate; in 4 cases, decisions of the Inspectorate were partially upheld and other decisions were annulled; in two cases, the decisions of the Inspectorate were annulled and a complaint was referred to re-examination. For more details summary in Lithuanian>>

INTERNATIONAL ACTIVITY

International activity indicators

Activity	Before entry into force of the GDPR	After entry into force of the GDPR		
	2017	2018	2019	2020
Involvement in the activities of the Board and other international working groups	0	24	32	95
Prepared responses to international enquiries	7	10	60	90
Opinion expressed on the positions or remarks of Lithuania on the EU proceedings	48	70	46	67
Examination of the Binding Corporate Rules (BCR)	15	13	61	153

Taking into account the mandatory operational contribution of national supervisory authorities to the Board and its subgroups, the Inspectorate started active international activity at the Board and cooperation with supervisory authorities of other Member States. For example, the Inspectorate was actively involved in coordination of the draft binding corporate rules, takes part in their review, draws up the draft opinions of the Board on them, is involved in the activities of other subgroups of the Board and other international working groups in which the documents (opinions, guidelines etc.) are drawn up and coordinated, exchanges its opinions with other EU supervisory authorities (through the supervision information system IMI or using the internal tool of the Board intended only for the supervisory authorities of the Member States, i.e. Confluence), cooperates with the Member States of the EU and the European Economic Area in examination of complaints by applying the consistency mechanism.

The Board publishes opinions, guidelines, recommendations and best practice with a view to increasing common understanding of the GDPR in Member States. The afore-mentioned activities are detailed in the Board Work Programme 2019/2020[4]. Furthermore, generally the methodical information is translated into the languages of EU Member States. The Inspectorate also contributes to translation of documents into the Lithuanian language. The supervisory authority of each Member State is responsible for revision of translations. A translation is not published without such revision. The Inspectorate actively contributes to such activities so that translations of the documents of the Board were accessible to organisations and people of Lithuania. In 2020, even 36 translations of the documents of the Board were edited.

[4] EDPB Work Programme 2019/2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb-2019-02-12plen-2.1edpb_work_program_en.pdf).

Performance indicators of the Inspectorate in 2020

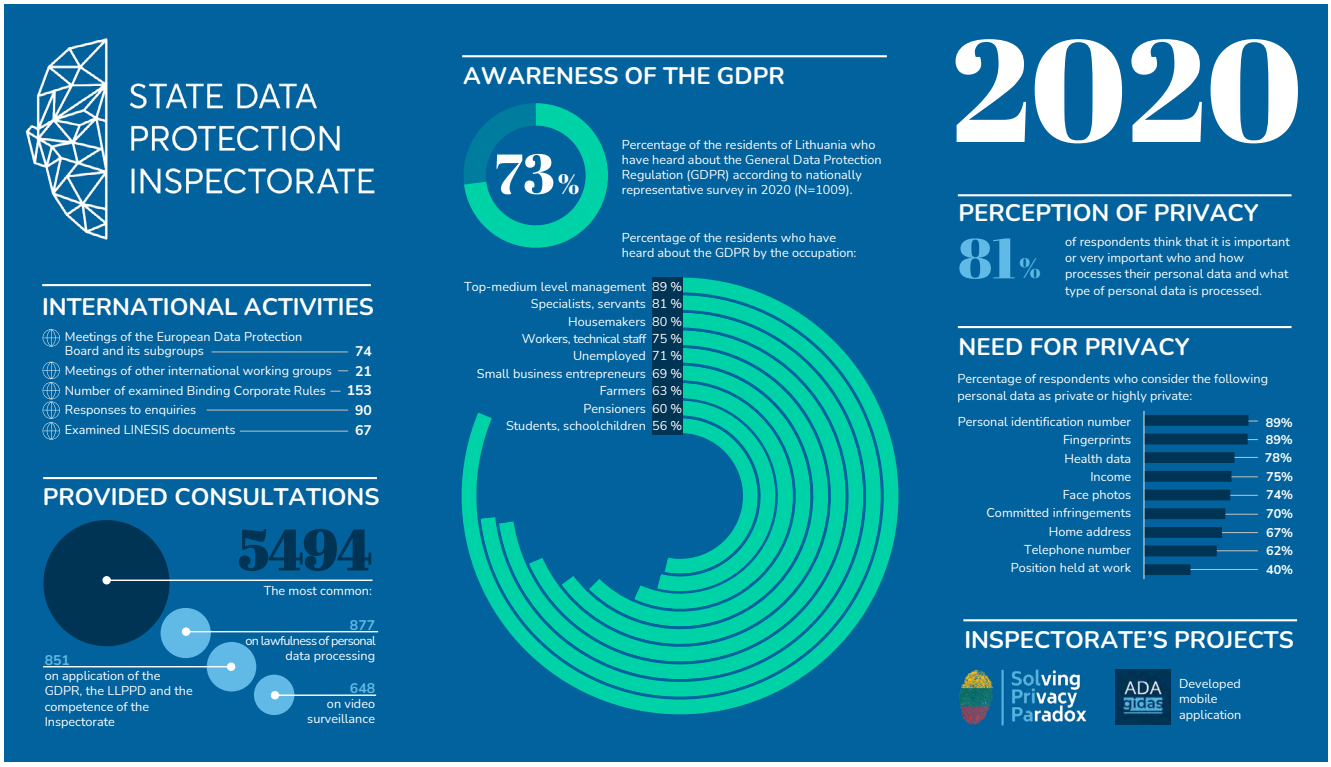

RAISING PUBLIC AWARENESS, EDUCATION AND CONSULTATION

Raising public awareness, education and consultation of personal data and privacy protection

Activity	Before entry into force of the GDPR	After entry into force of the GDPR		
	2017	2018	2019	2020
Provided consultations	5,697	6,298	4,568	5,494
Prepared public information tools	136	233	171	172
Drawn up methodological documents	6	10	20	15
Attended meetings with public and private sectors	69	93	88	43
Delivered reports at the events	33	63	31	39
Number of attendees of the events	1,963	4,720	1,756	2,883

SolPriPa project

In September 2020, the 2-year European project SolPriPa "Solving Privacy Paradox – Promoting High Standards of Data Protection as a Fundamental Right and Central Factor of Consumer Trust in Digital Economy" which was implemented by the Inspectorate and Mykolas Romeris University and contributed to awareness raising of enhancement of personal data protection in Lithuania was finished. According to the data of the representative survey carried out in 2020, 73 per cent of residents of Lithuania were aware of the GDPR.

The project of promotion of high personal data protection standards of Lithuania was partially funded in accordance with the European Union Rights, Equality and Citizenship Programme (2014–2020).

In implementation of the project, the following objectives were achieved: institutional and organisational capacities of the project partners were improved; the organisations were promoted to improve business management in the area of personal data protection; public awareness of data protection related projects was increased; public understanding that abuse of personal data cannot be tolerated was increased; social solidarity and youth citizenship competence building necessary for active and responsible participation in the constantly changing society were promoted.

The following awareness raising measures were prepared for the main target groups of the project SolPriPa, namely, representatives of small and medium-sized business, star-ups, healthcare and media sector and youth and elderly people:

- 7 guidelines for organisations and people;
- 7 leaflets;
- 17 seminars on awareness raising in the area of personal data protection;
- Video competitions for youth;
- Remote conference with 700 participants in the life broadcast;
- A set of articles on personal data protection in the scientific article Jurisprudence (Jurisprudencija) (2020 m., No 2, volume 27);
- Mobile application "ADA gidas".

Continuity of the project. In 2020, an application for a new project was submitted to the European Commission and funding was granted, in February 2021 a two-year project SolPriPa 2 WORK the project partners of which, i.e. the Inspectorate and Mykolas Romeris University, will help different target groups to develop and deepen knowledge about personal data protection was started. Particular attention was paid to the tasks of data protection officers and personal data protection issues in the context of employment relationship.

"ADA gidas" is a free mobile application on personal data protection accessible to everyone

"ADA gidas" is an interactive information dissemination platform which is useful to everyone dealing with personal data protection and the GDPR issues. The tool is intended for organisations processing personal data, people who want to better understand their rights in the area of personal data protection and how to defect them.

The mobile application promotes not only public awareness of personal data protection but also involvement in personal data protection supervision activities. "ADA gidas" contains the heading "Your opinion" intended for everyone wishing to contribute to personal data protection supervision in Lithuania. It enables to anonymously share own views and insights concerning personal data processing in the market, worrying or exemplary cases of personal data processing. The provided information will help the Inspectorate to carry out personal data protection supervision activities, observe the situation in Lithuania, assess the arising risks, plan inspections.

In the light of the fact that occurrence of a personal data breach may have particularly adverse consequences to people and organisations, when creating the content of "ADA gidas", particular attention has been paid to personal data breaches. A special test which will help to decide if, in the case in question, a notification of occurrence of a breach should be given to the Inspectorate was created in the test heading of the application "ADA gidas".

The mobile application "ADA gidas" contains SolPriPa project guidelines on personal data protection for data subjects, youth, elderly people, small and medium-sized business, start-ups, healthcare sector, media sector and

leaflets "Personal data protection in Lithuania. What institutions could help?", "Rights in the area of personal data protection", "Security of personal data in the internet", "Video surveillance", "Direct marketing and personal data protection", "Personal data protection in the media". Prepared podcasts and articles in the media are published in the application "ADA gidas".

CONSULTATIONS

In 2020, the Inspectorate actively consulted persons and organisations on application of the GDPR and rights to data protection. In 2020, 71 consultations were provided to data protection officers, 2,206 consultations were provided to people, 3,206 consultations were provided to companies and public institutions.

Taking into account the need for information, the Inspectorate prepared relevant methodological information.

Breakdown of consultations provided in 2020:

283	1 003	4 111	44
By official letter	By e-mail	By telephone	At the Inspectorate

The majority of questions asked by people were related to:

- **454** Lawfulness of personal data processing;
- **354** Video surveillance;
- **350** Lodging of a complaint;
- **251** Exercise of rights;
- **280** Application of the GDPR and the Law on Legal Protection of Personal Data and the competence of the Inspectorate;
- **108** Processing of personal data of employees;
- **53** COVID-19.

The majority of enquiries by different organisations were related to:

- **571** Application of the GDPR and the Law on Legal Protection of Personal Data and the competence of the Inspectorate;
- **423** Lawfulness of personal data processing;
- **382** Lawfulness of provision of personal data;
- **294** Video surveillance;
- **278** Processing of personal data of employees;
- **180** Application of the conditions of personal data processing;
- **146** Data protection officer;
- **174** COVID-19.

METHODOLOGICAL INFORMATION

In 2020, in pursuance of reducing the number of individual enquiries and providing more detailed information on relevant issues to large groups of parties concerned, the Inspectorate paid major attention to preparation of methodological information which is useful both to data controllers and data subjects. 5 FAQs, 4 recommendations, 4 guidelines and 2 leaflets were prepared.

The methodological documents prepared by the Inspectorate in 2020 include:

- Guidelines "Data Protection by Design and by Default Throughout the Information System Life-Cycle"
- Guidelines for the Evaluation of Requests for Provision of Personal Data
- Guidelines on Processed Personal Data Security Measures and Risk Assessment for Data Controllers and Data Processors (version 3)
- FAQ. Procedure of the Binding Corporate Rules (BCR)
- FAQ. Important information on transfer and receipt of personal data to/from the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
- FAQ. How to assess what are similar own goods or services?
- FAQ. Is a data protection impact assessment mandatory where personal data is processed in accordance with Article 6(1)(c) of the GDPR (legal obligation)?

Guidelines on Data Protection by Design and by Default

The Inspectorate drew up the Guidelines "Data Protection by Design and by Default Throughout the Information System Life-Cycle". The guidelines will help personal data controllers and processors to understand and observe the requirements for data protection by design and by default throughout the life-cycle of the information system.

The guidelines are intended for the producers of information systems or separate software, hardware: information technology project managers, information technology architects, programmers, testers, data protection officers and other persons who are involved in development of information systems in which personal data is processed.

The information system life-cycle includes all changes in the status of the system from the moment of determination of the grounds for its establishment to the end of its operation, i.e. initiation, creation, operation, modernisation, liquidation of the information system. The concept of life-cycle defined in the guidelines is also applicable to separate development of the software or hardware. For more details, see: Data Protection by Design and by Default Throughout the Information System Life-Cycle >>

Guidelines for the Evaluation of Requests for Provision of Personal Data

Taking into account the enquiries for lawfulness of received requests for provision of personal data (hereinafter referred to as the "Requests") and the criteria in accordance with which it should be evaluated in the Requests may be satisfied, the Inspectorate drew up the Guidelines for the Evaluation of Requests for Provision of Personal Data which describe:

- Criteria for evaluation of provision of personal data;
- Terms and conditions of lawful personal data processing;
- Cases when the GDPR is not applicable;
- Provision of personal data to law enforcement authorities;
- Provision of personal data to attorneys-at-law.

The draft guidelines were uploaded to the website of the Inspectorate for public consultation. This helped to assess the likely impact of the guidelines on the activities of data controllers (data processors). In the future, it is planned to extend the scope of the guidelines to other groups of the recipients of data.

Guidelines on Assessment of Personal Data Security Measures and Risk

The Inspectorate prepared the third version of the Guidelines on Processed Personal Data Security Measures and Risk Assessment for Data Controllers and Data Processors.

The guidelines will help to assess the relevant threats to personal data security and implement appropriate security measures. When developing (introducing) or assessing the existing organisational and technical security measures, organisations must fully consider the nature, scope, context and objectives of personal data processing and the risk related to threats to the rights and freedoms of natural persons. Articles 24 and 32 of the GDPR oblige organisations to carry out a risk assessment in all cases.

The afore-mentioned guidelines were prepared in accordance with the ENISA recommendations, ISO standards LST ISO/IEC 27001:2017 and LST ISO/IEC 27002:2017. The third version was supplemented with ISO standard ISO/IEC 27701:2019 "Security techniques – Extension to ISO/IEC 27001 and ISO/IEC 27002 for privacy information management – Requirements and guidelines"

dated 2019. ISO standards are based on organisation risk management and personal data protection is assessed as a part of organisation security; meanwhile, security of the GDPR is only one of personal data protection components and risk is assessed taking into account the impact on human rights and freedoms.

Other methodological measures were prepared with a view to ensuring proper personal data management during the period of COVID-19 pandemic; thus, they are detailed in the following section.

Assistance provided by the Inspectorate to people and organisations in processing of personal data during the period of COVID-19 pandemic

In 2020, both people and organisations had questions about personal data processing during COVID-19 pandemic. 18 per cent of residents of Lithuania consider that personal data protection requirements were less observed during the pandemic. The data of the Lithuanian population survey in response to the question "How do you assess personal data processing during the period of COVID-19 pandemic?":

44 per cent of the respondents considered that personal data processing has not changed;

26 per cent of the respondents did not have an opinion/ could not answer;

12 per cent of the respondents believed that the requirements were better observed;

18 per cent of the respondents considered that the requirements were less observed.

In 2020, the Inspectorate helped to deal with different personal data processing issues in relation to COVID-19. A special heading COVID-19 and GDPR was created on the website of the Inspectorate so that all information could be more conveniently found in one place. A link to the heading is also made available on the mobile application "ADA gidas". If necessary, information under the heading is supplemented and in 2020 the following information was published:

- Relevant aspects of personal data processing in relation to COVID-19
- Registration of persons for the purposes of implementation of COVID-19 disease prevention and control measures
- Three steps to remote training organisation
- Recommendation on processing of personal data of employees in organisation of remote work
- Processing of health data o employees after entry into force of the amendments to the Labour Code related to the quarantine
- Recommendation on personal data processing aspects in remote provision of healthcare services
- Lawful sending of SMS to persons returning from abroad

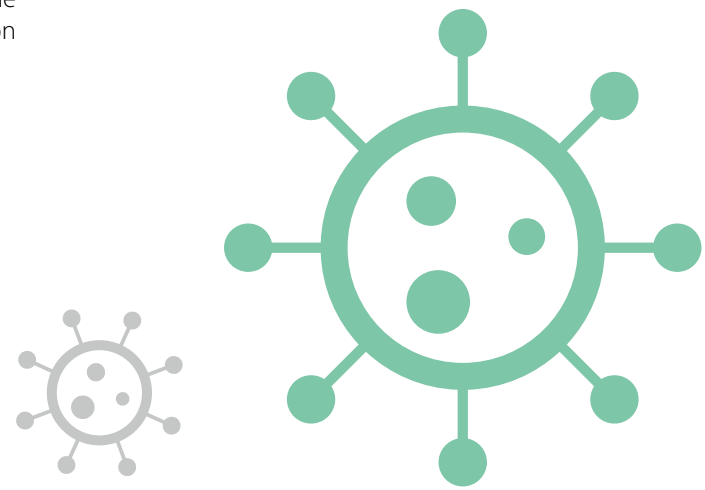

Instruction to temporarily suspend the application "Karantinas" (Quarantine) due to possibly improper personal data processing

In May 2020, the Inspectorate started monitoring of the application "Karantinas" due to personal data processing. The supervisory authority started monitoring actions in implementation of the GDPR and in response to the information in the media in relation to personal data processing in the mobile application "Karantinas". The Inspectorate evaluated the information collected during the monitoring and determined that personal data processing in the application may breach the principle of accountability set forth in Article 5(2) of the GDPR which constitutes grounds for assessment of conformity of personal data processing with other personal data processing principles provided for in Article 5(1) of the GDPR. Personal data processing without observing the afore-mentioned principles poses a potential threat that the rights of the data subjects would not be properly exercised. Taking into account the results of the monitoring, the Inspectorate on its own initiative initiated an inspection and took a decision to suspend personal data processing by the afore-mentioned application.

In February 2021, the Inspectorate imposed a fine in the amount of EUR 12,000 on the National Public Health Centre for the breaches of Articles 5, 13, 24, 32, 35 and 58(2)(f) of the GDPR and a fine in the amount of EUR 3,000 was imposed on IT sprendimai sėkmei UAB which developed the application for breaches of Articles 5, 13, 24, 32 and 35 of the GDPR.

PUBLIC AWARENESS RAISING

In 2020, the Inspectorate paid major attention to the spread of information on the carried out activities, functions, put forward comments on different situations, data breaches in public and private sectors through different public information channels and by different public information means:

- 105 responses to enquiries;
- 42 news on the website;
- 13 TV interviews or broadcasts;
- 12 radio interviews or broadcasts;
- 5 press releases;
- Etc.

Cooperation with other organisations with a view to raising awareness of personal data protection

In 2020, the Inspectorate continued its cooperation with **Mykolas Romeris University** in order to promote students of the university to take interest in personal data protection as their own right and as a topic chosen for profession or acquisition of additional competences. The Inspectorate contributed to the Law Olympiad organised by Mykolas Romeris University, the essay competition "A Person Without Privacy Is a Person Without Dignity" organised on the initiative of one lecturer, delivered several lecturers to studies of different study areas, participated in the events organised by the university.

In the light of the fact that the supervisory authority finds contributing to development of personality and other competences important and has considerable knowledge about personal data protection, in June 2020, the Inspectorate signed a cooperation agreement with another university, i.e. **Kazimieras Simonavičius**

University. As of the beginning of application of the GDPR, data protection has become a real challenge in all areas of professional life; thus, the Inspectorate supports the initiatives which help organisations to ensure the person's right to data protection and attraction of new specialists by the Inspectorate itself. The Inspectorate in cooperation with Kazimieras Simonavičius University will contribute to such activities of the university as researches, studies and analyses, apprenticeship for students, organisation of events etc. through development of competences in the area of personal data protection.

Taking into account the fact that, in addition to the Inspectorate, there is another personal data protection supervisory authority in Lithuania, i.e. the **Office of the Inspector of Journalist Ethics** (hereinafter referred to as the "OIJE"), in 2020, the Inspectorate also cooperated with it in carrying out its activities. The area supervised by the OIJE is personal data processing for journalistic purposes and for the purposes of academic, artistic or literary expression which raises questions, in particular, to different institutions providing information to the media or publishing information through various information dissemination platforms. In order to help organisations to receive full information on personal data protection, the Inspectorate invited colleagues from the OIJE to take part and deliver reports in the events organised by the Inspectorate. The Inspectorate also participated in different workshops with institutions and public organisations.

What Residents of Lithuania Think about Personal Data Protection

At the order of the Inspectorate, at the end of the year 2020 Spinter tyrimai carried out a survey of more than 1,000 residents of Lithuania. The survey has disclosed that the society is concerned with personal data protection and leniency towards the infringers in this area has deceased.

Students and schoolchildren are more vulnerable. According to the survey, 73 per cent of the Lithuanian population are aware of the legal acts protecting the human rights and establishing the duties of organisations in relation to personal data duties, i.e. the GDPR. The afore-mentioned percentage has remained stable already for three years. The managers and specialists and servants are best informed, whereas students and schoolchildren are those who heard about the GDPR the least. The analysis of the survey has also shown that the respondents who earn higher income and have higher education are more familiar with the GDPR.

Personal identification number and fingerprints are strictly private. The population are rather sensitive to their privacy. The personal identification number and fingerprints are strictly private data to nine of ten residents. Then, data on health, income, facial image, home address are in the second place by privacy and the telephone number and information on the position held are least private. Managers and housewives/homemakers have the highest need for privacy.

Entrusting own data to the police. The majority (81 per cent) of the Lithuanian population consider who and how processes their personal data and what their personal data is processed important. Nevertheless, the majority of residents trust that public institutions such as police, the State Tax Inspectorate and the State Social Insurance Fund Board properly process their personal data. Banks are also highly trusted. The respondents have much lower trust in private organisations (telecommunication companies, traders and quick credit companies). In 2020, trust in traders has declined most, whereas trust in banks has increased.

Leniency too the infringers has decreased. Approximately 13 per cent of residents state that they faced improper processing of their personal data in recent years. The survey has shown that, in case of an infringement, more than a half of the residents (54 per cent) not only wanted that the infringer (company or institution) improved but also were punished. As compared with the results of the survey carried out in 2019 (36 per cent), it is evident that the society's leniency to the infringers has decreased. Nevertheless, the residents not always address the State Data Protection Inspectorate in order to protect their right to personal data protection although even 65 per cent of the residents of Lithuania are aware of the supervisory authority, i.e. the State Data Protection Inspectorate, and 57 per cent of the residents of Lithuania are aware that the latter protects their rights.

LAW-MAKING IN THE AREA OF PERSONAL DATA PROTECTION

Drawing up and harmonisation of legal acts

Activities	Before entry into force of the GDPR	After entry into force of the GDPR		
	2017	2018	2019	2020
Harmonised legal acts	328	623	630	662
Drawn up legal acts	7	17	23	6

In 2020, involvement of the Inspectorate in law-making activities constituted a significant part of its activities. During the reporting period, 662 draft legal acts of other institutions were harmonised, 6 orders of the Director of the Inspectorate related to supervision were drawn up and approved, 16 proposals were prepared, opinions were put forward and assignments in relation to draft legal acts were fulfilled. 5 public consultations on draft legal acts were held.

During the reporting period, the total number of harmonised draft legal acts was as follows:

- Laws – 164;
- Resolutions of the Government – 130;
- Regulations of information systems – 162;
- Regulations of the registers – 53;
- Orders – 109;
- Other legal acts – 44.

In pursuance of promoting to maintain high data protection standards, the Inspectorate the draft legal acts concerning fight against the coronavirus COVID-19 pandemic presented to it and made remarks and proposals in relation to them as a matter of urgency. Nevertheless, when harmonising the draft legal acts not related to the coronavirus COVID-19 pandemic, the Inspectorate has noticed the trend to often harmonise legal acts as a matter of urgency without supporting such urgency in their supporting documents what has led to concerns as to potential impact on proper quality of evaluation of the draft legal acts and, after all, the draft legal acts. The fact that the legislators never actually carry out an assessment on impact on data protection although such practice could help the legislators to identify possible risks associated to personal data processing in advance and at the same time establish risk management measures seems also worrying.

Nevertheless, some law-making was possible, for example, the Inspectorate provided methodological assistance to the Ombudsperson for Academic Ethics and Procedure of the Republic of Lithuania on the Guidelines on the Assessment of Conformity with Research Ethics which were later approved by him and which, inter alia, also consider the aspects of personal data in researches.

APPOINTMENT OF DATA PROTECTION OFFICERS IN LITHUANIA

In 2020, the Inspectorate was notified of appointment of 456 data protection officers.

During the entire period of application of the GDPR, i.e. 2018–2020, the Inspectorate was notified of appointment of 2,525 data protection officers. 1,405 data protection officers were appointed in the public sector, 1,118 data protection officers were appointed in the private sector and 2 data protection officers were appointed by natural persons. Below is provided a breakdown of data protection officers whose appointed was reported by the type of activities.

Statistics of data protection officers

	2018–2020	Only in 2020
Total	2,525	456

Type of activity	2018–2020	Only in 2020
Other activity related to goods and services	741	89
Education and culture	714	254
Activity of state and municipal institutions	326	19
Health services	296	19
Finance and credit activity	127	20
Other	321	55

PLANNED IMMEDIATE-TERM ACTIVITY PRIORITIES

Two years of experience of supervision and monitoring of application of the GDPR and the results of performance allow concluding that the Inspectorate successfully achieved that both data controllers and data subjects had basic knowledge about their rights and duties in the area of personal data protection. In the future, the Inspectorate is planning to further promote the culture of respect to personal data in the society, in particular, by increasing knowledge, competences and skills of the parties concerning in the area of personal data protection with a view to ensuring proper implementation of personal data processing rules set forth in the GDPR and effective personal data protection.

In the light of the above, the activity properties of the Inspectorate for the years 2021–2023 are as follows:

1. Increasing the knowledge, competences and skills of data controllers, data protection officers and data subjects in the area of personal data protection.

2. Contribution in increasing trust in personal data processing by the public sector.

3. Strengthening of international cooperation in the area of personal data protection.

It is to be noted that the activity priorities of the Inspectorate for the period 2021–2023 will contribute to implementation of the strategic objectives of the State set forth in the National Progress Plan for 2021–2030 approved by Order No 998 of the Government of the Republic of Lithuania of 9 September 2020 "On the Approval of the National Progress Plan for 2021–2030", namely, to increase inclusion and efficiency of education with a view to meeting the needs of a person and society (objective 3), to enhance the effectiveness of the legal system and public governance (objective 8), to strengthen the influence of Lithuania in the world and relations with diaspora (objective 9).

2020 m. VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA

VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS VADOVO ŽODIS

2020 m. Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai (toliau – Inspekcija), vienai iš Lietuvos asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų, kaip ir daugeliui kitų organizacijų, buvo išskirtiniai dėl prasidėjusios pasaulinės koronaviruso COVID-19 pandemijos. Kovo mėnesį Lietuvoje paskelbus karantiną ne tik Inspekcijai teko organizuoti savo veiklą darbui nuotoliniu būdu, tačiau reikėjo padėti ir patarti tiek valstybės institucijoms, tiek privataus sektoriaus atstovams, kaip organizuoti savo veiklą nuotolinėmis ryšio priemonėmis siekiant išlaikyti aukštus asmens duomenų ir privatumo apsaugos standartus. Metų pradžioje prasidėjusi ir vis dar besitęsianti pandemija kėlė vis naujų asmens duomenų tvarkymo iššūkių.

2020 m. asmens duomenų apsauga ne tik kad neprarado savo svarbos, bet tapo dar labiau aktualesnė. Tam įtakos turėjo pandeminė situacija šalyje, dėl kurios, atsižvelgiant į asmens duomenų apsaugos reikalavimus, buvo būtina valstybėje priimti nemažą skaičių su tuo susijusių teisės aktų, daug veiklų buvo skaitmenizuojamos, daugybė žmonių, privataus ir viešojo sektoriaus organizacijų persikėlė į nuotolines bendravimo ir veiklos platformas. Nuolatos dalyvavome nuotoliniuose susitikimuose, renginiuose, derinome darbotvarkes, teikėme tarnybinę ir metodinę pagalbą, bendravome su žiniasklaida, keitėmės informacija, net ir laisvalaikį leidome pasitelkę skaitmeninę įrangą – sportavome, keliavome, lankėme muziejus, šventėme gimtadienius. Tvarkomų asmens duomenų apimtys staiga išaugo ir, tikėtina, ši nauja realybė į buvusią padėtį nebesugrįš.

Pandemijos nulemtas skaitmenizacijos proveržis tuo pačiu kėlė ir vis dar tebekelia nemažai iššūkių bei rizikų asmens privatumui ir asmens duomenų apsaugai, todėl kylančios rizikos turėjo būti suvaldytos iš pat pradžių užtikrinant asmens duomenų apsaugos principų pritaikymą siekiant tolesnio tvaraus skaitmenizacijos procesų vystymosi. Šiuo tikslu aktyviai veikė ir visų Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių priežiūros institucijas vienijanti Europos duomenų apsaugos valdyba (toliau – Valdyba), kuri nedelsiant reagavo į pasikeitusią situaciją ir sutelkė valstybes nares bendriems, operatyviems sprendimams priimti.

Iš principo 2020 m. vyravusi neįprasta padėtis ne tik nesumažino, bet ir išplėtė Inspekcijos veiklos apimtis ir reikalavo greitų sprendimų ir darbų. Taigi, Inspekcija 2020 m. vykdė savo, kaip asmens duomenų apsaugos priežiūros misiją – ginti žmogaus teisę į asmens duomenų apsaugą.

Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktorius
Raimondas Andrijauskas

KONTEKSTO ANALIZĖ

Asmens duomenų apsauga – tai teisinių, techninių ir organizacinių priemonių visuma, skirta apsaugoti asmens duomenis nuo neteisėto, atsitiktinio ar netinkamo asmens duomenų tvarkymo. Teisė į asmens duomenų apsaugą yra viena iš pagrindinių žmogaus teisių, priskiriamų prie modernių teisių, būdingų išsivysčiusioms šalims, ypač aktuali skaitmeniniame amžiuje, kai technologijos suteikia neribotas galimybes tvarkyti asmens duomenis dideliais kiekiais. Demokratinėje teisinėje visuomenėje svarbi pusiausvyra tarp viešųjų ir privačiųjų interesų, žmogaus teisės gauti ir skleisti informaciją bei teisės į asmens duomenų apsaugą.

2016 m. balandžio 27 d. priimtas BDAR ir 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (toliau – Direktyva (ES) 2016/680). Direktyvos (ES) 2016/680 nuostatos įgyvendintos Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymu.

BDAR pradėtas taikyti 2018 m. gegužės 25 d. Juo iš esmės reformuota ankstesnė duomenų apsaugos sistema – persvarstytos ir naujai suformuluotos asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų (Lietuvos Respublikoje viena iš jų – Inspekcija) vykdomos funkcijos, išplėstas ES valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijų bendradarbiavimas, įtvirtintos naujos pareigos duomenų valdytojams ir naujos teisės duomenų subjektams asmens duomenų apsaugos srityje. Taip pat pastebėtina, kad ir kiti tarptautiniai ir ES teisės aktai, kurių pakeitimai ir įsigaliojimas siejami su BDAR ir asmens duomenų apsaugos reforma ES, numato specifines duomenų apsaugos priežiūros institucijos priežiūros funkcijas, kurios turi būti peržiūrėtos ir tinkamai įgyvendinamos. Tam tikri Lietuvai aktualūs aspektai įtvirtinti 2018 m. liepos 16 d. priimtame naujos redakcijos Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme.

Vadovaujantis Inspekcijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 21 d. nutarimu Nr. 1156 „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nuostatų patvirtinimo“, Inspekcija yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, dalyvaujanti formuojant valstybės politiką asmens duomenų apsaugos valdymo srityje ir ją įgyvendinanti.

Inspekcijos paskirtis – prižiūrėti, kad būtų apsaugotos fizinių asmenų pagrindinės teisės ir laisvės tvarkant asmens duomenis bei sudarytos palankesnės sąlygos laisvam asmens duomenų judėjimui ES. Inspekcijos pagrindiniai veiklos tikslai:

- Dalyvauti formuojant valstybės politiką asmens duomenų apsaugos srityje;
- Vykdyti BDAR ir kitų asmens duomenų apsaugos teisės aktų stebėseną ir užtikrinti jų vykdymą;
- Kontroliuoti asmens duomenų tvarkymą;
- Įgyvendinti 1981 m. sausio 28 d. Strasbūre sudarytos Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (ETS Nr. 108) ir jos protokolų nuostatas.

Inspekcijos veikla 2020 m. buvo organizuojama vadovaujantis 2020–2022 metų strateginiu veiklos planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-73 ir metiniu veiklos planu, patvirtintu Inspekcijos direktoriaus 2020 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 1T-40 (1.12.).

Inspekcijos funkcijos neapsiriboja vien tik BDAR taikymo priežiūra. ES teisės aktai numato, kad priežiūros institucija turi atlikti auditus įvairiose informacinėse sistemose, pavyzdžiui, duomenų tvarkymo operacijų auditą nacionalinėje Šengeno informacinėje sistemoje, Vizų informacinėje sistemoje ir kt.

2020 m. viešojo sektoriaus organizacijos, kaip ir Inspekcija, toliau atvėrinėjo savo tvarkomus duomenis. Šiuo tikslu patvirtintas Inspekcijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 1 d. įsakymas Nr. 1T-86(1.12.) „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos duomenų atvėrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Atsižvelgiant į šios veiklos masto didėjimą pastaraisiais metais, Inspekcija padėjo spręsti kitoms organizacijoms ne vieną su duomenų atvėrimu kilusį klausimą. Neaiškumų vis dar esama šioje srityje, todėl Inspekcija ir toliau imsis veiksmų, kad padėtų surasti balansą dėl poreikio atverti duomenis ir asmens duomenų apsaugos.

Inspekcija taip pat yra viena iš institucijų, įgyvendinančių kibernetinio saugumo politiką. Ji prisidėjo prie kibernetinio saugumo sistemos Lietuvoje kūrimo priimant Kibernetinio saugumo įstatymą, toliau prisideda prie jos tobulinimo ir užtikrinimo dalyvaudama Kibernetinio saugumo tarybos veikloje. Inspekcija kartu su kitomis atsakingomis institucijomis, tokiomis kaip Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Nacionalinis kibernetinio saugumo centras, Lietuvos policija, Ryšių reguliavimo tarnyba, rengia Nacionalinę kibernetinio saugumo būklės ataskaitą. Kibernetinis saugumas tiesiogiai susijęs su Inspekcijos atliekama asmens duomenų saugumo pažeidimų nagrinėjimo veikla, kai tiriant asmens duomenų saugumo pažeidimus prireikus bendradarbiaujama ir su Nacionaliniu kibernetinio saugumo centru.

2020 m. Inspekcija ir toliau susidūrė su iššūkiu, kaip įgyvendinti 2018 m. europinės asmens duomenų apsaugos

reformos numatytas naujas ar išplėstas esamas funkcijas. Reprezentatyvaus 2020 m. Lietuvos gyventojų tyrimo apie asmens duomenų apsaugą duomenimis, apie BDAR nustatytus reikalavimus organizacijoms ir žmonėms suteiktas teises žino 73 proc. Lietuvos gyventojų. Apie Inspekciją, kaip priežiūros instituciją, žino 65 proc. gyventojų. 78 proc. gerai ir labai gerai vertina Inspekciją teikiamas paslaugas. Net 81 proc. Lietuvos gyventojų svarbu, kas, kaip ir kokius jų asmens duomenis tvarko. Visuomenės informuotumas apie asmens duomenų apsaugą ir supratimas, kad asmens duomenų apsauga yra pamatinė teisė ir vertybė Lietuvoje didėja. Tai aukšti informuotumo apie asmens duomenų apsaugą ir priežiūros veiklą rodikliai, pasiekti didelėmis pastangomis. Nors Inspekcija 2020 m. pilna apimtimi dar nebuvo pradėjusi vykdyti tiek BDAR, tiek kituose teisės aktuose numatytų naujų funkcijų, nes, be kita ko, laukiama Valdybos žingsnių, kurie būtų bendrai taikomi visų ES asmens duomenų priežiūros institucijų, žmogiškųjų išteklių trūkumas buvo kasdienėje Inspekcijos veikloje nuolat jaučiama problema. Optimizavus veiklos procesus daugelis Inspekcijos veiklos rodiklių žymiai išaugo, o veiklos apimtys ir toliau išliko tokios pat didelės. Be to, dėl COVID-19 pandemijos išaugus skaitmeninių paslaugų apimtims, asmens duomenų saugumo užtikrinimas tapo dar aktualesnis. Inspekcija, neskaitant dar nepradėtų vykdyti funkcijų, o tik esamai padėčiai stabilizuoti buvo išreiškusi poreikį dėl 10 papildomų pareigybių. 2019 m. pabaigoje Inspekcijai buvo skirtos tik 6 papildomos pareigybės (visos įsteigtos iki metų pabaigos). 2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis, Inspekcija veiklai vykdyti turi 38 pareigybes, iš jų užimtos 31, per 2020 m. išėjo 6, o buvo priimti 7 nauji darbuotojai. 2020 m. Europos Komisijos komunikate akcentuojama didesnių žmogiškųjų ir finansinių išteklių svarba asmens duomenų apsaugos priežiūros veiklai[1]. Tam pritariama ir 2021 m. kovo 25 d. Europos Parlamento rezoliucijoje[2].

Naujų darbuotojų paieškos procesas vyksta centralizuotai ir mažai priklauso nuo pačios Inspekcijos pastangų. Susiduriant su ilgu naujų darbuotojų paieškos procesu esami darbuotojai dirba padidintu krūviu, neretai viršydami galimybių ribas, todėl tai tampa viena iš esminių priežasčių, lemiančių darbuotojų apsisprendimą palikti užimamas pareigas. Be kita ko, susiduriama su asmens duomenų apsaugos specialistų trūkumu rinkoje, kai pradėjus taikyti BDAR nemažai organizacijų turi paskirti ne tik duomenų apsaugos pareigūną, tačiau samdo ir kitus asmens duomenų apsaugos profesionalus, siekdamos užtikrinti atitiktį BDAR reikalavimams.

Finansiniai ir žmogiškieji Inspekcijos ištekliai

	Iki BDAR	**Pradėjus taikyti BDAR**		
	2017 m.	**2018 m.**	**2019 m.**	**2020 m.**
Biudžetas (tūkst. Eur)	729,3	1 111,0	1 118,0	1 201,0
iš jo darbo užmokesčiui (tūkst. Eur)	443,4	521,0	805,0	919,0
Etatų skaičius	32	32	38	38

[1] 2020-06-24 Europos Komisijos komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai COM(2020) 264 „Duomenų apsauga kaip daugiau galių suteikimo piliečiams ir ES požiūrio į perėjimą prie skaitmeninių technologijų pagrindas – dveji metai taikant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą" (toliau – Komunikatas) pažymėta, kad daugelis valstybių narių parėmė reikalingais žmogiškaisiais, techniniais ir finansiniais ištekliais priežiūros institucijas. Apskritai beveik visų nacionalinių duomenų apsaugos institucijų (2016–2019) darbuotojų skaičius padidėjo 42 proc., o biudžetas – 49 proc. Vis dėlto valstybių narių skirtumai akivaizdūs. Santykinai daugiausiai padidintas Airijos, Nyderlandų, Islandijos, Liuksemburgo ir Suomijos institucijų darbuotojų skaičius.

[2] 2021-03-25 Europos Parlamento rezoliucijoje „Dėl Komisijos vertinimo ataskaitos dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento įgyvendinimo praėjus dvejiems metams nuo jo taikymo pradžios" (2020/2717(RSP)) pastebima, kad daug priežiūros institucijų neturi pakankamai žmogiškųjų, techninių ir finansinių išteklių, patalpų ir infrastruktūros, kad galėtų veiksmingai atlikti savo uždaotis ir vykdyti savo įgaliojimus, be to, trūksta specialių techninių darbuotojų daugumoje priežiūros institucijų visoje ES, dėl to sunku atlikti pavestas funkcijas. Taip pat stebima didėjanti neatitiktis tarp priežiūros institucijų pareigų apsaugoti asmens duomenis ir tam skirtų išteklių. Svarbu, kad ES priežiūros institucijos, taip pat EDAV turėtų pakankamai finansinių, techninių ir žmogiškųjų išteklių, kad galėtų greitai ir išsamiai nagrinėti vis daugiau daug išteklių reikalaujančių ir sudėtingų bylų, ir koordinuoti bei palengvinti priežiūros institucijų bendradarbiavimą, siekiant tinkamai stebėti BDAR taikymą ir apsaugoti pagrindines teises ir laisves.

2020 m. VEIKLOS PRIORITETAI

2020 m. Inspekcija įgyvendino suplanuotus tris veiklos prioritetus.

1 PRIORITETAS. Inspekcijos vykdomos asmens duomenų tvarkymo priežiūros veiklos tobulinimas

Inspekcija, įgyvendindama šį prioritetą, naujo teisinio reguliavimo kontekste peržiūrėjo ir siekė patobulinti asmens duomenų tvarkymo priežiūros veiklą:

- Peržiūrėta išankstinių konsultacijų teikimo tvarka ir atlikti būtini Išankstinių konsultacijų teikimo taisyklių, patvirtintų Inspekcijos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 1T-84 (1.12.E) „Dėl Išankstinių konsultacijų teikimo taisyklių patvirtinimo", pakeitimai. Parengta privaloma prašymo suteikti / nutraukti išankstinę konsultaciją forma.
- Sukurtos procedūros auditams ir tyrimams, atliekamiems duomenų apsaugos audito forma, atlikti (Inspekcijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 11 d. įsakymas Nr. 1T-93(1.12.E) „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos auditų ir tyrimų, atliekamų duomenų apsaugos audito forma, atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo") vykdant tarptautinius įsipareigojimus (pavyzdžiui, Lietuvos nacionalinėje Vizų informacinėje sistemoje, Lietuvos nacionalinėje antrosios kartos Šengeno informacinėje sistemoje ir kitose informacinėse sistemose, kuriose pagal ES teisės aktus Lietuvos kompetentingos institucijos vykdydamos savo funkcijas tvarko asmens duomenis). Taip pat patvirtintas Inspekcijos auditų ir stebėsenos 2020–2025 m. planas.
- Parengtas Inspekcijos direktoriaus įsakymo „Dėl Elgesio kodeksų laikymosi stebėseną vykdančių įstaigų akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo" projektas, kuris 2021 m. I pusmetį bus pateiktas Valdybos nuomonei.
- Parengtas Inspekcijos direktoriaus įsakymo „Dėl Asmens duomenų tvarkymo pagal standartines sutarčių sąlygas sutarties pavyzdinės formos patvirtinimo" projektas, kuris 2021 m. pradžioje buvo pateiktas Valdybos nuomonei;
- Parengtas Sertifikavimo įstaigų akreditavimo tvarkos aprašo projektas, kuriuo tvirtinami Sertifikavimo įstaigų akreditavimo reikalavimai, kuris 2021 m. I pusmetį taip pat bus pateiktas Valdybos nuomonei;
- Atitinkamai parengtas ir Sertifikavimo įstaigų parengtų sertifikavimo kriterijų patvirtinimo tvarkos aprašo projektas;
- Peržiūrėjus asmens duomenų saugumo pažeidimų nagrinėjimo procesą atlikti šios veiklos efektyvinimo darbai. Suprogramuotos ir įdiegtos programinės įrangos priemonės asmens duomenų saugumo pažeidimų vertinimo procesui valdyti. Paruoštos tipinės, automatiniu būdu generuojamos asmens duomenų saugumo pažeidimų vertinimo ataskaitos. Atliktas esamos asmens duomenų saugumo pažeidimų statistinės informacijos perkėlimas į MySql duomenų bazių servisą.
- Atlikta pakartotinė vykdomos skundų nagrinėjimo veiklos procesų analizė, todėl buvo parengtas Inspekcijos nagrinėjamų skundų nagrinėjimo tvarkos aprašo projektas. Pasiūlymai dėl skundų nagrinėjimo veiklos procesų tobulinimo 2021 m. bus pateikti Teisingumo ministerijai siekiant priimti reikiamus teisės aktų pakeitimus.
- Peržiūrėtos įmonei privalomų taisyklių nagrinėjimo ir jų tvirtinimo procedūros (Inspekcijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 17 d. įsakymas Nr. 1T-94(1.12.E) „Dėl Įmonei privalomų taisyklių patvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo").

2 PRIORITETAS. Visuomenės informuotumo asmens duomenų apsaugos srityje didinimas

Besivystantis teisės į asmens duomenų apsaugą teisinis reguliavimas ir jo taikymo praktikos pokyčiai sąlygoja nuolatinį poreikį šviesti visuomenę ir didinti jos informuotumą apie asmens duomenų apsaugą. Atsižvelgiant į tai, Inspekcija 2020 m. parengė 15 metodinių dokumentų, naudingų tiek organizacijoms, siekiančioms tinkamai įgyvendinti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR) nustatytas pareigas tvarkant asmens duomenis, tiek patiems žmonėms, kad jie galėtų aiškiai ir tinkamai suprasti jiems garantuojamų teisių turinį bei galimus šių teisių gynimo būdus. Ypatingas dėmesys 2020 m. skirtas parengti specialiems metodiniams dokumentams, skirtiems padėti prisitaikyti prie asmens duomenų tvarkymo COVID-19 pandemijos sąlygomis.

2020 m. baigėsi dvejų metų trukmės „Aukštų asmens duomenų apsaugos standartų skatinimo SolPriPa" projektas. Jo metu Inspekcijos atstovai kartu su partneriais iš Mykolo Romerio universiteto vykdė informuotumo didinimo asmens duomenų apsaugos srityje veiklas tokioms tikslinėms grupėms kaip smulkiojo ir vidutinio verslo atstovai, sveikatos priežiūros sektorius, startuoliai, žiniasklaidos atstovai, jaunimas ir vyresnio amžiaus žmonės. 2020 m. dar spėti surengti 12 seminarų skirtingose Lietuvos vietovėse – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Mažeikiuose, Anykščiuose, Kaišiadoryse, Panevėžyje numatytoms tikslinėms grupėms. Žmonėms suteikta žinių apie jų teises asmens duomenų ir privatumo apsaugos srityje, o įvairių organizacijų atstovai pagilino žinias apie pareigas, susijusias su asmens duomenų tvarkymu ir duomenų subjektų teisių įgyvendinimu. Taip pat parengtos 7 gairės, 7 lankstinukai,

surengtas videokonkursas jaunimui, sukurta nemokama mobilioji aplikacija „ADA gidas“, kurioje skelbiama visa projekto metu parengta informacija. Taip pat paskelbti straipsniai moksliniame leidinyje „Jurisprudencija“, sukurta tinklalaidžių ir straipsnių populiariosios žiniasklaidos portaluose, o projektą vainikavo išskirtinio susidomėjimo – net 1 500 unikalių stebėtojų vienu metu – sulaukusi nuotolinė konferencija „Aukšti asmens duomenų apsaugos standartai: tikrovė ir siekiai“.

3 PRIORITETAS. Tarptautinio endradarbiavimo asmens duomenų apsaugos srityje stiprinimas

Atsižvelgiant į tai, kad vienas iš BDAR priėmimą sąlygojusių veiksnių – nustatyta potenciali rizika, kylanti asmens duomenis teikiant į trečiąsias valstybes, todėl siekiama suvienodinti asmens duomenų tvarkymo taisykles perduodant asmens duomenis į kitas valstybes bei sukurti efektyvius tokio asmens duomenų perdavimo priežiūros mechanizmus, kurių vienas esminių elementų – valstybių narių nacionalinių asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų bendradarbiavimas vykdant tyrimus, susijusius su tarptautiniu didelės apimties asmens duomenų tvarkymu, vadinamosios vieno langelio (angl. *one-stop-shop*) procedūros. Pastebėtina, kad 2020 m. Inspekcija 5 atvejais buvo vadovaujanti priežiūros institucija tarptautinėse bylose ir 3 atvejais kreipėsi dėl kitos priežiūros institucijos nustatymo vadovaujančia priežiūros institucija.

ES valstybių narių asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijas vienijanti Valdyba – nepriklausoma ES institucija, kuri padeda užtikrinti nuoseklų duomenų apsaugos taisyklių taikymą visoje ES. Inspekcija, kaip nacionalinė asmens duomenų apsaugos priežiūros institucija, taip pat yra Valdybos narė, prisidedanti tiek prie pačios Valdybos, tiek ir jos pogrupių veiklos (4 iš 14 dalyvauta aktyviai). Pažymėtinas ypatingas Valdybos vaidmuo asmens duomenų apsaugos srityje, kadangi BDAR jai suteikta teisė oficialiai aiškinti BDAR nuostatas, šitaip užtikrinant vienodą šio teisės akto taikymą visoje ES. Vienas svarbiausių Valdybos veiklos elementų – gairių, rekomendacijų ir geriausios praktikos pavyzdžių pateikimas visuomenei. 2020-aisiais pandemija nesustabdė Valdybos posėdžių ir pogrupių veiklos bei ES priežiūros institucijų bendradarbiavimo. Perkėlus šią veiklą į bendravimą per nuotolį, buvo operatyviai sprendžiami visoms valstybėms narėms svarbūs klausimai, tikėtina, kad ši nauja bendradarbiavimo realybė bus pritaikyta ir panaudojama ateityje. 2020 m. įvyko 27 Valdybos posėdžiai, kuriuose buvo ne tik sprendžiami klausimai dėl asmens duomenų tvarkymo COVID-19 pandemijos metu, tačiau ir toliau tęsiami suplanuoti darbai.

STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

Strateginis tikslas: Užtikrinti duomenų subjektų teisių apsaugą asmens duomenų apsaugos srityje

Įgyvendinant Inspekcijos strateginį tikslą „Užtikrinti duomenų subjektų teisių apsaugą asmens duomenų apsaugos srityje“, siekta efekto vertinimo kriterijaus – „Asmenų, palankiai vertinančių Inspekcijos veiklą, dalis, procentais“. Kriterijus apskaičiuojamas susumuojant vertinančiuosius Inspekcijos veiklą labai gerai ir gerai, remiantis apklausų duomenimis, gaunamais apklausus asmenis, kurie buvo kreipęsi į Inspekciją arba kuriems Inspekcija buvo suteikusi savo paslaugų, pavyzdžiui, teikė konsultacijas, derino teisės aktus, organizavo renginius, kuriuose skaitė pranešimus, nagrinėjo skundus ir pan.

2020 m., įvertinus paklaidos galimybės ribas, Inspekcija iš esmės pasiekė planuotą jos veiklos palankaus vertinimo rodiklį – 78 proc. (planuota 80 proc.).

Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
1	2	3	4	5	6
01 01	Duomenų apsaugos valdymas	1 201	1 201	1 175,6	97,9

Efekto vertinimo kriterijus – asmenų, palankiai vertinančių Inspekcijos veiklą, dalis, procentais

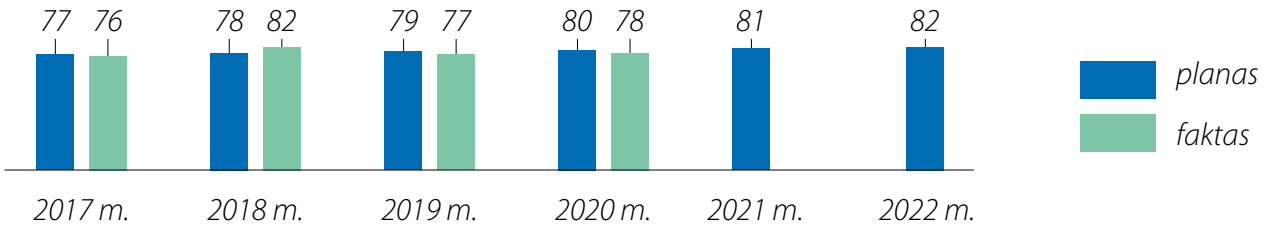

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

Inspekcija 2020 m. vykdė programą „Duomenų apsaugos valdymas". Šios programos vykdymo rezultatui įvertinti pasirinktas kriterijus R-01-01-01-01 „Asmenų, žinančių apie įstatymų jiems suteiktas teises ir nustatytas pareigas asmens duomenų apsaugos srityje, dalis, proc.". Šis kriterijus apskaičiuojamas kasmet Inspekcijai vykdant užsakomąją reprezentatyvią Lietuvos gyventojų apklausą apie visuomenės informuotumą asmens duomenų apsaugos srityje. Reprezentatyvios 2020 m. Lietuvos gyventojų apklausos apie asmens duomenų apsaugą duomenimis, apie BDAR, teisės aktą, kuriame nustatyti asmens duomenų tvarkymo reikalavimai organizacijoms ir žmonėms suteiktos teises, žino 73 proc. Lietuvos gyventojų (planuotas rodiklis 69 proc.).

Geriausiai informuoti apie asmens duomenų apsaugą Lietuvoje yra vadovai ir specialistai bei tarnautojai, o mažiausiai apie BDAR yra girdėję studentai ir moksleiviai. Apklausos duomenimis, su asmens duomenų apsaugos reikalavimais ir teisėmis labiau susipažinę didesnes pajamas ir aukštesnį išsilavinimą turintys respondentai. Aukšti informuotumo apie asmens duomenų apsaugą rodikliai ir šios srities teisinių principų išmanymas yra priežiūros institucijos siekis, o išgyvenant naują lūžį visuomenės skaitmenizacijos procesuose pandemijos akivaizdoje šios žinios dar aktualesnės. Tačiau apklausos rezultatai taip pat rodo, kad svarbu didinti jaunimo žinias apie asmens duomenų apsaugą. Ilgalaikėje perspektyvoje tikimasi asmens duomenų ir privatumo apsaugos kibernetinio saugumo kontekste temų įtraukimo ne tik universitetų, bet ir mokyklų programose. Visuomenės narių asmens duomenų apsaugos svarbos suvokimo skatinimas, tinkamas skaitmeninis raštingumas, kibernetinio saugumo kultūros lygis yra esminiai šiuolaikinėje skaitmeninėje visuomenėje. Taip pat šios srities žinių turinčių talentų ugdymas padėtų užpildyti rinkoje esamą asmens duomenų apsaugos specialistų trūkumą.

VERTINIMO KRITERIJŲ PASIEKIMAS

P-01-01-01-01 Planinių patikrinimų pagal kontrolinius klausimynus dalis, proc. 2020 m. planuotas rodiklis – 90, pasiektas – 90. Ataskaitiniu laikotarpiu planiniai patikrinimai buvo atliekami vadovaujantis 2020 m. prevencinių patikrinimų planu, patvirtintu Inspekcijos direktoriaus 2020 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 3R-65(1.41.), ir visi patikrinimai, išskyrus pakartotinius, buvo atliekami naudojant kontrolinius klausimynus.

P-01-01-01-02 Išnagrinėtų skundų skaičiaus padidėjimas, palyginti su praėjusiais metais, proc. 2020 m. planuotas rodiklis – 5, pasiektas – 0. 2020 m. Inspekcija išnagrinėjo 971 skundą ir nepasiekė planuoto rodiklio, nes buvo išnagrinėta 24 skundais mažiau negu 2019 m. (995). 2020 m. skundų nagrinėjimo veiklai įtakos turėjo darbuotojų kaita ir sulėtėję skundų nagrinėjimo procesai dėl pandeminės situacijos perorganizuojant veiklą nuotoliniam darbui.

P-01-01-01-03 Teisės aktuose nustatytais terminais įvertintų teisės aktų projektų dalis, proc. 2020 m. planuotas rodiklis – 85, pasiektas – 83. Įvertinus statistinės paklaidos ribas ir tai, kad nemaža dalis teisės aktų projektų buvo teikiami derinti skubos tvarka, todėl neišvengta vėlavimų, tačiau 2020 m. teisės aktų projektų derinimo nustatytais terminais rodiklis buvo pasiektas.

P-01-01-01-04 Inspekcijos darbuotojų, dalyvavusių kvalifikacijos kėlimo kursuose ir mokymuose, skaičius. 2020 m. planuotas rodiklis – 35, pasiektas – 26. 2020 m. planuotas pasiekti kvalifikacijos kėlimo rodiklis nebuvo pasiektas tiek dėl darbuotojų kaitos, tiek dėl pandeminės situacijos šalyje. Tačiau prisitaikius prie esamos situacijos dalis darbuotojų sėkmingai kėlė kvalifikaciją nuotoliniu būdu.

VEIKLOS APŽVALGA

ŪKIO SUBJEKTŲ IR KITŲ DUOMENŲ VALDYTOJŲ PRIEŽIŪRA

Asmens duomenų apsaugos priežiūros veikla

Veikla	Iki BDAR	Pradėjus taikyti BDAR		
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Atlikta patikrinimų	91	141	112	104
Gauta ir nagrinėta pranešimų apie asmens duomenų saugumo pažeidimus	7	100	175	181
Gauta asmenų skundų	480	859	880	1 083
Išnagrinėta asmenų skundų	490	619	995	962

Inspekcijos 2020 m. veiklos rodikliai ir vertinimas

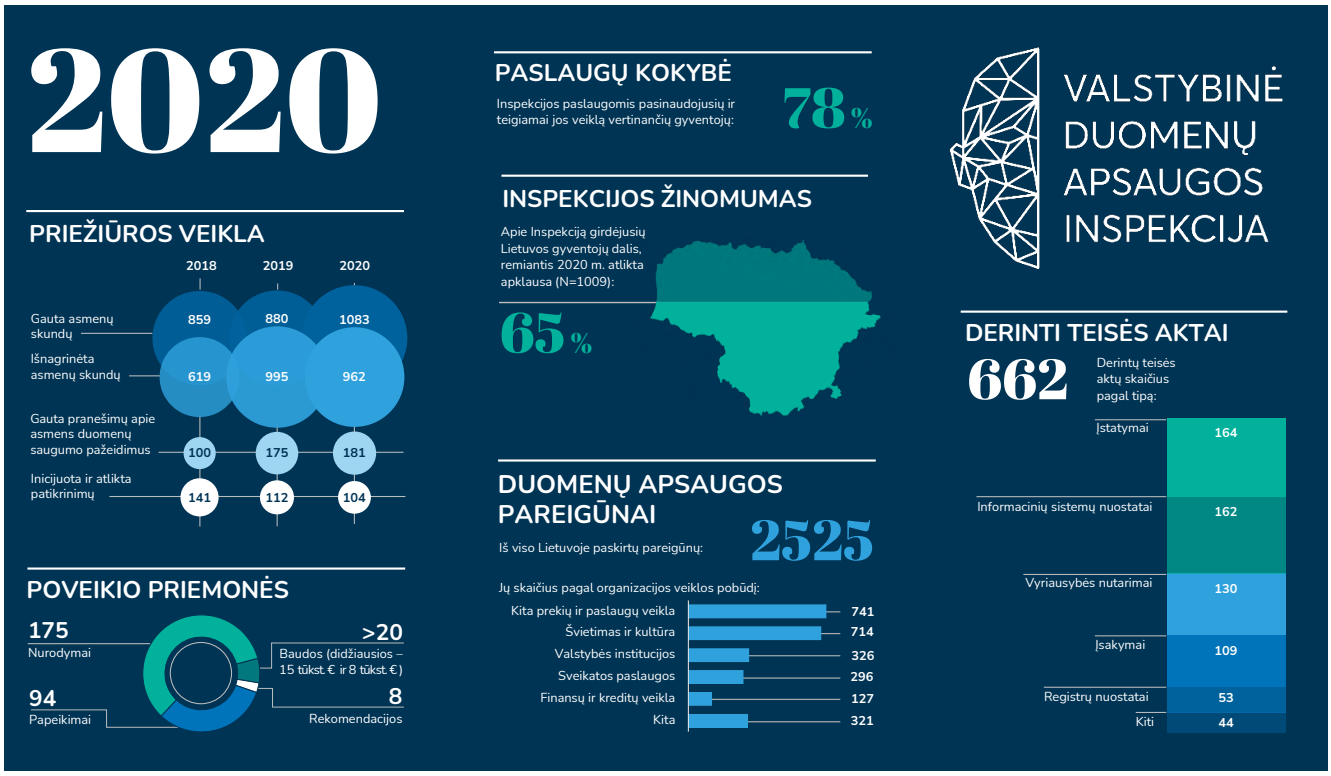

PATIKRINIMAI

2020 m. Inspekcija atliko 104 patikrinimus. Dalis jų buvo vykdoma vadovaujantis Inspekcijos direktoriaus 2020 m. prevencinių patikrinimų planu, patvirtintu 2020 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 3R-65(1.41.). Nemažai dėmesio 2020 m. skirta neplaniniams tikrinimams, kurie pradėti reaguojant į įvykius, susijusius su duomenų saugumo incidentais įvairiose valstybinėse ar privačiose informacinėse sistemose, kilus įtarimų dėl nesaugaus asmens duomenų tvarkymo ir pan. Jie atliekami Inspekcijai gavus informacijos iš žiniasklaidos, anoniminių pranešimų, kitų šaltinių. Neplaniniai tyrimai savo iniciatyva gali būti atliekami ir gavus pranešimus apie asmens duomenų saugumo pažeidimus.

Iš 2020 m. baigtų patikrinimų daugiausia jų atlikta dėl prekių ir paslaugų veiklos (25), švietimo ir kultūros veiklos (24), valstybės ir savivaldybių institucijų veiklos (15), fizinių asmenų atliekamo asmens duomenų tvarkymo (11), sveikatos paslaugų (6).

Siekdama padėti kitiems sektoriaus atstovams susipažinti su probleminiais asmens duomenų tvarkymo aspektais ir savo iniciatyva imtis šalinti trūkumus, Inspekcija 2020 m. atlikusi sektorinius tikrinimus bendrovėms ne tik teikia rekomendacijas, nurodymus ar kt., tačiau visuomenei ir kitoms, ypač tikrinto sektoriaus bendrovėms, teikia parengtus tikrinimų rezultatų apibendrinimus, kuriais jos gali naudotis vertindamos savo veiklą savarankiškai.

2020 m. atlikti 3 sektoriniai patikrinimai:

- Ugdymo įstaigų dėl asmens duomenų, tvarkomų nelankymo priežastims pagrįsti;
- Valstybės registrų ir informacinių sistemų dėl tvarkomų asmens duomenų apimties;
- Prekių ir paslaugų teikėjų dėl įgyvendinamų asmens duomenų saugumo priemonių.

Finansų įstaigų iniciavimo paslaugų patikrinimai dėl asmens duomenų teikiant mokėjimo inicijavimo paslaugą apimties perkelti į 2021 m.

ASMENS DUOMENŲ SAUGUMO PAŽEIDIMAI

Įvykus asmens duomenų saugumo pažeidimui (toliau – ADSP), organizacijos turi imtis visų įmanomų veiksmų pažeidimui sustabdyti. Mažesnių ar didesnių pažeidimų vyksta nuolatos. Visais atvejais organizacijos turi tokius pažeidimus dokumentuoti ir laikytis kitų BDAR nustatytų procedūrų. Nustačius, kad dėl įvykusio pažeidimo kyla rizika fizinių asmenų teisėms ir laisvėms, privaloma apie tai pranešti ir asmenims, kurių duomenys galėjo nukentėti, ir Inspekcijai be reikalo neatidėliojant, bet ne vėliau kaip per 72 valandas.

2020 m. apie ADSP daugiausia pranešė organizacijos, kurių pagrindinė veikla susijusi su „Finansų ir kreditų veikla“ (37 pranešimas), „Valstybės ir savivaldybių institucijų veikla“ (27 pranešimai) ir „Teisėsauga ir teisėtvarka“ (16 pranešimų), „Sveikatos paslaugos“ (13 pranešimų), „Elektroninių ryšių ar tinklų teikimas“ (8 pranešimai) ir „Elektroninės parduotuvės“ (9 pranešimai). Tačiau tai nereiškia, kad ADSP daugiausia patiria minėtiems sektoriams priklausančios organizacijos. Tai gali lemti tokios aplinkybės, kaip griežtesni teisės aktų reikalavimai ir (ar) jų laikymasis, pavyzdžiui, finansų sektorius operatyviai praneša apie ADSP dėl gana griežtų sektorinių reikalavimų, o valstybės ir savivaldybių ar teisėsaugos institucijos yra įpratusios griežčiau laikytis nustatytų reikalavimų.

Gautus pranešimus apie asmens duomenų saugumo pažeidimus Inspekcija įvertina ir, jei reikia, atlieka tyrimą. Iš 2020 m. gautų 181 pranešimo tik 10 atvejų nustatyta pažeidimų. Reikšmingesni 2020 m. su asmens duomenų saugumo pažeidimais susiję įvykiai:

- Bendrovės el. prekybos platformoje buvo prisijungta prie naudotojų paskyrų be jų žinios, pasinaudojus kitose (nesusijusiose su ta bendrove) svetainėse nutekintais prisijungimo duomenimis. Potencialiai paveikta apie 19 tūkst. asmenų.
- Liepos mėn. VĮ Registrų centro serverinę užliejus vandeniui, sutrikdytas daugiau kaip 20 registrų ir valstybės informacinių sistemų darbas, maksimalus potencialiai paveiktų asmenų skaičius apie 3 mln.

Dažniausiai asmens duomenų saugumo pažeidimai 2020 m. vyko interneto svetainėse ar informacinėse sistemose. Pagal asmens duomenų saugumo pažeidimo pobūdį Lietuvoje statistiškai neabejotinai vyrauja konfidencialumo pažeidimai – 165 atvejai, 16 atvejų buvo prarastas duomenų vientisumas, 18 atvejų buvo susiję su duomenų pasiekiamumo/prieinamumo pažeidimais. Daugiausia pažeidimų įvyko dėl žmogiškosios klaidos. Būtent tai yra signalas, kad darbuotojai turi būti nuolatos instruktuojami ir apmokomi, kaip dirbti su asmens duomenimis.

Apžvelgiant asmens duomenų, kurių saugumas buvo pažeistas, kategorijas, vyrauja asmens tapatybę patvirtinantys asmens duomenys (vardas, pavardė, el. paštas

ir pan.), 2020 m. iš viso 94 atvejai, prisijungimo duomenys ir (ar) asmens identifikaciniai numeriai nukentėjo 12 kartų, specialių kategorijų asmens duomenys nukentėjo 7 kartus, kita (finansiniai, kredito istorijų duomenys ar keleto asmens duomenų kategorijų derinys) – 57.

Inspekcijos veikla yra tiesiogiai susijusi su kibernetiniu saugumu, kai tiriami kibernetiniai incidentai, susiję su asmens duomenų ir privatumo apsaugos pažeidimais. 2020 m. 24,6 % Inspekcijos vertintų asmens duomenų saugumo pažeidimų buvo taip pat ir kibernetiniai incidentai. Atsižvelgiant į tai, kad Inspekcija yra viena iš institucijų, Lietuvoje įgyvendinančių kibernetinio saugumo politiką. Inspekcija prisidėjo ir rengiant 2020 m. Nacionalinę kibernetinio saugumo būklės ataskaitą.

Kibernetinių incidentų dalis iš duomenų saugumo pažeidimų 2020 metais

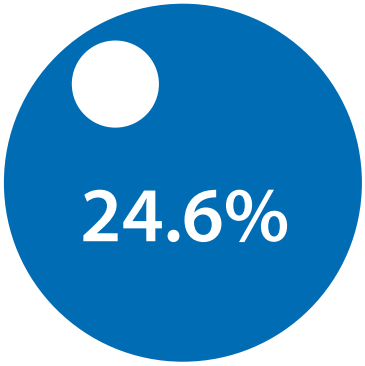

Liūtis sutrikdė Registrų centro veiklą

Vienas iš didžiausių asmens duomenų saugumo pažeidimų Lietuvoje 2020 m. įvyko VĮ Registrų centre, kai per įtrūkusias pastato konstrukcijas prasiskverbė vanduo ir užliejo žemesniame pastato aukšte įrengtą serverinę ir sukėlė ilgalaikį serverinėje esančios techninės įrangos veiklos sutrikdymą ir serveriuose esančių duomenų nepasiekiamumą bei grėsmę jų vientisumui.

VĮ Registrų centras, atstatydamas kitų registrų ir informacinių sistemų veiklą ir duomenis, išskyrus e. sveikatos sistemą, neviršijo teisės aktuose nustatyto leidžiamo neveikimo laiko. Tačiau atstatant e. sveikatos sistemos veiklą ir duomenis buvo susidurta su dideliais sunkumais ir techniniais nesklandumais, nes Registrų centras nebuvo tinkamai pasirengęs užtikrinti registruose ir informacinėse sistemose saugomų duomenų svarbą ir kritiškumą atitinkantį asmens duomenų saugumo lygį. Turimos patalpos (serverinės) neatitiko duomenų centrams keliamų aukšto patikimumo bei apsaugos nuo fizinių grėsmių reikalavimų, todėl, neturint patikimų dubliavimo sistemų, nebuvo įmanoma užtikrinti tokio patikimumo lygio, kuris leistų nepertraukiamai veikti registrams ir informacinėms sistemoms ir užtikrintų atsparumą trikdžiams.

2021 m. pradžioje tyrimas buvo baigtas ir Inspekcija VĮ Registrų centrui skyrė 15 tūkst. EUR baudą už nustatytus BDAR 32 straipsnio 1 dalies b ir c punktų pažeidimus, t. y. neužtikrinus nuolatinio duomenų tvarkymo sistemų ir paslaugų vientisumo, prieinamumo ir atsparumo, taip pat teisės aktų nustatytu terminu neatkūrus sąlygų ir galimybių naudotis asmens duomenimis fizinio ar techninio incidento atveju.

IŠANKSTINĖS KONSULTACIJOS

2020 m. pastebėtas didesnis duomenų valdytojų aktyvumas kreipiantis į Inspekciją dėl išankstinės konsultacijos suteikimo. Iš viso 2020 m. buvo gauti 8 prašymai, dėl kurių 2020 m. buvo priimti 6 sprendimai, dviem atvejais sprendimai priimti 2021 m. Vienu atveju prašymo suteikti išankstinę konsultaciją nagrinėjimas nutrauktas, vienu atveju atsisakyta priimti prašymą suteikti išankstinę konsultaciją, 4 atvejais išnagrinėjus prašymus Inspekcija teikė rekomendacijas.

Atsisakymą priimti prašymą suteikti išankstinę konsultaciją lėmė pakeistos Išankstinių konsultacijų teikimo taisyklės, numatančios pareigą kreipiantis į Inspekciją pateikti

privalomos formos prašymą[3]. Neretai pastebima, kad duomenų valdytojai dar neskiria pareigos kreiptis išankstinės konsultacijos nuo teisės konsultuotis su Inspekcija, todėl kreipdamiesi išankstinių konsultacijų nebūna išsamiai išanalizavę numatomo asmens duomenų tvarkymo, dėl kurio kreipiamasi į Inspekciją išankstinės konsultacijos, proceso, negavę duomenų apsaugos pareigūno nuomonės ir pan. Vienu iš atvejų į Inspekciją kreiptasi išankstinės konsultacijos dėl policijos įstaigų ir savivaldybių bendrai atliekamo asmens duomenų tvarkymo, kitais atvejais buvo kreiptasi dėl biometrinių duomenų naudojimo, dėl vaizdo stebėjimo. Be kita ko, 2020 m. Lietuvoje esant paskelbtai COVID-19 pandemijai, į Inspekciją buvo kreiptasi ir išankstinės konsultacijos dėl termovizorinių kamerų naudojimo. Inspekcija tokio tvarkymo neuždraudė, tačiau pateikė rekomendacijas, kurios leistų numatomą asmens duomenų tvarkymą suderinti su BDAR reikalavimais (rekomendavo, jog termovizorinė kamera veiktų tik realiu laiku, t. y. rinktų ir monitoriaus ekrane realiu laiku atvaizduotų tik tuos asmenis (jų atvaizdus ir temperatūros rodiklį), kurių kūno temperatūros rodiklis yra padidėjęs, tokių duomenų neišsaugant pastoviojoje atmintyje; taip pat rekomendavo užtikrinti galimybę asmeniui, kuriam nustatyta padidėjusi kūno temperatūra, pasinaudoti papildomomis temperatūros matavimo priemonėmis; tuo atveju, jei bus pasitelktas duomenų tvarkytojas, rekomendavo su juo sudaryti duomenų tvarkymo sutartį, atitinkančią BDAR 28 straipsnio 3 dalies reikalavimus; rekomendavo nutraukti termovizorine kamera atliekamą asmens duomenų tvarkymą šalyje nesant paskelbtos ekstremaliosios situacijos ar karantino.). Pateiktas pavyzdys rodo, kad išankstinių konsultacijų procedūra reikalauja nemažai priežiūros institucijos žmogiškųjų išteklių naudojimo ekspertiniam vertinimui, be to, procesas užsitęsia pakankamai ilgai.

SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

Inspekcijos gaunamų skundų skaičius nuolatos auga (žr. 3 lentelę). 2020 m. gautas 1 083 skundas, išnagrinėta – 962. Skundų pasiskirstymas pagal skundžiamą duomenų valdytoją pateiktas lentelėje.

Gautų skundų ir ištyrus skundus nustatytų pažeidimų skaičiaus pasiskirstymas pagal skundžiamojo veiklos sritį

Sritys	2020 m. gautų skundų skaičiaus pasiskirstymas	2020 m. nustatytų pažeidimų pasiskirstymas
Advokatai, notarai, antstoliai	50	6
Apgyvendinimo paslaugų teikėjai	2	0
Draudimo paslaugų teikėjai	15	6
Elektroninių ryšių paslaugų teikėjai	34	4
Elektroninės parduotuvės	12	5
Finansų ir kredito įstaigos	49	6
Fiziniai asmenys	260	34
Turizmo paslaugų teikėjai	2	0
Kiti prekių ir paslaugų teikėjai	286	57
Skolų išieškojimo įmonės	28	4
Sveikatos įstaigos	28	1
Švietimo ir kultūros įstaigos	26	11
Teisėsaugos ir teisėtvarkos įstaigos	19	4
Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos	137	32
Kita	117	17

[3] Išankstinių konsultacijų teikimo taisyklių, patvirtintų Inspekcijos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 1T-84(1.12.E) (nauja įsakymo redakcija 2020 rugsėjo 3 d. Nr. 1T-88(1.12.E)), 4 punktas.

Kaip rodo Lietuvos gyventojų apklausos duomenys, žmonės geriau išmano savo teises asmens duomenų apsaugos srityje ir yra linkę jas ginti. Net 81 proc. Lietuvos gyventojų svarbu, kas, kaip ir kokius jų asmens duomenis tvarko. Tačiau pastebima tendencija, kad asmenys neretai skuba kreiptis į Inspekciją, net nepasinaudoję teise, o kartais ir pareiga, visų pirma kreiptis į duomenų valdytoją dėl savo teisių įgyvendinimo. Atsižvelgiant į tai, kad dalis priežiūros institucijos gaunamų skundų yra susiję ne su sisteminiais pažeidimais, o tik su pavienių duomenų subjektų asmens duomenų tvarkymu, taip pat į tai, kad tokie pažeidimai neretai yra susiję su žmogiškąją klaida, Inspekcija analizavo galimybes įtvirtinti priežiūros institucijos teisę, įvertinus skunde nurodytas bei kitas susijusias aplinkybes, sutaikinti skundą pateikusį asmenį ir skundžiamą asmenį, tokiu būdu užtikrinant greitą skundo nagrinėjimo procesą ir priežiūros institucijos veiklos ekonomiškumo principą.

2020 m. daugiausia pažeidimų išnagrinėjus asmenų skundus nustatyta dėl:

- Asmens duomenų rinkimo iš valstybės registrų ir informacinių sistemų – 144;
- Asmens duomenų atskleidimo – 57;
- Vaizdo stebėjimo – 36;
- Teisės susipažinti su duomenimis – 32;
- Asmens duomenų rinkimo – 28;
- Tiesioginės rinkodaros – 28;
- Skolininkų asmens duomenų – 11;
- Teisės nesutikti su duomenų tvarkymu – 9;
- Teisės būti pamirštam – 7.

Skiriamos sankcijos

2020 m. Inspekcija, nustačiusi pažeidimų, organizacijoms teikė 8 rekomendacijas, 175 nurodymus, 94 papeikimus, surašė 2 administracinių nusižengimų protokolus, skyrė daugiau kaip 20 baudų (25), iš kurių didžioji dalis už nebendradarbiavimą su Inspekcija jai atliekant tyrimus. Organizacijos nepateikė ar bandė nuslėpti tyrimui reikiamą informaciją.

2020 m. 15 tūkst. Eur. bauda buvo nubausta viešojo sektoriaus institucija už BDAR 5 straipsnio pažeidimus, t. y. nesugebėjimą įgyvendinti tinkamų techninių ir organizacinių priemonių – užtikrinti tvarkomų asmens duomenų tikslumą tvarkant įvaikinto vaiko tėvų asmens duomenis.

2020 m. 8 tūkst. bauda skirta bendrovei dėl garso įrašymo viešojo transporto autobusuose, pažeidus BDAR 5, 13, 24 ir 35 straipsnius.

Pagal BDAR skirta bauda dėl netinkamai tvarkomų įvaikinto vaiko tėvų asmens duomenų

Inspekcija skyrė 15 tūkst. Eur baudą Vilniaus miesto savivaldybės administracijai dėl BDAR pažeidimų tvarkant įvaikinto vaiko tėvų asmens duomenis. Bauda skirta už BDAR 5 straipsnio 1 dalies d ir f punktų pažeidimus – tinkamų techninių ir organizacinių priemonių neįgyvendinimo, tuo neužtikrinant tvarkomų asmens duomenų tikslumo.

Inspekcija, atlikusi tyrimą, nustatė, kad pareiškėjas, pildydamas prašymą dėl įvaikinto vaiko ugdymo savivaldybės administracijos Centralizuotoje prašymų pateikimo ir gyventojų informacinėje sistemoje nurodė savo duomenis, tačiau, pagal savivaldybės administracijos

sutartį su VĮ Registrų centru, pagal kurią automatiniu būdu duomenys IS buvo atnaujinami vieną kartą per mėnesį, IS duomenims atsinaujinus automatiniu būdu pareiškėjo kontaktiniai asmens duomenys buvo atnaujinti ir pakeisti į Lietuvos Respublikos gyventojų registre esančius vaiko vieno iš biologinių tėvų kontaktinius duomenis (el. pašto adresą).

Inspekcija sprendime, kuriuo savivaldybės administracijai skyrė baudą, nurodė, kad konkrečiu atveju tokie asmens kontaktiniai duomenys kaip elektroninio pašto adresas, nepriklausomai nuo to, ar jie yra, ir jei yra nurodyti Gyventojų registre, asmens bet kada gali būti keičiami ir tik pats duomenų subjektas turėtų juos keisti, o ne duomenų valdytojas savavališkai duomenis atnaujinti, remiantis VĮ Registrų centre esančia informacija. Juo labiau, šiuo atveju nebuvo pagrindo daryti išvados, kad iš Gyventojų registro atnaujinus duomenis buvo gauti būtent pareiškėjo kontaktiniai duomenys, kadangi duomenys buvo atnaujinami net ne pagal pareiškėjo duomenis, nurodytus VĮ Registrų centre, o pagal vaiko duomenis, nors sutarties dėl ugdymo šalis yra ne vaikas, o pareiškėjas. Taigi, savivaldybės administracija, tvarkydama trečiojo asmens (vieno iš vaiko biologinių tėvų) elektroninio pašto adresą, kaip kontaktinį pareiškėjo duomenį, neįgyvendino tinkamų organizacinių ir techninių priemonių, tuo neužtikrino tvarkomų asmens duomenų tikslumo principo ir pažeidė BDAR 5 straipsnio 1 dalies d ir f punktus. Plačiau>>

2020 m. teismų sprendimai, kuriuose nagrinėti atvejai dėl Inspekcijos tirtų asmenų skundų

Inspekcija apibendrino teismų sprendimus, kuriuose nagrinėti atvejai dėl Inspekcijos tirtų asmenų skundų. Apibendrinime pateikiama 21 teismų sprendimo, įsiteisėjusio iki 2020-12-31, santrauka. Iš jų 10 Vilniaus apygardos administracinio teismo, kurie nebuvo apskųsti apeliacine instancija, ir 11 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimų.

15 bylų baigėsi Inspekcijai sprendimus pripažinus teisėtais ir palikus juos galioti, 4 bylose Inspekcijos sprendimai palikti galioti dalyje, o kitoje dalyje panaikinti, dviejose bylose Inspekcijos sprendimai panaikinti ir skundas perduotas nagrinėti iš naujo. Plačiau: 2020 m. teismų sprendimų, priimtų nagrinėjant bylas dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos priimtų sprendimų ar neveikimo, apibendrinimas>>

TARPTAUTINĖ VEIKLA

Tarptautinės veiklos rodikliai

Veikla	Iki BDAR	Pradėjus taikyti BDAR		
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Dalyvavimas Valdybos ir kitų tarptautinių darbo grupių veikloje	0	24	32	95
Rengti atsakymai į tarptautinius paklausimus	7	10	60	90
Teikta nuomonė Lietuvos pozicijoms ar pastabos dėl ES teismo bylos	48	70	46	67
Įmonei privalomų taisyklių (BCR) nagrinėjimas	15	13	61	153

Įtvirtinus nacionalinių priežiūros institucijų privalomą veiklos indėlį Valdyboje ir jos pogrupiuose, Inspekcija pradėjo aktyvią tarptautinę veiklą Valdyboje ir bendradarbiavimą su kitų valstybių narių priežiūros institucijomis. Pavyzdžiui, Inspekcija aktyviai dalyvauja derinant įmonei privalomų taisyklių projektus, dalyvauja jų peržiūroje, rengia Valdybos nuomonių projektus dėl jų, dalyvauja kitų Valdybos pogrupių veikloje ir kitų tarptautinių darbo grupių veikloje, kuriuose rengiami ir derinai dokumentai (nuomonės, gairės ir kt.), keičiasi nuomonėmis su kitomis ES priežiūros institucijomis (per priežiūros informacinę sistemą IMI ar naudojantis vidiniu Valdybos įrankiu, skirtu tik valstybių narių priežiūros institucijoms – *Confluence*), bendradarbiauja su ES ir Europos ekonominės erdvės valstybėmis nagrinėjant skundus taikant nuoseklumo užtikrinimo mechanizmą.

Valdyba kasmet skelbia nuomones, gaires, rekomendacijas ir geriausią praktiką, siekiant skatinti bendrą BDAR supratimą valstybėse narėse. Ši veikla išsamiai atspindėta 2019–2020 m. Valdybos darbų programoje[4]. Be kita ko, metodinė informacija paprastai yra verčiama į ES valstybių narių kalbas. Prie dokumentų vertimo į lietuvių kalbą prisideda ir Inspekcija. Kiekvienos valstybės priežiūros institucija yra atsakinga už vertimų peržiūrą. Neatlikus tokios peržiūros, vertimas nebus paskelbtas. Inspekcija savo turimais pajėgumais aktyviai prisideda prie šios veiklos vykdymo, kad Lietuvos organizacijos ir žmonės turėtų į lietuvių kalbą išverstus Valdybos dokumentus. 2020 m. redaguoti net 36 Valdybos dokumentų vertimai.

[4] Valdybos 2019–2020 m. darbų programa (EDPB Work Programme 2019/2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb-2019-02-12plen-2.1edpb_work_program_en.pdf).

Inspekcijos 2020 m. veiklos rodikliai

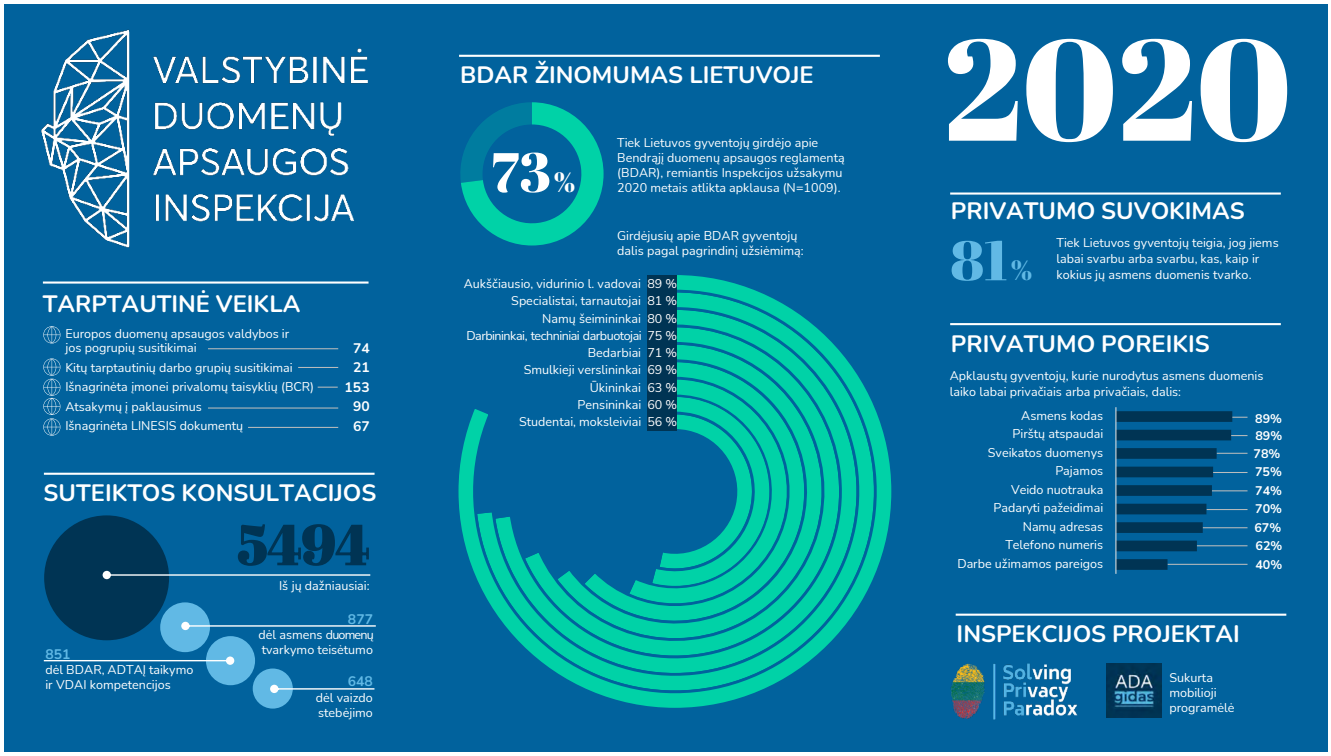

VISUOMENĖS INFORMAVIMAS, ŠVIETIMAS IR KONSULTAVIMAS

Visuomenės informavimas, švietimas ir konsultavimas asmens duomenų ir privatumo apsaugos srityje

Veikla	Iki BDAR	Pradėjus taikyti BDAR		
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Suteikta konsultacijų	5 697	6 298	4 568	5 494
Parengta visuomenės informavimo priemonių	136	233	171	172
Parengta metodinių dokumentų	6	10	20	15
Dalyvauta susitikimuose su viešuoju ir privačiu sektoriais	69	93	88	43
Skaityta pranešimų renginiuose	33	63	31	39
Renginių dalyvių skaičius	1 963	4 720	1 756	2 883

„SolPriPa“ projektas

2020 m. rugsėjo mėn. baigtas įgyvendinti Inspekcijos ir Mykolo Romerio universiteto 2 metų trukmės europinis „SolPriPa“ projektas „Sprendžiant privatumo paradoksą: asmens duomenų apsaugos, kaip pagrindinės teisės ir vieno iš svarbiausių vartotojų pasitikėjimo skaitmenine ekonomika veiksnių, aukštų standartų skatinimas“, kuris prisidėjo prie informuotumo Lietuvoje apie asmens duomenų apsaugą didinimo. 2020 m. reprezentatyvaus tyrimo duomenimis, 73 proc. Lietuvos gyventojų žino apie BDAR.

Lietuvos aukštų asmens duomenų apsaugos standartų skatinimo projektas iš dalies finansuotas pagal Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą (2014–2020).

Įgyvendinant projektą pasiekti šie tikslai: patobulinti projekto partnerių neformaliojo išsilavinimo instituciniai ir organizaciniai gebėjimai; organizacijos paskatintos gerinti verslo veiklos valdymą asmens duomenų apsaugos srityje; padidintas visuomenės informuotumas apie duomenų apsaugos problemas; padidintas suvokimas, kad piktnaudžiavimas asmens duomenimis negali būti toleruojamas; paskatintas socialinis solidarumas ir jaunimo pilietiškumo kompetencijos ugdymas, būtini aktyviam ir atsakingam dalyvavimui nuolat kintančioje visuomenėje.

Šioms pagrindinėms SolPriPa projekto tikslinėms grupėms: smulkiojo ir vidutinio verslo atstovai, startuoliai, sveikatos priežiūros ir žiniasklaidos sektoriai bei jaunimas ir vyresnio amžiaus žmonės, parengtos tokios informuotumo didinimo priemonės kaip:

- 7 gairės organizacijoms ir žmonėms;
- 7 lankstinukai;
- 17 informuotumo didinimo asmens duomenų apsaugos srityje seminarų;
- Videokonkursas jaunimui;
- Nuotolinė 700 tiesioginės transliacijos dalyvių sulaukusi konferencija;
- Straipsnių rinkinys apie asmens duomenų apsaugą moksliniame leidinyje „Jurisprudencija“ (2020 m., Nr. 2, 27 tomas);
- Mobilioji programėlė „ADA gidas“.

Projekto tęstinumas. 2020 m. pateikus Europos Komisijai naujo projekto paraišką ir gavus finansavimą, 2021 m. vasario mėn. startavo 2 metų trukmės projektas „SolPriPa 2 WORK“, kuriuo projekto partneriai – Inspekcija ir Mykolo Romerio universitetas – padės įtvirtinti ir pagilinti asmens duomenų apsaugos žinias įvairioms tikslinėms grupėms. Ypač didelis dėmesys bus skiriamas duomenų apsaugos pareigūnų užduotims ir asmens duomenų apsaugos klausimams darbo santykių kontekste.

„ADA gidas“ – kiekvienam nemokamai prieinama mobilioji aplikacija apie asmens duomenų apsaugą

„ADA gidas“ – interaktyvi informacijos sklaidos platforma, naudinga sprendžiantiems asmens duomenų apsaugos ir BDAR klausimus. Ši priemonė skirta organizacijoms, tvarkančioms asmens duomenis, žmonėms, kad geriau suprastų savo teises asmens duomenų apsaugos srityje ir kaip jas ginti.

Mobilioji programėlė skatina ne tik visuomenės informuotumą apie asmens duomenų apsaugą, bet ir įsitraukimą į asmens duomenų apsaugos priežiūros veiklą. „ADA gide“ sukurta rubrika „Jūsų nuomonė“, skirta kiekvienam, norinčiam prisidėti prie asmens duomenų apsaugos priežiūros Lietuvoje. Joje realizuota galimybė anonimiškai pasidalinti savo vertinimais ir įžvalgomis dėl rinkoje vykstančio asmens duomenų tvarkymo, dėl neraminančių ar kaip tik pavyzdinių asmens duomenų tvarkymo atvejų. Pateikta informacija padės Inspekcijai vykdyti asmens duomenų apsaugos priežiūros veiklą, stebėti situaciją Lietuvoje, vertinti kylančias rizikas, planuoti patikrinimus.

Kuriant „ADA gidas“ turinį skirta dėmesio asmens duomenų saugumo pažeidimams, atsižvelgiant į tai, kad įvykęs asmens duomenų saugumo pažeidimas gali sukelti itin skaudžių pasekmių tiek žmonėms, tiek pačioms organizacijoms. „ADA gido“ testų rubrikoje sukurtas specialus testas, kuris padės apsispręsti, ar konkrečiu atveju reikėtų Inspekcijai pateikti pranešimą apie įvykusį pažeidimą.

Mobiliojoje aplikacijoje „ADA gidas“ paskelbtos SolPriPa projekto gairės apie asmens duomenų apsaugą duomenų

subjektams, jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms, smulkiajam ir vidutiniam verslui, startuoliams, sveikatos priežiūros sektoriui, žiniasklaidos sektoriui, taip pat lankstinukai „Asmens duomenų apsauga Lietuvoje. Kokios institucijos gali padėti?“, „Teisės asmens duomenų apsaugos srityje“, „Asmens duomenų saugumas internete“, „Vaizdo stebėjimas“, „Tiesioginė rinkodara ir asmens duomenų apsauga“, „Asmens duomenų apsauga žiniasklaidoje“. „ADA gidas“ paskelbtos projekto metu parengtos tinklalaidės ir straipsniai žiniasklaidos priemonėse.

KONSULTACIJOS

2020 m. Inspekcija aktyviai vykdė asmenų ir organizacijų konsultavimą BDAR taikymo ir teisių į duomenų apsaugą klausimais. 2020 m. suteikta 71 konsultacija duomenų apsaugos pareigūnams, 2 206 – žmonėms, 3 206 – įmonėms ir valstybinėms institucijoms.

Inspekcija atsižvelgdama į informacijos poreikį parengė aktualios metodinės informacijos.

2020 m. suteikta konsultacijų pasiskirstymas:

283	1 003	4 111	44
Oficialiu raštu	Elektroniniu paštu	Telefonu	Inspekcijoje

Daugiausia klausimų iš žmonių sulaukta dėl:

- **454** Asmens duomenų tvarkymo teisėtumo ;
- **354** Vaizdo stebėjimo;
- **350** Skundo pateikimo;
- **251** Teisių įgyvendinimo;
- **280** BDAR ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo taikymo ir Inspekcijos kompetencijos;
- **108** Darbuotojų asmens duomenų tvarkymo;
- **53** Dėl COVID-19.

Įvairios organizacijos daugiausia teiravosi dėl:

- **571** BDAR ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo taikymo ir Inspekcijos kompetencijos;
- **423** Asmens duomenų tvarkymo teisėtumo;
- **382** Asmens duomenų teikimo teisėtumo;
- **294** Vaizdo stebėjimo;
- **278** Darbuotojų asmens duomenų tvarkymo;
- **180** Asmens duomenų tvarkymo sąlygų taikymo;
- **146** Dėl duomenų apsaugos pareigūno;
- **174** Dėl COVID-19.

METODINĖ INFORMACIJA

2020 m. Inspekcija, siekdama sumažinti pavienių kreipimųsi skaičių ir pateikti išsamesnės informacijos aktualiais klausimais didesnėms suinteresuotųjų asmenų grupėms, skyrė daug dėmesio metodinės informacijos rengimui, kuri yra naudinga tiek duomenų valdytojams, tiek ir duomenų subjektams. Parengti 5 DUK, 4 rekomendacijos, 4 gairės ir 2 atmintinės.

Inspekcijos 2020 m. parengti metodiniai dokumentai:

- Gairės „Pritaikytoji ir standartizuotoji duomenų apsauga informacinės sistemos gyvavimo cikle“
- Prašymų dėl asmens duomenų teikimo vertinimo gairės
- Tvarkomų asmens duomenų saugumo priemonių ir rizikos įvertinimo gairės duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams (3 versija)
- DUK. Įmonei privalomų taisyklių (BCR) procedūra
- DUK. Svarbi informacija dėl asmens duomenų perdavimo ir gavimo iš Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės
- DUK. Kaip įvertinti, kas yra savo paties panašios prekės ar paslaugos?
- DUK. Ar privaloma atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą, kai asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies c punktu (teisinė prievolė)?

Gairės dėl pritaikytosios ir standartizuotosios duomenų apsaugos

Inspekcija parengė gaires „Pritaikytoji ir standartizuotoji duomenų apsauga informacinės sistemos gyvavimo cikle“. Šios gairės padės asmens duomenų valdytojams ir tvarkytojams suprasti ir laikytis BDAR 25 straipsnyje numatytų pritaikytosios ir standartizuotosios duomenų apsaugos reikalavimų informacinės sistemos gyvavimo ciklo metu.

Gairės skirtos informacinių sistemų ar atskiros programinės, techninės įrangos kūrėjams: informacinių technologijų projektų vadovams, informacinių technologijų architektams, programuotojams, testuotojams, duomenų apsaugos pareigūnams ir kitiems asmenims, kurie dalyvauja informacinių sistemų, kuriose tvarkomi asmens duomenys, kūrime.

Informacinės sistemos gyvavimo ciklas apima visus sistemos būsenos pokyčius nuo jos steigimo pagrindo nustatymo iki veikimo pabaigos, t. y. informacinės sistemos inicijavimas, kūrimas, eksploatavimas, modernizavimas, likvidavimas. Be kita ko, gairėse pateikta gyvavimo ciklo koncepcija taip pat taikytina atskiram programinės ar techninės įrangos vystymui. Plačiau: Pritaikytoji ir standartizuotoji duomenų apsauga informacinės sistemos gyvavimo cikle>>

Prašymų dėl asmens duomenų teikimo vertinimo gairės

Inspekcija, atsižvelgdama į duomenų valdytojų ir duomenų tvarkytojų užklausas dėl gaunamų prašymų pateikti asmens duomenis (toliau – Prašymai) teisėtumo ir kokiais kriterijais vadovaujantis įvertinti, ar Prašymai gali būti tenkinami, parengė Prašymų dėl asmens duomenų teikimo vertinimo gaires, kuriose aptariama:

- Asmens duomenų teikimo vertinimo kriterijai;
- Teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygos;
- Atvejai, kai BDAR **nėra taikomas**;
- Asmens duomenų teikimas teisėsaugos institucijoms;
- Asmens duomenų teikimas advokatams.

Gairių projektas buvo pateiktas viešosioms konsultacijoms Inspekcijos interneto svetainėje. Tai padėjo įvertinti galimą gairių poveikį duomenų valdytojų (duomenų tvarkytojų) veikloje. Ateityje planuojama gaires plėsti ir kitomis duomenų gavėjų grupėmis.

Gairės dėl asmens duomenų saugumo priemonių ir rizikos įvertinimo

Inspekcija parengė „Tvarkomų asmens duomenų saugumo priemonių ir rizikos įvertinimo gairių duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams“ 3 versiją.

Gairės padės įvertinti aktualius pavojus asmens duomenų saugumui ir įgyvendinti tinkamas saugumo priemones. Kuriant (diegiant) ar vertinant turimas organizacines ir technines saugumo priemones, organizacijos turi visapusiškai atsižvelgti į duomenų tvarkymo pobūdį, aprėptį, kontekstą bei tikslus ir riziką, susijusią su pavojais fizinių asmenų teisėms ir laisvėms. BDAR 24 ir 32 straipsniai organizacijas įpareigoja visais atvejais atlikti rizikos vertinimą.

Šios gairės parengtos remiantis ENISA rekomendacijomis, ISO standartais LST ISO/IEC 27001:2017 ir LST ISO/IEC 27002:2017. Ši trečioji gairių versija papildyta 2019 m. ISO standartu ISO/IEC 27701:2019 „Saugumo metodai – ISO/IEC 27001 ir ISO/IEC 27002 papildymas dėl privatumo valdymo – reikalavimai ir gairės“. ISO standartai paremti organizacijos rizikų valdymu, o asmens duomenų apsauga vertinama kaip organizacijos saugumo dalis, tuo tarpu

BDAR saugumas yra tik vienas iš asmens duomenų apsaugos komponentų, o rizika vertinama atsižvelgiant į poveikį žmogaus teisėms ir laisvėms.

Kitos metodinės priemonės buvo parengtos siekiant padėti užtikrinti tinkamą asmens duomenų tvarkymą COVID-19 pandemijos laikotarpiu, todėl plačiau aptartos tolesniame skyriuje.

Inspekcijos pagalba žmonėms ir organizacijoms tvarkant asmens duomenis COVID-19 pandemijos laikotarpiu

2020 m. tiek žmonėms, tiek organizacijoms kilo klausimų dėl asmens duomenų tvarkymo COVID-19 pandemijos metu. 18 proc. Lietuvos gyventojų nuomone, dėl pandemijos buvo mažiau laikomasi duomenų apsaugos reikalavimų. Taip pasiskirstė Lietuvos gyventojų tyrimo duomenys, atsakant į klausimą „Kaip vertinate asmens duomenų tvarkymą COVID-19 pandemijos laikotarpiu?“:

44 proc. – asmens duomenų tvarkymas nepakito;

26 proc. – neturėjo nuomonės / negalėjo atsakyti;

12 proc. respondentų mano, kad buvo labiau paisoma reikalavimų;

18 proc. respondentų mano, kad buvo mažiau paisoma reikalavimų.

2020 m. Inspekcija padėjo spręsti įvairius asmens duomenų tvarkymo klausimus COVID-19 tematika. Kad visą informaciją būtų galima rasti patogiau vienoje vietoje, Inspekcijos interneto svetainėje sukurta speciali rubrika „COVID-19 ir BDAR“. Nuoroda į ją paskelbta ir „ADA gidas“ mobiliojoje aplikacijoje. Šioje rubrikoje informacija prireikus pildoma, o 2020-aisiais paskelbta:

- Aktualūs asmens duomenų tvarkymo aspektai dėl koronaviruso COVID-19
- Asmenų registracija COVID-19 ligos profilaktikos ir kontrolės priemonių įgyvendinimo tikslais
- Trys žingsniai dėl nuotolinio mokymosi organizavimo
- Rekomendacija dėl darbuotojų asmens duomenų tvarkymo, organizuojant darbą nuotoliniu būdu
- Darbuotojų sveikatos duomenų tvarkymas, įsigaliojus Darbo kodekso pataisoms dėl karantino
- Rekomendacija dėl asmens duomenų apsaugos aspektų, teikiant sveikatos priežiūros paslaugas nuotoliniu būdu
- SMS žinutės dėl koronaviruso grįžtantiems iš užsienio siunčiamos teisėtai

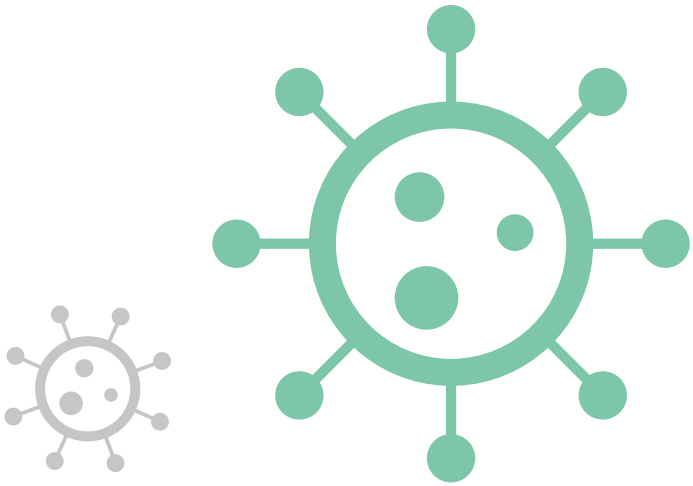

Nurodyta laikinai sustabdyti programėlę „Karantinas“ dėl galimai netinkamo asmens duomenų tvarkymo

2020 m. gegužės mėn. Inspekcija pradėjo programėlės „Karantinas“ stebėseną dėl asmens duomenų tvarkymo. Stebėsenos veiksmų priežiūros institucija ėmėsi įgyvendindama BDAR ir reaguodama į žiniasklaidoje pasirodžiusią informaciją, susijusią su asmens duomenų tvarkymu programėle mobiliesiems įrenginiams „Karantinas“. Inspekcija įvertino stebėsenos metu surinktą informaciją ir nustatė, kad tvarkant asmens duomenis šia programėle gali būti pažeidžiamas BDAR 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas atskaitomybės principas, kuris yra pagrindas vertinant asmens duomenų tvarkymo atitiktį kitiems BDAR 5 straipsnio 1 dalyje numatytiems asmens duomenų tvarkymo principams. Asmens duomenų tvarkymas nesilaikant minėtų principų sukelia potencialią grėsmę, kad duomenų subjekto teisės nebus tinkamai įgyvendinamos. Atsižvelgdama į stebėsenos rezultatus Inspekcija savo iniciatyva pradėjo tikrinimą ir priėmė sprendimą laikinai sustabdyti minėta programėle atliekamą asmens duomenų tvarkymą.

2021 m. vasario mėn. dėl šio atvejo Inspekcija Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui skyrė 12 tūkst. baudą už BDAR 5, 13, 24, 32, 35 ir 58 straipsnio 2 dalies f punkto nuostatų pažeidimus, o programėlę kūrusiai UAB „IT sprendimai sėkmei“ 3 tūkst. bauda skirta už nustatytus BDAR 5, 13, 24, 32 ir 35 straipsnių pažeidimus.

VISUOMENĖS INFORMAVIMAS

2020 m. Inspekcija skyrė daug dėmesio informacijos sklaidai apie vykdomą veiklą, funkcijas, teikė komentarus dėl įvairių situacijų, duomenų saugumo pažeidimų tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose įvairiais visuomenės informavimo kanalais ir priemonėmis:

- 105 atsakymai į paklausimus;
- 42 naujienos interneto svetainėje;
- 13 TV interviu ar laidų;
- 12 radijo interviu ar laidų;
- 5 pranešimai spaudai;
- Ir kt.

Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis informuotumui apie asmens duomenų apsaugą skatinti

2020 m. Inspekcija tęsė bendradarbiavimą su **Mykolo Romerio universitetu** siekiant paskatinti universiteto studentus domėtis asmens duomenų apsauga tiek kaip pačių teise, tiek kaip tema profesiniam pasirinkimui ar papildomų kompetencijų įgijimui. Inspekcija prisidėjo prie Mykolo Romerio universiteto organizuojamos „Teisinių žinių olimpiados“, prie vieno iš lektorių iniciatyva organizuojamo esė konkurso „Žmogus be privatumo tai – žmogus be orumo“, skaitėme keletą paskaitų įvairių studijų krypčių studentams, dalyvavome universiteto renginiuose.

2020 m. birželio mėn. Inspekcija pasirašė bendradarbiavimo sutartį su dar vienu – **Kazimiero Simonavičiaus** universitetu, atsižvelgiant į tai, kad priežiūros institucijai labai svarbu prisidėti ugdant asmenybes, be kitų kompetencijų, puikiai išmanančias ir asmens duomenų apsaugą. Kartu su BDAR

taikymo pradžia duomenų apsauga tapo dideliu iššūkiu visose profesinio gyvenimo srityse, todėl Inspekcija palaiko iniciatyvas, kurios padeda organizacijoms užtikrinti asmenų teisę į duomenų apsaugą ir pačiai Inspekcijai pritraukti naujų specialistų. Inspekcija, skatindama kompetencijas asmens duomenų apsaugos srityje, kartu su Kazimiero Simonavičiaus universitetu prisidės prie tokių universiteto veiklų kaip moksliniai darbai, tyrimai ir analizės, studentų praktika, renginių organizavimas ir kt.

Atsižvelgiant į tai, kad be Inspekcijos Lietuvoje yra ir dar kita asmens duomenų apsaugos priežiūros institucija – **Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba** (toliau – ŽEIT), su ja taip pat bendradarbiavome vykdydami veiklą 2020 m. ŽEIT kuruojama sritis – asmens duomenų tvarkymas žurnalistikos arba akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais, dėl kurios dažnai kyla klausimų ypač įvairioms institucijoms, teikiančioms informaciją žiniasklaidai ar skelbiančioms įvairiomis informacijos sklaidos platformomis. Siekdami padėti organizacijoms gauti visapusišką informaciją apie asmens duomenų apsaugą, kvietėme kolegas iš ŽEIT dalyvauti ir skaityti pranešimus mūsų organizuojamuose renginiuose. Kartu dalyvavome įvairiuose darbiniuose susitikimuose su institucijomis ir visuomeninėmis organizacijomis.

Ką apie asmens duomenų apsaugą galvoja Lietuvos gyventojai

Inspekcijos užsakymu „Spinter tyrimai“ 2020 m. pabaigoje atliko daugiau kaip 1 000 Lietuvos gyventojų apklausą. Ji atskleidė, kad visuomenei asmens duomenų apsauga rūpi, o atlaidumas pažeidėjams šioje srityje mažėja.

Pažeidžiamesni yra studentai ir moksleiviai. Remiantis apklausa, apie teisės aktą, saugantį žmonių teises ir nustatantį organizacijų pareigas dėl asmens duomenų apsaugos, BDAR žino 73 % Lietuvos gyventojų. Šis procentas jau trečius metus išlieka stabilus. Geriausiai informuoti yra vadovai ir specialistai bei tarnautojai, o mažiausiai apie BDAR yra girdėję studentai ir moksleiviai. Apklausos analizė taip pat rodo, kad su BDAR labiau susipažinę didesnes pajamas ir aukštesnį išsilavinimą turintys respondentai.

Asmens kodas ir pirštų atspaudai – itin privatūs. Gyventojai gana jautriai vertina savo privatumą. Asmens kodas ir pirštų atspaudai – yra itin privatūs duomenys devyniems iš dešimties gyventojų. Toliau pagal privatumą yra duomenys apie sveikatą, pajamas, veido atvaizdas, namų adresas, o mažiausiai privatūs – telefono numeris ir informacija apie užimamas pareigas. Didžiausią privatumo poreikį turi vadovai ir namų šeimininkės (-ai).

Savo duomenis patikėtų policijai. Daugumai (81 %) Lietuvos gyventojų svarbu, kas, kaip ir kokius jų asmens duomenis tvarko. Visgi dauguma pasitiki, kad viešojo sektoriaus institucijos, tokios kaip policija, VMI ir SODRA,

jų asmens duomenis tvarko tinkamai. Taip pat labai pasitikima bankais. Privataus sektoriaus organizacijomis (telekomunikacijų bendrovėmis, prekybininkais ir greitųjų kreditų bendrovėmis) respondentai pasitiki daug mažiau. Per 2020 m. labiausiai krito pasitikėjimas prekybininkais, o labiausiai išaugo bankais.

Atlaidumas pažeidėjams mažėja. Maždaug 13 % gyventojų teigia, kad per pastaruosius metus jiems teko susidurti su neteisėtu jų asmens duomenų tvarkymu. Apklausa rodo, kad, susidūrę su pažeidimu, daugiau kaip pusė gyventojų (54 %) ne tik norėtų, kad pažeidėjas (įmonė arba įstaiga) pasitaisytų, bet ir būtų nubaustas. Palyginti su 2019 m. apklausos rezultatais (36 %), matyti, kad visuomenės atlaidumas pažeidėjams mažėja. Nepaisant to, gyventojai ne visuomet kreipiasi į Inspekciją, siekdami apginti savo teisę į asmens duomenų apsaugą, nors apie priežiūros instituciją – Inspekciją – žino net 65 % Lietuvos gyventojų, o kad pastaroji gina jų teises – 57 % respondentų. Platesnė apklausos informacija>>

TEISĖKŪRA ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS SRITYJE

Teisės aktų rengimas ir derinimas

Veikla	Iki BDAR	Pradėjus taikyti BDAR		
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Derinta teisės aktų	328	623	630	662
Parengta teisės aktų	7	17	23	6

2020 m. Inspekcijos dalyvavimas teisėkūros veikloje užėmė reikšmingą veiklos dalį. Per ataskaitinį laikotarpį ne tik derinta 662 kitų institucijų teisės aktų projektai, parengti ir patvirtinti 6 su priežiūros vykdymu susiję Inspekcijos direktoriaus įsakymai, 16 atvejų parengta pasiūlymų, teikta nuomonių ar įvykdyta pavedimų dėl teisės aktų projektų. Įvykdytos 5 viešosios konsultacijos dėl teisės aktų projektų.

Iš viso per ataskaitinį laikotarpį derinta šių teisės aktų projektai:

- Įstatymai – 164;
- Vyriausybės nutarimai – 130;
- Informacinių sistemų nuostatai – 162;
- Registrų nuostatai – 53;
- Įsakymai – 109;
- Kiti teisės aktai – 44.

Inspekcija, siekdama skatinti išlaikyti aukštus duomenų apsaugos standartus, aktyviai, skubos tvarka vertino jai teiktų teisės aktų, skirtų kovai su koronaviruso COVID-19 pandemija, projektus ir teikė jiems pastabas bei pasiūlymus. Visgi derindama teisės aktų projektus, nesusijusius su koronaviruso COVID-19 pandemija, Inspekcija taip pat stebėjo tendenciją, kad teisės aktai pakankamai dažnai buvo derinami skubos tvarka, jų lydimuosiuose dokumentuose neretai skubos nepagrindžiant, kas kelia susirūpinimą dėl galimo poveikio tinkamai teisės aktų projektų vertinimo kokybei ir galiausiai teisės aktų projektams. Susirūpinimą taip pat kelia ir tai, kad teisės aktų rengėjai praktiškai niekada neatlieka poveikio duomenų apsaugai vertinimo, nors neretai tokia praktika galėtų padėti teisės aktų rengėjams iš anksto nustatyti galinčias kilti rizikas asmens duomenų tvarkymui ir tuo pačiu nustatyti šių rizikų valdymo priemones.

Visgi pozityvios teisėkūros taip pat netrūko, pavyzdžiui, Inspekcija teikė metodinę pagalbą Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriui dėl jo vėliau patvirtintų Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairių, kuriose aptarti, be kita ko, ir asmens duomenų tvarkymo moksliniuose tyrimuose aspektai.

DUOMENŲ APSAUGOS PAREIGŪNŲ SKYRIMAS LIETUVOJE

2020 m. Inspekcijai pranešta apie 456 duomenų apsaugos pareigūno paskyrimą.

Per visą BDAR taikymo laikotarpį 2018–2020 m. Inspekcijai yra pranešta apie 2 525 duomenų apsaugos pareigūnų paskyrimą. 1 405 duomenų apsaugos pareigūnai paskirti viešajame sektoriuje, 1 118 – privačiajame ir 2 pareigūnus yra paskyrę fiziniai asmenys. Toliau pateikiamas duomenų apsaugos pareigūnų, apie kurių paskyrimą pranešta Inspekcijai, pasiskirstymas pagal organizacijos veiklos pobūdį.

Duomenų apsaugos pareigūnų statistika

	2018–2020 m.	**Tik 2020 m.**
Iš viso	2 525	456

Veiklos pobūdis	**2018–2020 m.**	**Tik 2020 m.**
Kita prekių ir paslaugų veikla	741	89
Švietimas ir kultūra	714	254
Valstybės ir savivaldybių institucijos	326	19
Sveikatos paslaugos	296	19
Finansų ir kreditų veikla	127	20
Kita	321	55

PLANUOJAMI ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETAI

Dvejų metų BDAR taikymo priežiūros ir stebėsenos patirtis bei veiklos rodiklių rezultatai sudaro prielaidas daryti išvadą, kad Inspekcijai pavyko pasiekti, jog tiek duomenų valdytojai, tiek ir duomenų subjektai turėtų pagrindines žinias apie kiekvieno iš jų turimas teises ir pareigas asmens duomenų apsaugos srityje. Ateinančiu laikotarpiu Inspekcija planuoja toliau visuomenėje skleisti pagarbos asmens duomenims kultūrą, visų pirma didinant suinteresuotųjų asmenų žinias, kompetenciją ir įgūdžius asmens duomenų apsaugos srityje, siekiant užtikrinti tinkamą BDAR nustatytų asmens duomenų tvarkymo taisyklių įgyvendinimą ir veiksmingą asmens duomenų apsaugą.

Atsižvelgiant į tai, Inspekcijos 2021–2023 m. veiklos prioritetai yra:

1. Didinti duomenų valdytojų, duomenų apsaugos pareigūnų ir duomenų subjektų žinias, kompetenciją ir įgūdžius asmens duomenų apsaugos srityje.

2. Prisidėti didinant pasitikėjimą viešojo sektoriaus atliekamu asmens duomenų tvarkymu.

3. Stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą asmens duomenų apsaugos srityje.

Pažymėtina, kad Inspekcijos 2021–2023 m. veiklos prioritetai prisidės prie 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, įtvirtintų valstybės strateginių tikslų – didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams (3 tikslas), didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą (8 tikslas), stiprinti Lietuvos įtaką pasaulyje ir ryšius su diaspora (9 tikslas) – įgyvendinimo.

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2020 BY THE OFFICE OF THE INSPECTOR OF JOURNALIST ETHICS

INTRODUCTORY REMARKS BY THE INSPECTOR OF JOURNALIST ETHICS

2020 is a special year for all of us. The Office of the Inspector of Journalist Ethics is no exception.

The pandemic has forced changes in working and communication habits, and we have had to adapt quickly to remote work by moving face-to-face communication to cyberspace. The virus, although it knocked on the door of the Office, did not stop its activities, but rather forced it to focus. Living in quarantine conditions and being confined at home stimulated communicative activity and increased public sensitivity. While the year-on-year increase in the number of complaints is not surprising, it grew even more in 2020.

The Inspector of Journalist Ethics supervises the Regulation when data are processed for journalistic, academic, artistic or literary purposes. The supervisory role of the Data Protection Supervisor is only one of the Inspector's roles in the protection of individuals' moral rights (honour, dignity, and privacy). In the overall context of the subject matter of the complaint, it is observed that the number of complaints about data protection is growing at the fastest rate each year. As in previous years, the publication of personal data in the field of journalism received the most attention last year.

The year was marked by an increase in the number of complaints about personal data breaches on social networks. Some of the complaints were directly related to the related to the publicity of the pandemic situation (hotspots, outbreaks, personal details of patients) in the mass media. The pandemic situation has not only stimulated an increase in the number of complaints, but also to a marked growth of public interest in data protection, consultations, training and seminars.

Inspector of Journalist Ethics
Gražina Ramanauskaitė

CONTEXT

The Inspector of Journalist Ethics is an independent public official accountable to the Seimas of the Republic of Lithuania, who oversees the implementation of the provisions of the Laws on Public Information and on the Protection of Minors from the Adverse Effects of Public Information. It also has competence in the area of personal data protection: where data are processed for journalistic purposes and for academic, artistic or literary expression, the Inspector of Journalist Ethics monitors the application of the Law on the Legal Protection of Personal Data, complies with Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repeals Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (the Regulation) and performs the functions of the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No 108) and its Protocols Supervisory Authority in the Republic of Lithuania formed in Strasbourg.

The activities of the Office of the Inspector of Journalist Ethics are ensured by the of the Inspector of Journalist Ethics (hereinafter referred to as the Office). The strategic objective of the Office is to protect human rights in the media. The Office carries out its mission to ensure that human rights and freedoms are respected in the field of public information, developing a critical approach to public information processes, raising awareness of human rights in society, and promoting the responsibility of public information authors and disseminators.

The main function of the Inspector of Journalist Ethics is to deal with complaints from interested persons regarding violations of their honour and dignity, the right to the protection of private life in the media, as well as complaints lodged by data subjects under the Regulation concerning the processing of personal data for the purposes of journalism, academic, artistic or literary expression. It should be noted that although the main function of the Inspector of Journalist Ethics is the examination of complaints from interested persons, the Inspector performs this function within the framework of the purpose of the Inspector of Journalist Ethics, which is set out in the Law on Public Information, as a guarantee of human rights in the field of public information, i.e. to ensure the proper implementation of the public interest – the right to freedom of speech and press, and the proper provision of information.

As one of the supervisory authorities for data processing in Lithuania, the Office develops professional cooperation with the State Data Protection Inspectorate, – the other supervisory authority in our country. In accordance with the cooperation agreement signed in 2019 between the Office and the State Data Protection Inspectorate, inter-institutional meetings were organised to discuss topical issues and to exchange information. The Inspector of Journalist Ethics or the representatives of the Office were invited and participated in various events, conferences, trainings, where they shared their insights and information on the protection of personal data and the right to protection of private life with the representatives of the State Data Protection Inspectorate.

With the onset of the application of the provisions of the Regulation in practice, the need to cooperate with the State Data Protection Inspectorate has increased, as there is a need to delimit competences, to coordinate positions, report, ensure uniform interpretation of the Regulation, and exchange relevant information. In accordance with the Regulation, each personal data supervisory authority prepares an annual report on its activities, which it submits to the European Data Protection Board, the European Commission and the public. In cooperation with the State Data Protection Inspectorate, the Office presents its report on the supervision of data processing together in a single document.

During the reporting period, the Office has not yet encountered any cases where it has had to deal with complaints or investigations through the cooperation and consistency mechanism of the Regulation, i.e. the coordination of investigative actions and decisions with other data protection supervisory authorities of the European Union. In an increasingly globalised world, this is a matter of a near future.

Although the Office is not mandated to carry out educational and preventive activities in the field of the media, the Inspector of Journalist Ethics and the specialists of the Office conduct trainings and seminars on the issues of ensuring human rights in the media, provide consultations and information to interested persons on issues related to public information.

During the reporting period, the Inspector of Journalist Ethics made presentations at various conferences, participated in events, meetings and discussions on personal data protection issues, prevention of cyberbullying, protection of hate speech in the media, provision of information to the media, (non-)availability of information to journalists, other topics.

COMPLAINTS

Looking back at the year 2020, it is clear that the number of complaints received has reached new heights, with a total of 408 complaints received by the Office, representing a further 7% increase in the total number of complaints compared to 2019. The most active efforts were made to defend the right to the protection of personal data, with 142 complaints received (compared to 133 complaints in 2019 and 69 in 2018). Of these, 80 complaints concerning possible infringements of the processing of personal data were forwarded to the Office by the State Data Protection Inspectorate for examination under its competence.

Some of the complaints were directly related to the publicity given to the pandemic situation in the mass media. They sought the protection of the privacy of personal data, possibly compromised by informing of the COVID-19 outbreaks, the defence of privacy in the event of the disclosure of the patients' private lives, and the issues of fair and objective information.

The upward trend in the number of complaints from individuals about data processing infringements has been observed for years, and the entry into force of the Regulation has significantly increased the determination of data subjects to effectively defend their right to data protection. Given the drastic dynamics of data protection complaints and the increased public attention in this area, the workload in this area has quadrupled, which is a major challenge for the Office.

In 2020, there was a significant increase in the number of complaints received about personal data breaches on social networks. While a similar number of complaints was received about personal data processed in traditional media, there is an upward trend in the number of complaints about possible infringements in various social networks. It should be noted that the rapid development and improvement of information technologies is leading to the emergence of new platforms where individuals have the opportunity to disseminate information, which is why in 2020 the Office also received complaints of personal data protection infringements on popular social networks such as *Discord* and *Instagram*. When investigating such complaints, the Inspector of Journalist Ethics is faced with the problem of identifying the persons who have published the disputed information, as they use pseudonyms, do not disclose their contact information, and cannot always be contacted.

Complaints received about the publication of personal data on social networks continue to show that users publish personal data in order to "punish by publicity" or to recover debts, for example, by publishing the identity documents of people who owe money, in the *Facebook* groups *Aferistai. Apgavikai. Sukčiai (Scammers. Fraudsters. Swindlers)*, as well as the details of people who have not performed services properly in the group *Gerų meistrų kontaktai (Contact details of good craftsmen)*. However, the *Facebook* page *Prakeiktieji (The Damned)* stood out in 2020 for its content and the scope of the rights infringed: 7 similar complaints have been forwarded from various Lithuanian police commissariats to the competent authorities for investigation because of the personal data published in the website (names, surnames, photos, indicating that these persons are cursed).

Complaints received in 2020 about the publication and collection of health data increased. The increase in these types of complaints is due to the coronavirus pandemic. The Office received 9 complaints from individuals about information disclosed in various media and social networks on the possible infection of persons with the virus. It should be noted that as many as one third of the complainants identified the National Centre for Public Health as the entity complained against, both for the disclosure of health data to the media and for the publication of information directly at press conferences.

It should be noted that the public's understanding of when personal data are processed for journalistic purposes, is growing. Thus, in 2020, for the first time, by clearly defining the personal data processing activities complained of and the purpose of the processing, as many as 8 complaints were received regarding the transfer of personal data by public authorities and specific officials to the media for the purpose of journalism. The Office has also seen an increase in the number of complaints received about the collection of personal data for journalistic purposes compared to 2019.

In 2020, the Office still received a significant number of complaints (2 more than in 2019) about the use of personal data from very old publications for the purpose of exercising the right to be forgotten, which is one of the exemptions from the Regulation in cases where personal data are processed for the purposes of journalism and academic, artistic or literary expression. For the first time in 2020, complaints were also received about the rights of personal data subjects, such as the right to object to the processing of personal data and the obligation to inform about the processing of personal data, which are also considered exceptions to the Regulation.

It should be noted that, as in 2019, in the reporting year the Office received a high number of complaints from individuals complaining about the processing of data of persons other than themselves, such as employees, clients, relatives, without providing any documentary evidence of representation. However, it was noted that in 2020, a large number of complaints (7) were lodged regarding the processing of personal data of minor children represented by their legal representatives for journalistic purposes. Such complaints challenge the lawfulness of the collection of children's personal data, the legality of posting photos of remote lessons on Zoom on schools' social networking accounts, and disagreements between divorced parents over the posting of photos of their minor child on their personal social networking accounts.

BREACHES OF PERSONAL DATA PROTECTION

The number of personal data processing infringements in the media detected by the Office decreased by more than half in the reporting year: In 2020, 12 infringements were detected, 30 in 2019, 8 in 2018 and 7 in 2017. In the reporting year, the most frequent breaches were of the principles and conditions for lawful processing of personal data.

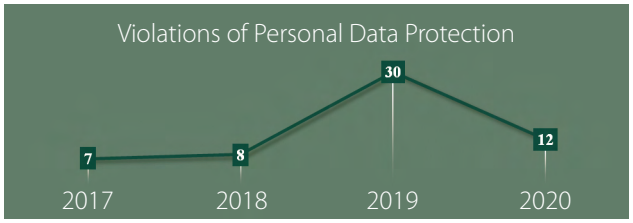

Processing of personal data is only considered lawful if it fulfils at least one of the legality conditions laid down in Article 6 of the Regulation. The analysis of the personal data violations identified shows that there are situations where highly sensitive personal data were disclosed. The law prohibits the publication of a personal identification number. In one case, the publication of information on a legal person was negligently accompanied by the natural person's code, in breach of a mandatory provision of law. In another case, it has been unreasonably decided that personal data that have been made public and available in public registers may be published in the media without the consent of the individual and in the absence of an overriding interest. Several personal data protection breaches were even found in the information on the wealthiest Lithuanian individuals. The producer/disseminator of public information was reminded that a person's wealth does not automatically determine his public status and does not entitle him to have his data processed without his consent for the purposes of ranking of persons in the list of the wealthiest and to make these data publicly available. A test is to be mentioned in which, having assessed that the person was not a participant in the criminal case being publicly investigated in court and that his private conversation took place with the person whose conversations were intercepted with a sanction, it was established that the producer/disseminator of the public information, under the guise of the information obtained during the public hearing, had the sole purpose of disclosing piquant information that satisfied curiosity, in spite of the obligation to manage personal data responsibly. In another case, when the court procedural documents were made public by one of the participants in the civil dispute, the address of the place of residence of the other party to the dispute was also disclosed. In the context of the legal protection of personal data, such data could only be published with the consent of the applicant. There are situations where the indiscriminate disclosure of personal data is motivated by the clarification of personal relationships or disputes over childcare. In all cases, it is necessary to take a responsible approach to the information to be published, to make sure that the information to be prepared and made public will not infringe the principles and lawfulness of the processing of personal data, and to obtain the consent to publish, or not to publish such information.

The content and context of the posts published on the Facebook account and on the Youtube channel of the image-sharing platform showed that the interests of the data subjects outweighed the public's right to know the details of the remuneration received, its amount, its basis and its timing, together with the names of the persons concerned. The concept of protection of personal data is not linked to where and how many times the data have been published in the past, or whether such information is easily accessible on the internet or other sources, i.e. a person's decision to publish/consent to the publication of his data in certain circumstances and for the purpose of publishing it, does not eliminate the protection of such data, nor does it eliminate the obligation of producers and disseminators of public information to publish private information only with the consent of the person concerned in a specific case (save for the exceptions provided for in the Directive). In one case, the publication of the applicant's name and surname and the initials of the minor were found to be superfluous, while at the same time it was found that issues of possible public interest could have been analysed without the provision of these data.

CONSULTING

In 2020, the Office provided a total of 1,179 consultations. This represents a 5% increase in consultations compared to 2019 (1,121 in 2019, 719 in 2018 and 442 in 2017). Although this growth is not very pronounced, it continues the trend of an increase in the number of consultations provided by the Office, which has been going on for several years. As in previous years, the main focus was on the interpretation and application of the Regulation in the media field. This accounts for around two-thirds of all advice provided. Although this European Union legislation, which implemented this reform of the protection of personal data, was introduced as early as 25 May 2018, we observe in the work of the Office that questions about situations where personal data are processed for the purposes of journalism, academic, artistic or literary expression are only increasing. Situations are also getting more complex. In a global world, we see that legal relations in the media sphere are also becoming more complex. This is driven by changes in information technology, science, innovation and people's worldviews. In order to overcome these challenges and to ensure the provision of quality legal advice, it is necessary for the Office's specialists to keep up-to-date with media trends, innovations, and the most up-to-date developments in international and national case law. In the case of advice, there are increasing cases where professional analysis and knowledge of the functioning of new information technologies is required.

The most frequently asked questions are related to the implementation of data subjects' rights in the activities of the mass media, filming (photographing) of persons in public places, events, educational establishments, publication of such images, distribution of children's photographs without the parents' consent, publication of a person's name, surname, image, residential address, car registration number, information about the health of the person. Strengthened legal protection requirements for personal data have boosted the need for consultation on the appropriate form of expression of consent to the processing, duration of data retention, video surveillance and unlawful collection and publicity of information on the private life of a person. Given that the Regulation does not fully apply to the processing of personal data for journalistic purposes, stakeholders often ask about exemptions where the right to protection of personal data is combined with the right to freedom of expression and freedom of information, sanctions for breaches of data processing, etc.

During the consultations, a tendency emerged that questions of the lawfulness of the processing of personal data were often raised not in relation to journalists, but rather in relation to persons outside the profession, and the information they produced and published (managers of social media accounts, representatives of citizen journalism, authors of comments, etc.). Although they are not journalists, such persons are considered to be producers/disseminators of public information who are also subject to data protection standards.

The coronavirus pandemic has influenced the specific nature of the advice provided by the Office, especially during the first months of quarantine. During this period, individuals consulted the Office's specialists very frequently regarding the increased publication of personal data of COVID-19 patients in the Lithuanian media. Information about a person's diagnosis, health condition, prognosis and treatment is considered part of a person's private life and can only be made public with the person's consent. An exception can be made only for the highest level of public figures. In order not to violate the constitutional human right to privacy and to ensure the protection of personal data, producers/disseminators of public information are obliged not to disclose patients' names, surnames, photographs and other personally identifiable data without their consent. Publication of personal data relating to health information without the individual's consent is considered a gross violation of privacy/personal data processing, which can lead to both ethical and civil liability. Questions about possible disinformation, raising panic by informing the public in the context of the coronavirus, have also been quite common.

As in previous years, journalists and public information producers (disseminators) often contacted the Inspector of Journalist Ethics for advice and clarification on the relationship between the right to receive information from state and municipal authorities and bodies and the right to data protection under the Regulation. Not only in Lithuania, but also in other EU Member States, there is a trend that misinterpretation of the Regulation unjustifiably restricts the right to information of journalists when it comes to journalistic investigations related to public figures. Contrary to its nature, the Regulation has become a privacy screen for state and municipal institutions and bodies to avoid media attention on topics of public interest. Journalists are denied the requested information on the grounds that such information is subject to protection under the Regulation and cannot be provided without the data subject's individual consent. Each situation must be assessed on its own merits, but the protection of personal data and the Regulation must not be used as an instrument to hinder the exercise of journalists' functions, which are essential in a democratic society.

Representatives of state and municipal institutions and bodies most often contacted the Office for consultations on the possibility of providing data to journalists, the scope of the data to be provided, and clarification of the concept of a journalist. The status of freelance journalists (so-called freelancers) and citizens' journalists and their right to information, especially in relation to personal data, have been the main source of uncertainty for bodies implementing the law on access to information from state

and municipal institutions and bodies. In this context, it should be noted that case-law has been evolving in the direction that, in order to take into account the importance of freedom of expression for the democratic community as a whole, the related concepts, including journalism, must be interpreted broadly. The exemption for journalistic activities is not linked to the legal relationship of employment with a particular media outlet or to professional membership of a professional organisation of journalists. It is granted to anyone involved in journalism.

People with a criminal record or other exposure to law enforcement were most interested in the possibilities of exercising the right to be forgotten in the media. The media enjoy specific rights, safeguards and exemptions from the general rules on the protection of personal data. Although the right to be forgotten is enshrined in the Regulation, Lithuania has established an exception to the application of this right when personal data are processed in the exercise of freedom of expression and information. Where personal data are processed for journalistic purposes, Article 17 of the Regulation ("Right to be forgotten") does not apply. Even the annulment of the criminal record is not a sufficient factual circumstance that may oblige the webmaster to "forget" the person once sentenced. The Lithuanian legislator has established a practically absolute exception to the "right to be forgotten" in Lithuania. The only case in which the right to be forgotten should be put into practice is when the data subject withdraws consent to the processing of his or her personal data and such consent was the sole basis for processing his or her data. It is important to note that withdrawal of consent does not affect the lawfulness of processing based on consent carried out before the withdrawal of consent.

The advice of individuals essentially addresses issues of due balance between the protection of the rights of persons seeking to defend their rights and the freedom to receive or impart information. Conflicts of rights are resolved by seeking a balance. Each case shall be assessed on an individual basis, taking into account the specific circumstances. The essential criteria for establishing the right balance are the proper disclosure of the content of the legal values encountered in a given situation and the adaptation of the principle of proportionality to the objective pursued.

2020 m. ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBOS ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS ĮŽANGINIS ŽODIS

2020-ieji metai visiems mums išskirtiniai. Ne išimtis – ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba.

Pandemija privertė keisti darbo ir bendravimo įpročius, teko skubiai prisitaikyti prie nuotolinio darbo tiesioginį bendravimą perkeliant į elektroninę erdvę. Virusas, nors ir beldėsi į Tarnybos duris, veiklos nesustabdė, atvirkščiai – privertė susitekti. Gyvenimas karantino sąlygomis, žmonių už(si)darymas namuose skatino komunikacinį aktyvumą, didino visuomenės jautrumą. Nors kasmet didėjantis skundų skaičius nestebina, jis dar labiau augo 2020-aisias.

Žurnalistų etikos inspektorius vykdo Reglamento priežiūrą, kai duomenys tvarkomi žurnalistikos, akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. Duomenų apsaugos priežiūros funkcija – tik viena iš asmenų neturtinių teisių gynimo (garbės ir orumo, privatumo) inspektoriaus funkcijų. Stebima, kad bendrame skundo dalyko kontekste skundų skaičius dėl duomenų apsaugos gynimo kasmet auga sparčiausiai. Kaip ir ankstesniais metais, pernai daugiausiai dėmesio susilaukė asmens duomenų skelbimas žurnalistikos srityje.

Metai išsiskyrė išaugusiu skundų kiekiu dėl asmens duomenų tvarkymo pažeidimo socialiniuose tinkluose. Dalis pateiktų skundų buvo tiesiogiai susiję su pandeminės situacijos (ligos židinių, sergančiųjų asmens duomenų) viešinimu visuomenės informavimo priemonėse. Pandeminė situacija skatino ne tik skundų skaičiaus augimą, pastebimai augo visuomenės domėjimasis duomenų apsaugos sritimi, augo konsultacijų, mokymų, seminarų skaičius.

Žurnalistų etikos inspektorė
Gražina Ramanauskaitė

KONTEKSTAS

Žurnalistų etikos inspektorius yra nepriklausomas, Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingas valstybės pareigūnas, kuris prižiūri, kaip įgyvendinamos Visuomenės informavimo, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymų nuostatos. Jam taip pat suteikta kompetencija asmens duomenų apsaugos srityje – kai duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslais ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais, žurnalistų etikos inspektorius stebi, kaip taikomas Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, vykdo 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas) ir 1981 m. sausio 28 d. Strasbūre sudarytos Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (ETS Nr. 108) ir jos protokolų priežiūros institucijos Lietuvos Respublikoje funkcijas.

Žurnalistų etikos inspektoriaus veiklą užtikrina Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba (toliau – Tarnyba). Strateginis Tarnybos tikslas – žmogaus teisių apsauga visuomenės informavimo priemonėse. Tarnyba vykdo misiją – užtikrinti, kad visuomenės informavimo srityje būtų gerbiamos žmogaus teisės ir laisvės, ugdyti kritišką požiūrį į visuomenės informavimo procesus, kelti žmogaus teisių suvokimą visuomenėje, skatinti viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų atsakomybę.

Pagrindinė žurnalistų etikos inspektoriaus funkcija yra nagrinėti suinteresuotų asmenų skundus dėl visuomenės informavimo priemonėse pažeistos jų garbės ir orumo, teisės į privataus gyvenimo apsaugą, taip pat duomenų subjektų pagal Reglamentą pateiktus skundus dėl asmens duomenų tvarkymo žurnalistikos, akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. Pažymėtina, kad nepaisant to, jog pagrindinė žurnalistų etikos inspektoriaus funkcija yra suinteresuotų asmenų skundų nagrinėjimas, šią funkciją jis atlieka atsižvelgdamas į Visuomenės informavimo įstatyme numatytą jo, kaip žmogaus teisių visuomenės informavimo srityje užtikrinimo garantijos, paskirtį, t. y. užtikrindamas viešojo intereso – žodžio ir spaudos laisvės, visuomenės informavimo – tinkamą įgyvendinimą.

Būdama viena iš duomenų tvarkymo priežiūros institucijų Lietuvoje, Tarnyba plėtoja profesinį bendradarbiavimą su kita mūsų šalyje veikiančia priežiūros institucija – Valstybine duomenų apsaugos inspekcija. Vadovaujantis 2019 m. tarp Tarnybos ir Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pasirašyta bendradarbiavimo sutartimi, buvo organizuojami tarpinstituciniai susitikimai, diskutuojama aktualiais veiklos klausimais, keičiamasi informacija. Žurnalistų etikos inspektorius arba Tarnybos atstovai buvo kviečiami ir dalyvavo įvairiuose renginiuose, konferencijose, mokymuose, kur kartu su Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos atstovais dalijosi sukauptomis žiniomis bei informacija asmens duomenų apsaugos ir teisės į privataus gyvenimo apsaugą temomis.

Pradėjus taikyti Reglamento nuostatas praktikoje, poreikis bendradarbiauti su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija sustiprėjo, nes iškilo būtinybė atriboti kompetencijas, derinti pozicijas, teikti ataskaitas, užtikrinti vienodą Reglamento nuostatų aiškinimą, keitimąsi aktualia informacija. Vadovaujantis Reglamentu, kiekviena asmens duomenų priežiūros institucija parengia metinę savo veiklos ataskaitą, kurią pateikia Europos duomenų apsaugos valdybai, Europos Komisijai ir visuomenei. Bendradarbiaudama su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Tarnyba savo ataskaitą apie duomenų tvarkymo priežiūrą pateikia kartu viename dokumente.

Per ataskaitinį laikotarpį Tarnyboje dar nepasitaikė atvejų, kai reikėtų nagrinėti skundus ar atlikti tyrimus taikant Reglamente įtvirtintą bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo mechanizmą, t. y. tyrimų veiksmus ir priimamus sprendimus tarpusavyje koordinuoti su kitomis Europos Sąjungos duomenų apsaugos priežiūros institucijomis. Globalėjančiame pasaulyje tai yra artimos ateities dalykas.

Nors Tarnybai pagal kompetenciją nenustatytas švietėjiškos ir prevencinės veiklos žiniasklaidos srityje funkcijų vykdymas, tačiau žurnalistų etikos inspektorius bei Tarnybos specialistai veda mokymus, seminarus žmogaus teisių žiniasklaidoje užtikrinimo temomis, teikia konsultacijas ir informaciją suinteresuotiems asmenims visuomenės informavimo klausimais.

Ataskaitiniu laikotarpiu žurnalistų etikos inspektorius skaitė pranešimus įvairiose konferencijose, dalyvavo renginiuose, susitikimuose ir diskusijose, skirtose asmens duomenų apsaugos problemoms, patyčių, neapykantos kalbos elektroninėje erdvėje prevencijos, žmogaus teisių žiniasklaidoje užtikrinimo, informacijos teikimo žiniasklaidos atstovams, informacijos (ne)prieinamumo žurnalistams ir pan. temomis.

SKUNDAI

Apžvelgiant 2020 metų veiklą, akivaizdu, kad gautų skundų skaičius pasiekė naujas aukštumas – iš viso Tarnyboje gauti 408 skundai, t. y. bendras skundų skaičius, palyginti su 2019 metais, padidėjo dar 7 proc. Aktyviausiai siekta teisės į asmens duomenų apsaugą gynybos, gauti 142 skundai (palyginimui 2019 metais – 133 skundai, 2018 metais – 69 skundai). Iš jų 80 skundų dėl galimo asmens duomenų tvarkymo pažeidimo Tarnybai nagrinėti pagal kompetenciją persiuntė Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija.

Dalis pateiktų skundų buvo tiesiogiai susiję su pandeminės situacijos viešinimu visuomenės informavimo priemonėse. Jais buvo siekta asmens duomenų apsaugos, galimai pažeistos informuojant apie viruso COVID-19 ligos židinius, privatumo gynybos, atskleidus sergančiųjų privataus gyvenimo faktus, taip pat buvo keliami teisingos ir objektyvios informacijos klausimai.

Asmenų skundų dėl duomenų tvarkymo pažeidimų skaičiaus didėjimo tendencija stebima jau ne pirmus metus, o Reglamento įsigaliojimas ženkliai padidino asmens duomenų subjektų ryžtą veiksmingai ginti savo teisę į duomenų apsaugą. Atsižvelgiant į drastišką skundų dėl duomenų apsaugos dinamiką, išaugusį visuomenės dėmesį šiai sričiai, darbo krūvis šioje srityje padidėjo keturis kartus ir tai yra didelis iššūkis Tarnybai.

2020 m. reikšmingai išaugo gautų skundų kiekis dėl asmens duomenų tvarkymo pažeidimo socialiniuose tinkluose. Nors panašus kiekis skundų gautas ir dėl tradicinėse visuomenės informavimo priemonėse tvarkomų asmens duomenų, tačiau stebima skundų dėl įvairiuose socialiniuose tinkluose galimai padarytų pažeidimų didėjimo tendencija. Pažymėtina, jog sparti informacinių technologijų plėtra ir jų tobulėjimas lemia tai, kad randasi vis daugiau naujų platformų, kuriose asmenys turi galimybę skleisti informaciją, todėl ir Tarnyboje 2020 metais gauta skundų dėl asmens duomenų apsaugos pažeidimų tokiuose išpopuliarėjusiuose socialiniuose tinkluose kaip Discord ir Instagram. Nagrinėdamas tokius skundus žurnalistų etikos inspektorius susiduria su ginčijamą informaciją paskelbusių asmenų nustatymo problema, kadangi asmenys naudojasi slapyvardžiais, neatskleidžia savo kontaktinės informacijos, su jais ne visada yra galimybė susisiekti.

Gautuose skunduose dėl socialiniuose tinkluose skelbiamų asmens duomenų vis dar pastebima, kad vartotojai skelbdami asmens duomenis siekia „bausti viešumu“ ar atgauti skolas, pavyzdžiui, skelbdami skolingų asmenų tapatybės dokumentai socialinio tinklo *Facebook* grupėse „Aferistai. Apgavikai. Sukčiai“, taip pat netinkamai paslaugas atlikusių asmenų duomenys grupėje „Gerų meistrų kontaktai“. Vis dėlto savo turiniu ir pažeistų teisių apimtimi 2020 metais ypatingai išsiskyrė socialinio tinklo *Facebook* puslapis „Prakeiktieji“: dėl jame skelbiamų asmens duomenų (vardai, pavardės, nuotraukos, nurodant, kad šie asmenys yra prakeikti) iš įvairių Lietuvos policijos komisariatų pagal kompetenciją persiųsti nagrinėti net 7 analogiški skundai.

2020 metais pagausėjo gautų skundų dėl sveikatos duomenų skelbimo ir rinkimo. Tokio pobūdžio skundų kiekio didėjimą lėmė koronaviruso sukelta pandemija. Tarnyboje gauti 9 asmenų skundai dėl įvairiose visuomenės informavimo priemonėse ir socialiniuose tinkluose atskleistos informacijos apie galimą asmenų užsikrėtimą virusu. Pažymėtina, kad net trečdalis skundus teikusių asmenų ginčijamu asmeniu įvardijo Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą tiek dėl duomenų apie sveikatą atskleidimo visuomenės informavimo priemonėms, tiek dėl informacijos paskelbimo tiesiogiai spaudos konferencijose.

Atkreiptinas dėmesys, jog visuomenės suvokimas, kokiais atvejais asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslu, plečiasi. Taigi 2020 metais pirmą kartą aiškiai apibrėžiant skundžiamus asmens duomenų tvarkymo veiksmus ir jų tvarkymo tikslą gauti net 8 skundai dėl valstybės institucijų ir konkrečių pareigūnų perduotų asmens duomenų visuomenės informavimo priemonėms žurnalistikos tikslu. Tarnyboje taip pat palyginti su 2019 metais, padidėjo gautų skundų kiekis dėl asmens duomenų rinkimo žurnalistikos tikslu veiksmų.

2020 metais Tarnyboje vis dar nemažai gauta skundų (2 skundais daugiau nei 2019 m.) dėl itin senose publikacijose skelbiamų asmens duomenų siekiant įgyvendinti teisę būti pamirštam, kuri numatyta tarp Reglamento taikymo išimčių tais atvejais, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. 2020 m. pirmą kartą gauta skundų ir dėl tokių asmens duomenų subjektų teisių kaip teisė nesutikti su asmens duomenų tvarkymu ir pareiga informuoti apie asmens duomenų tvarkymą, kurios taip pat laikytinos Reglamento išimtimis.

Pažymėtina, jog kaip ir 2019 metais, ataskaitiniais metais Tarnyboje gauta didelė dalis skundų, kuriuose asmenys skundžiasi ne dėl savo, o dėl kitų asmenų duomenų tvarkymo, pavyzdžiui, darbuotojų, klientų, artimųjų, tačiau nepateikiama jokių atstovavimą įrodančių dokumentų. Vis dėlto pastebėta, kad 2020 metais daug skundų (7) pateikta dėl nepilnamečių vaikų, atstovaujamų jų įstatyminių atstovų, asmens duomenų tvarkymo žurnalistikos tikslu. Tokiuose skunduose ginčijami vaikų asmens duomenų rinkimo teisėtumo klausimai, *Zoom* platformoje vykstančių nuotolinių pamokų nuotraukų skelbimo mokyklų socialinių tinklų paskyrose teisėtumas, taip pat kilę nesutarimai tarp išsiskyrusių tėvų dėl jų nepilnamečio vaiko nuotraukų skelbimo asmeninėse socialinių tinklų paskyrose.

ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PAŽEIDIMAI

Tarnyboje konstatuotų asmens duomenų tvarkymo pažeidimų visuomenės informavimo priemonėse skaičius ataskaitiniais metais sumažėjo daugiau nei perpus: 2020 metais nustatyta 12 pažeidimų, 2019 metais – 30, 2018 metais – 8, o 2017 metais – 7 pažeidimai. Ataskaitiniais metais dažniausiai pažeisti su asmens duomenų tvarkymu susiję principai ir teisėto duomenų tvarkymo sąlygos.

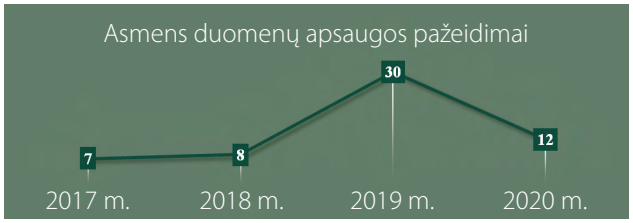

Teisėtu asmens duomenų tvarkymas laikomas tik tuo atveju, jei atitinka nors vieną Reglamento 6 straipsnyje nustatytą teisėtumo sąlygą. Analizuojant nustatytus asmens duomenų tvarkymo pažeidimų atvejus matyti, jog pasitaiko situacijų, kuomet atskleidžiami itin jautrūs asmens duomenys. Įstatymas draudžia asmens kodą skelbti viešai. Vienu atveju, publikuojant informaciją apie juridinį asmenį, neapdairiai buvo paskelbtas ir fizinio asmens kodas, – pažeista imperatyvi įstatymo nuostata. Kitu atveju nepagrįstai nuspręsta, jog asmens duomenys, viešai paskelbti ir prieinami viešuose registruose, be asmens sutikimo ir nesant viršesnio intereso gali būti skelbiami visuomenės informavimo priemonėje. Net keli asmens duomenų apsaugos pažeidimai buvo įžvelgti informacijoje apie turtingiausius Lietuvos asmenis. Viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) buvo priminta, jog asmens turtinė padėtis savaime nenulemia asmens viešumo statuso ir nesuteikia teisės be asmens sutikimo tvarkyti jo duomenis reitinguojant asmenis turtingiausiųjų sąraše ir skelbiant šiuos duomenis viešai. Paminėtinas tyrimas, kuriame, įvertinus, jog asmuo nebuvo viešai teisme nagrinėtos baudžiamosios bylos dalyvis, o jo privatus pokalbis vyko su asmeniu, kurio pokalbių sankcionuotai buvo pasiklausoma, nustatyta, jog viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), prisidengdamas viešo teismo posėdžio metu sužinota informacija, nepaisydamas pareigos atsakingai tvarkyti asmens duomenis turėjo vienintelį tikslą – atskleisti pikantišką, smalsumą tenkinančią informaciją. Kitu atveju, vienam iš civilinio ginčo dalyvių paviešinus teismo procesinius dokumentus, kartu buvo atskleistas ir kitos ginčo šalies gyvenamosios vietos adresas. Asmens duomenų teisinės apsaugos kontekste, tokie duomenys galėjo būti skelbiami tik gavus pareiškėjo sutikimą. Pasitaiko situacijų, kai asmens duomenų beatodairišką paviešinimą nulemia asmeninių santykių aiškinimasis, ginčai dėl vaiko priežiūros. Visais atvejais privalu atsakingai vertinti ketinamą skelbti informaciją, įsitikinti, kad rengiama ir viešai skelbiama informacija nepažeis asmens duomenų tvarkymo principų ir teisėtumo sąlygų, gauti sutikimą tokią informaciją skelbti arba jos neskelbti.

Įvertinus socialinio tinklo *Facebook* paskyroje ir vaizdų dalinimosi platformos *Youtube* kanale paskelbtų įrašų turinį ir kontekstą buvo nustatyta, kad duomenų subjektų interesai viršesni nei visuomenės teisė žinoti kartu su vardais ir pavardėm paskleistus duomenis apie gautą atlygį, jo dydį, pagrindą ir laiką. Asmens duomenų apsaugos samprata nėra siejama su tuo, kur ir kiek kartų duomenys buvo paskelbti anksčiau, ar tokia informacija lengvai pasiekiama internete ar kituose šaltiniuose, t. y. asmens sprendimas tam tikromis aplinkybėmis ir siekiant paskelbti (duoti sutikimą skelbti) savo duomenis nepanaikina šių duomenų apsaugos ir nepašalina viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų pareigos privačią informaciją skelbti tik asmeniui konkrečiu atveju davus sutikimą (išskyrus numatytas išimtis). Vienu atveju pertekliniu pripažintas pareiškėjos vardo ir pavardės, nepilnamečio inicialų skelbimas, kartu nustatyta, kad problemos, galimai turėjusios viešojo intereso pobūdį, galėjo būti analizuojamos ir be šių duomenų pateikimo.

KONSULTAVIMAS

Per 2020 m. Tarnyba iš viso suteikė 1179 konsultacijas. Tai yra 5 proc. daugiau konsultacijų nei 2019 metais (2019 m. – 1121, 2018 m. – 719, 2017 m. – 442). Nors šis augimas nėra labai ryškus, tačiau ir toliau tęsiasi jau ne pirmus metus vyraujanti Tarnybos teikiamų konsultacijų skaičiaus didėjimo tendencija. Kaip ir praėjusiais metais, daugiausia dėmesio sulaukė Reglamento aiškinimo ir taikymo žiniasklaidos srityje klausimai. Tai sudaro apie du trečdalius visų teikiamų konsultacijų. Nors šis asmens duomenų apsaugos reformą įgyvendinęs Europos Sąjungos teisės aktas imtas taikyti dar 2018 m. gegužės 25 d., tačiau Tarnybos veikloje stebime, kad klausimų dėl situacijų, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos, akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais, tik daugėja. Sudėtingėja ir situacijos. Pastebime, kad globaliame pasaulyje sudėtingėja teisiniai santykiai ir žiniasklaidos sferoje. Tai lemia informacinių technologijų, mokslo, inovacijų, žmonių pasaulėžiūros pokyčiai. Siekiant įveikti šiuos iššūkius ir užtikrinti kokybišką teisinių konsultacijų teikimą, Tarnybos specialistams būtina nuolat domėtis žiniasklaidos tendencijomis, sekti naujoves, gilintis į aktualiausią tarptautinių ir nacionalinių teismų praktiką. Konsultuojant vis dažnesni atvejai, kai reikalinga profesionali naujųjų informacinių technologijų veikimo analizė ir išmanymas.

Dažniausiai buvo užduodami klausimai, susiję su duomenų subjektų teisių visuomenės informavimo priemonių veikloje įgyvendinimu, asmenų filmavimu (fotografavimu) viešose vietose, renginiuose, ugdymo įstaigose, tokių atvaizdų viešu skelbimu, vaikų nuotraukų platinimu be tėvų sutikimo, asmens vardo, pavardės, atvaizdo, gyvenamosios vietos adreso, automobilio valstybinio registracijos numerio, informacijos apie asmens sveikatą skelbimu. Sugriežtinti asmens duomenų teisinės apsaugos reikalavimai išaugino didesnį poreikį konsultuotis dėl tinkamos sutikimo tvarkyti duomenis išraiškos formos, duomenų saugojimo trukmės, vaizdo stebėjimo ir neteisėto informacijos apie privatų asmens gyvenimą rinkimo bei viešinimo. Atsižvelgiant į tai, kad asmens duomenų tvarkymui žurnalistikos tikslais Reglamentas taikomas ne visa apimtimi, suinteresuoti asmenys dažnai teiraujasi dėl išimčių, kai teisė į asmens duomenų apsaugą derinama su saviraiškos ir informacijos laisve, sankcijų už duomenų tvarkymo pažeidimus ir pan.

Konsultuojant asmenis išryškėjo tendencija, kad asmens duomenų tvarkymo teisėtumo klausimai dažnai buvo keliami ne dėl žurnalistų, o su šia profesija nesusijusių asmenų, jų parengtos ir paskelbtos informacijos (socialinių tinklų paskyrų valdytojų, piliečių žurnalistikos atstovų, komentarų autorių ir pan.) atžvilgiu. Nors ir nebūdami žurnalistais, tokie asmenys yra laikomi viešosios informacijos rengėjais (skleidėjais), kuriems taip pat galioja duomenų apsaugos standartai.

Koronaviruso sukelta pandemija įtakojo Tarnybos teiktų konsultacijų specifiką, ypač per pirmuosius karantino mėnesius. Šiuo laikotarpiu asmenys labai dažnai konsultavosi su Tarnybos specialistais dėl padažnėjusių COVID-19 pacientų asmens duomenų skelbimo Lietuvos žiniasklaidoje. Informacija apie asmens diagnozę, sveikatos būklę, prognozes, gydymą yra laikoma žmogaus privataus gyvenimo dalimi, kurią viešai skelbti galima tik paties asmens sutikimu. Išimtis gali būti daroma tik aukščiausio lygio viešųjų asmenų atžvilgiu. Siekdami nepažeisti konstitucinės žmogaus teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą bei užtikrinti asmens duomenų apsaugą, viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) privalo neviešinti pacientų vardų, pavardžių, nuotraukų, kitų asmens tapatybę galinčių identifikuoti duomenų be jų pačių sutikimo. Su sveikatos informacija susijusių asmens duomenų viešinimas be asmens sutikimo yra laikomas grubiu privatumo/asmens duomenų tvarkymo pažeidimu, galinčiu sukelti ne tik etinę, bet ir civilinę atsakomybę. Gana dažnai pasitaikė ir klausimai dėl galimos dezinformacijos, panikos kėlimo informuojant visuomenę koronaviruso kontekste.

Kaip ir ankstesniais metais žurnalistai, viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) į žurnalistų etikos inspektorių dažnai kreipėsi prašydami konsultacijos, išaiškinimo dėl teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų ir teisės į duomenų apsaugą pagal Reglamentą santykio. Ne tik Lietuvoje, bet ir kitose Europos Sąjungos valstybėse pastebima tendencija, kad neteisingai interpretuojant Reglamentą yra nepagrįstai ribojama žurnalistų teisė į informaciją, kai kalbame apie žurnalistinius tyrimus, susijusius su viešaisiais asmenimis. Priešingai savo prigimčiai, Reglamentas tapo valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų priedanga, siekiant išvengti žiniasklaidos dėmesio gvildenant viešąjį interesą tenkinančias temas. Žurnalistams atsisakoma suteikti prašomą informaciją motyvuojant tuo, jog tokia informacija yra apsaugos objektas pagal Reglamentą ir negali būti teikiama be atskiro duomenų subjekto sutikimo. Kiekvieną situaciją reikia vertinti individualiai, tačiau asmens duomenų apsauga ir Reglamentas negali būti naudojami kaip žurnalistų funkcijas, būtinas demokratinėje visuomenėje, atlikti trukdantis instrumentas.

Valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų atstovai į Tarnybą dažniausiai kreipėsi prašydami konsultacijų dėl duomenų teikimo žurnalistams galimybės, teiktinų

duomenų apimties, žurnalisto sąvokos išaiškinimo. Daugiausia neaiškumų Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų įstatymą įgyvendinančioms institucijoms kėlė vis labiau populiarėjančių laisvai samdomų žurnalistų (vadinamųjų *freelancer'ių*) ir piliečių žurnalistikos atstovų statusas bei jų teisė gauti informaciją, ypač susijusią su asmens duomenimis. Šiame kontekste pažymėtina, kad teismų praktika yra formuojama ta linkme, jog siekiant atsižvelgti į saviraiškos laisvės svarbą visai demokratinei bendruomenei, su ja susijusias sąvokas, įskaitant žurnalistiką, reikia aiškinti plačiai. Išimtis žurnalistikos veiklai nėra siejama su darbo teisiniais santykiais konkrečioje žiniasklaidos priemonėje ar profesiniu priklausymu žurnalistų profesinei organizacijai. Ji suteikiama kiekvienam asmeniui, įsitraukusiam į žurnalistikos veiklą.

Praeityje teisti arba kitaip teisėsaugos akiratyje atsidūrę asmenys labiausiai domėjosi teisės būti pamirštam realizavimo žiniasklaidoje galimybėmis. Visuomenės informavimo priemonės naudojasi specifinėmis teisėmis, garantijomis ir išimtimis iš bendrų asmens duomenų apsaugos taisyklių. Nors teisė būti pamirštam yra įtvirtinta Reglamente, tačiau Lietuva šios teisės taikymui, kai asmens duomenys tvarkomi įgyvendinant saviraiškos ir informacijos laisvę, yra įtvirtinusi išimtį. Kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslu, Reglamento 17 straipsnis („Teisei būti pamirštam") yra netaikomas. Net teistumo išnykimas nėra pakankama faktinė aplinkybė, galinti įpareigoti interneto svetainės valdytoją „pamiršti" teistą asmenį. Lietuvos įstatymų leidėjas įtvirtino praktiškai absoliučią „teisės būti pamirštam" išimtį Lietuvoje. Vienintelis atvejis, kai teisė būti pamirštam turi būti praktiškai realizuojama, yra tada, kai duomenų subjektas atšaukia sutikimą tvarkyti jo asmens duomenis ir toks sutikimas buvo vienintelis pagrindas tvarkyti jo duomenis. Svarbu pažymėti, kad sutikimo atšaukimas nedaro poveikio sutikimu pagrįsto duomenų tvarkymo, atlikto iki sutikimo atšaukimo, teisėtumui.

Konsultuojant asmenis iš esmės sprendžiami klausimai dėl tinkamo balanso tarp savo teises siekiančių ginti asmenų teisių gynimo ir laisvės gauti ar skleisti informaciją. Susiduriančių teisių kolizija sprendžiama ieškant pusiausvyros. Kiekvienas atvejis vertinamas individualiai, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes. Esminiai kriterijai nustatant tinkamą pusiausvyrą yra tinkamas susidūrusių teisinių vertybių turinio konkrečioje situacijoje atskleidimas ir proporcingumo siekiamam tikslui principo pritaikymas.

https://vdai.lrv.lt/

„ADA gidas“

www.zeit.lt